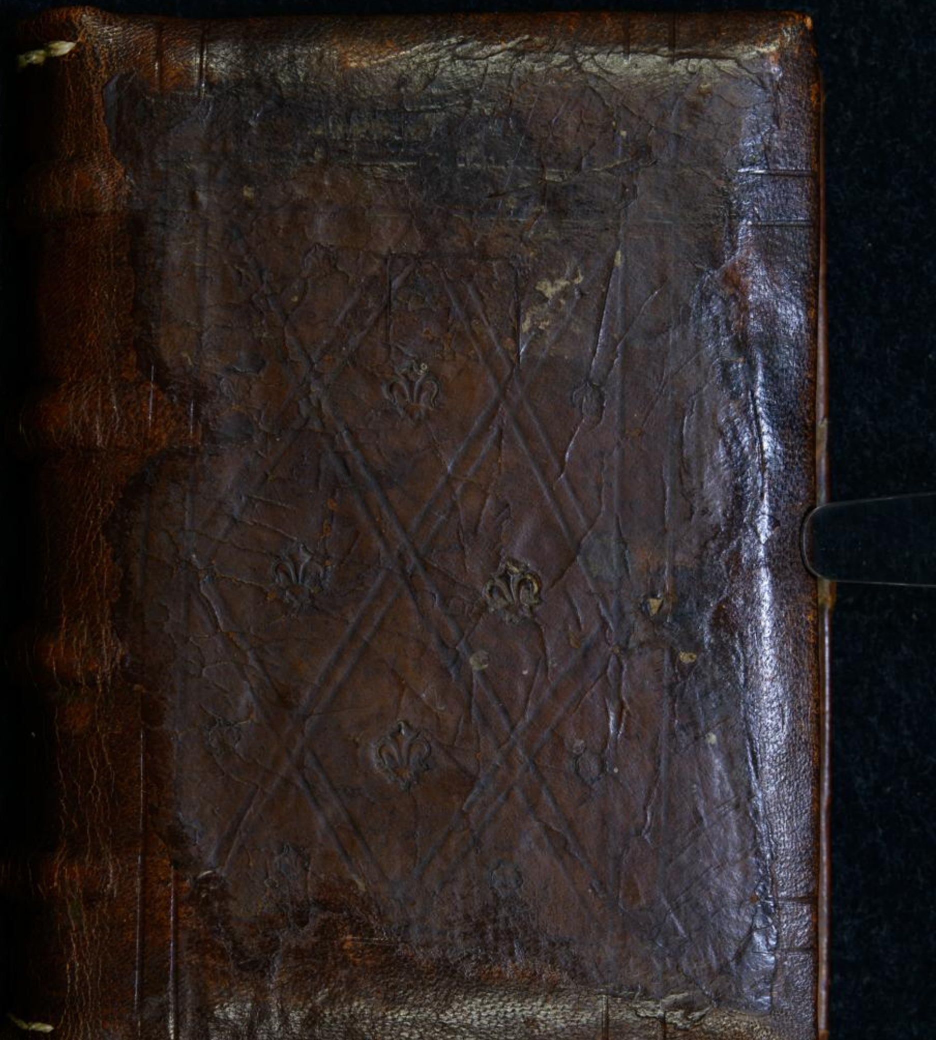

B 171

1

Pertinet fratribus sancte crucis in Dusseldorp

Continentur in eo primo. Richardus [illegible] ps asserte duo etc.
Epistola magistri Henrici de Hassia ad decanum maioris ecclesie maguntinensis. Et quedam alia circa instructionem morum etc.
Item Regula beati francisci.
Item tractatulus de vita confratrum. Regimen de institucionibus.
Item de humilitate et virtutibus eius
Item Passio domini [illegible] colecta
Item meditaciones de gloria celesti de morte propria de beneficiis dei de iudicio extremo de penis inferni de morte domini de peccatis suis etc.
Item tractatulus de proprietate hominis. Canones. De [illegible] etc.

Quidquid agas prudenter agas et respice finem
Ecclesiastici

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

B 171

B 171.

Incipit prologus [illegible]

Veni in ortum meum: soror mea sponsa. Ortus michi facta es o anima: parando in te diversa virtutum et boni operis odoramenta. Nunc quoque tempus est ut in ortum meum venias: et orti mei percipias delicias. Quia soror es quia heres es veni ad hereditatem. quia sponsa. veni ad amplexus veni ad sompnum ut accipias hereditatem: quia cum dedero dilectis meis sompnum hec est hereditas eorum. Hactenus dormisti sed corde vigilasti et hereditatem cogitasti: veni ad gaudium pro quo laborasti. Quiesce post laborem: contemplare per speciem quod contemplata est per fidem. Recedat iam spes: succedat nunc visio. Quiescit in sinistra amplexetur te dextera: confirmet te cum corde ut eterna. Veni in ortum meum: ortus meus ortus deliciarum. In orto meo miro decore rubent rose martirum: miro candore nitent et

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

redolent lilia confessorum et virginum.
In hoc orto diversorum sunt fructuum genera:
et tot oblectamenta. quot beatorum in reg-
no regnancium merita In orto meo omnes
antiquorum prima sive nove sunt plantata
Quamdiu vinea plantatum quicquid boni ab in-
icio seculi est actum: huc omnis fructus
ascendit huc finaliter venit Omnia hec
tibi proficient. te expectant te suscipient
Hic est fructus meorum. qui semper manet
electorum. et non solum est saciencium: sed
eciam hic in aliis amancium Hunc aman-
do tuum fecisti. me enim amando omnia mea
amasti: amando tua fecisti opera atque
meorum merita: electis meis sunt gracia. Nam
enim sunt sui singula singulorum sed omnia omni
Veni igitur ad hec universa simul perci-
pienda: quia tibi omnia simul sunt parata No-
va poma servavi tibi et vetera et anti-
qua scilicet et presencia meorum merita. ut omnibus ob-
lecteris: omnibus pociaris de omnibus sacieris
Messui mirram meam: cum aromatibus
meis Mirra messui in martiribus: aromata

in confessoribus et bene viventibus. Martirum
mirra ad messem venit. nam eorum amari=
tudo transiit. et ad fructum pervenerunt. nam
premia pro labore receperunt. Confessores de
pravorum suorum et laudis mee confessione transierunt
ad confitendum nomini meo. ad laudem sine labore.
ad laudem patris et mee visionis. Erant
confessores aromata. nam bone vite exemplo
alios refecerunt. et bono odore fraglave=
runt. Mirram quoque meam messui. nam mortis
mee acerbitatem. et penam consummavi. sed
per hanc membris meis summa salutis gau=
dia comparavi. Cuius gustus passionis amare
michi sapuit. sed confecto ex illa redemptionis
humane aromate. suavius me reficit. Nec mar=
tirum mirra nec confessorum aromata hec gaudia
reperissent. si non mortis mee via mirra precessisset.
Sanguis meus flammeum extinxit
gladium. cum paradisi collocatum. quo extincto
cherubim quoque qui simul obstruxit homini non
negat aditum. quem sui creatoris nomine sangui=
nis redemptum. Nec solum hunc ad sua societa=
te. sed etiam ad sue recepit similitudine. Hec=

rubim enim plenitudo scientie dicitur. Et hoc plen-
itudinem scientie recepit ut perfecte et sicut est
quintus cognosceret quam hic tamen ex parte cognovit.
Comedi favum cum melle meo: bibi vinum
cum lacte meo. In passione mea perhibent ama-
ra: sed nunc resurrectionis perceptio dulcia.
Tunc assatus quasi piscis: nunc mel come-
do glorificate humanitatis. Et qui eram quasi
despectus et novissimus virorum: nunc super
omnia principis constitutus gloria et honore coronatus
sum. non tantum hominum sed etiam angelorum. Favum
cum melle comedo quia glorificata humanitate
cum gloria divinitatis in me fruor et in membris
meis eadem perceptio. Hec est dulcedo mea.
hec delicie mee cum filiis hominum: hec epule
hoc convivium. Hic michi cibus et potus est ut melle
dulcius hunc comedam: et vino iocundius ac lacte
delectabilius bibam. His deliciis fruor:
et eisdem membra mea cibo et poto. Nam favus
mellis non erant in moribus dulces: ~~simplic~~
~~es~~ vinum et lac sapientes et simplices. Sed quod
convivium: soror et sponsa mea veni post labo-
res certaminum. **Explicit prologus. Incipit tractatus magistri richardi de sancto victore super psalmum Afferte**

Afferte domino filij dei afferte.
domino filios arietum. Vobis di-
nonich: attendite si cupitis esse
filij dei vobis optio datur
in vera electione relinquitur an transeatis
in libertatem filiorum. an maneatis in sub-
iectione mercenariorum. an ponitis sermatis
sub conditione servorum. Quod quis elegit eius
hostia declarat. In lege precipitur vel docetur
aliam debere esse principum aliam sacerdotum.
atque aliam esse oportere hostiam pauperum.
Sic ni fallor alia hostia querit filio et alia
mercenario vel servus. Sicut diversa est conditio:
sic diversa debet esse oblatio. Afferte ergo filij
dei. afferte domino filios arietum. Si filij estis. libe-
ter facietis. et si filij esse cupitis. oportet
ut libenter faciatis. Ne appareatis vacui
in conspectu domini. Afferte non quod libet quilibet:
sed filios arietum filios dei quos tamquam Sic
ovis ad occisionem ducitur. et sicut agnus
coram tondente se obmutescat. et non aperit os
suum. iste perfecte inter filios dei annumera-
bitur. qui offerunt domino filios arietum. neque
enim qui ad huc servus est: sufficit ad talem
hostiam. Magnum siquidem est ei. si possit

offerre turturem siue columbā· ut pote
aīa plebea aut paupcula timōis sbē· timens
obedientie Quī eni adhuc sub tīore sunt
et deū nō tā diligit quā metuit· sufficere
sibi videtur dūmō possit plagē et gemē
et p pctīs delcās placitū q gemitū quasi
columbinis quodā satisfacē ¶ Mer
cenāri9 aut quamb petulante et praue
delectacōis edū aū actu in ara dni mac
tet· ne mercedem amittat· non facile ptī
git· ut ad holocaustū dni agnū agniculū
immaculatū manib9 eius inueniat Na
qui potuit terrenāx opū sarcinā absq ulla
contradictiōe deponē sn pspum odio
qualibet tribulacōem libnr sustinere uel
qlibet tormēta intnam pacem et cordis
tranquillitatem retinē· pfecto qui spūualem
est in sacrificio dni agnū obtulit· et in ipa
sua oblacōe filiū se eē ondit· Bti pacifici·
qm filij dei vocabuntur· ¶ Decet ergo in fal
lor psonax dignitate ex eax hostijs pen
dere Seruo siquidē sufficit p terrore ge
hēne de malis penitere· Mercenario
mercedis causa a malis abstinere· filio

paratus est pro dño animam in morte ponere.
Ad seruos itaque pertinet penitencia et mer
cenariis conuenit abstinencia: filiis pacientia.
Pacie itaque et mansuetudinis agnos af
ferte vobiscum: qui speratis uel suspe
ratis adopcionem filiorum. Afferte ergo
filii dei et cetera. Sed cur maluit dicere
filios arietum et cum expediosius dicere potuisset
agnos? Neque enim arietes alios putant
generare filios? Sed forte voluit nos
commonens desideramus opera perfecta habere. ad
dominica gregis ducis et principes prophetas et
apostolos eorum quasi filios respicere: et ex eorum
dictis uel factis. quid facere. quod deside
rare debeamus agnoscere. Qualia opera
habere studuerunt. qualia ex se deside
ria genuerunt. Talia et nos ut nobis gig
nere studeamus: et tunc nos absque dubio
filios arietum dño immolamus. Affer
te afferte dño dño. Utrumque bis ponitur
utrumque repetitur. Sicut vultis gemina habere
stolam: duplicitate hic hostiam vestram

filii dei etc. Afferte

Aui hostiam suam hic duplicare de-
dignatur: duplici contricione contetur pro
gemina hostia: duplex dabitur stola
pro stola corporis afferte hostiam bone ac-
cionis: pro stola mentis date hostiam pie
deuocionis. Nolite timere eos qui occidunt
corpus animam vero non possunt occidere.
Et possunt hii quidem dominari corpori. sed non
habent quid faciant spiritui: et ideo sic domi-
no domini. Illum qui dominatur. illi munera af-
ferte: qui postquam abstulerit vitam. potest
et animam mittere in gehennam. Afferte ergo
duo domino. Domino spiritus domino corporum. Scilicet
domino qui dominatur in tempore. Secundo domino
qui dominatur in eternitate. Domino quia tibi
vult donat temporalia bona: tibi vult mala.
Domino iterum quia tibi placuerit dabit eterna
premia uel tormenta. Afferte ergo
domino filii dei etc. Congrua verborum distinc-
cio: filii dei afferte domino. Sic deus
bonitatem sonat. dominus potestatem designat:
satis ex hac distinccione innuit

q̄ q̄ filij sūt· gr̄a est· nō meritū· q̄
ferūt· tm̄ exhibet· debitū nō beneficiū
Afferte dn̄o glām et honorē: af
ferte dn̄o glām nōi eius. In
principio versu afferte bis poni
tur: et in secundo etiā bis ponitur· in
venitur· Primo dr̄ afferte afferte
ꝑ nos metipsos Secundo afferte
propter proximos Primo afferte fi
lios arietū ad meritū Secundo glām
afferte et honorem ad exemplū
Afferte dn̄o glām et honorē ꝙ primi
alij boni sūt: alij sūt mali Afferte
dn̄o gloria et honorē ꝑpt bonos:
afferte dn̄o glām nōi ei⁹ ꝑpt malos·
Sic luceant opa vr̄a corām hominib⁹
Si filios arietum affertis· si opa
mansuetudīs et desideria pietatis
hētis: facile est· ut de illi hostia cor
eleuetur· Id circo vobis dicā· Af
ferte dn̄o gloriā et honorē Ac si

apostolus dicat per os. In virtutum hostiis non
vestram sed dei gloriam querite. et in
omnibus que bene agitis eius laudem non
vestram desiderate. Id hoc agite. in
eo studete ut deus glorificetur. ut
deus honoretur. Afferte domino gloriam
et honorem. Laudibus dei glorificatur
operibus honoratur. Si videres [illegible]
opera vestra laudare et eadem operari studere
ant. absque dubio obtulistis gloriam et
honorem. Per malos vero afferte glo
riam nomini eius. Mali quippe bona vestra
imitari recusant. non inveniant
saltem quod in eis iure reprehendant. ne
forte contra preceptum domini per vos no
men dei blasfemetur. Videat quisquam
in vobis quod iure laudare possit.
etiam si bona vestra imitari nolit. Si
per vos disciplina domini laudatur. et
ab hiis in quibus pro bona voluntate
ipsa non recipitur. obtulistis gloriam
nomini eius. Si in bonis obtulistis domino

obtulistis domino gloriam et honorem. Si vi
deres innumerant innumerantes imitarentur.
Per bonos afferte gloriam et honorem

nō solū glām sed et honorē. Qz lau
dando glorificatur. et operando ho
noratur. In malis[?] salte gloriam noi
eius qui disciplinā eius laudant. quā
uis eā custodire nō student. Adora
te dnm in atrio sco eius. Quid ē adoa
re q̄ nisi totu corpus ad eius pedes pro
nere vel inclinare. Vult ergo pp̄ha nō
solū superioribus membris dn̄i id est p̄la
tis sabia[?] sed et usq; ad nouissima eius
membra vos spōte humiliari. Subiecti es
tote omni creature ppt deū. et absq; du
bio adorastis dnm. Itaq; cū hostijs
intrate. ite ingressi adorate. Arripite
arta via. intrare angustam porta. in
habitu religionis. in habitu professionis. ma
nete in domo disciplinę. tenete institu
ta regulę. Si em in claustro venietis Unietis
obedientes omnibus. tunc adoratis dnm in
atrio sco eius. Sed inquit aliquis Certe
vna congregationem ceteris eligens propono
permittere stabilitate corporis mei. sed tuo
minime cordis mei inimiatu lenitate Certe
et summi [illegible] ad eius prima prosternē
Si em nō claustrale disciplina vos coartatis
in atrium dni absq; dubio intrastis. Si uoti
professionis fractis. si instituta regule sectatis
hostias dnō ad modum gratias obtulistis.

primato emendacionem morum meorum: sed domina
sue instituta nouitiorum. Memento tu semen-
dare mores et proficere in castitate. in qua
in omnia. si non desit gracia. Sed permittens
castitate: quo extinguis libidinem et Tu eos
[illegible] infirmitatem
mobilium propter superbiam. Bene itaque facis
desperans de te ipso: si tu non desinas spe-
rare in domino. Reuela ergo domino viam
tuam. et spera in eum: et ipse faciet.
Cras quidem et ergo metus humane fluc-
tuaciones et cogitaciones magnas et va-
gas

Vox domini super aquas. Si trepidas
de pusillanimitate siue de infir-
mitate tua: cogita quod vox domini
in virtute vox domini in magnificencia
Timeas elacionem mentis tue et fastu
tumidos: sed vox domini confringentis
cedros. Si vero metuas incentiua
libidinis. [illegible] spiritum fornicacionis
agnosce quod vox domini intercedentis fla-
mam ignis. Ista cogita ista pertracta

Sed nunc redeamus ad singula. Certe dicis quod mens tua valde levis et multum instabilis. vaga et perflua ubique se variat. undique fluctuat. quod vult et non vult piger. frequenter consilia mutat. voluntate alternat similis fluctui maris qui a vento movetur et circumfertur. Sed qui convertit mare in aridam. facile potest precipere ut congregentur aque que sub celo sunt in locum unum. et appareat arida. quod sepe ad vocem iubentis domini huiusmodi congregationes aquarum reversae sunt aque euntes et redeuntes. Quadoque siccarentur universa superficies terre. quoniam vox domini super aquas quibus magnas qualibus multas. ad voluntatis sue nutum congreget eas inter metas necessitatis. congreget eas ut appareat arida. et solidetur corporum hominis voluntatis. Nunc vox domini super aquas. Sed si patrum non creditis verbis. credite vel exemplis. Certe enim quia

quatos vides te ad religionē pressisse
et ordis regulam rigide tenē ? prius qui=
dē instabiles tibi admodū fueres nūc
aūt ī pposito stabiles · in bono constantes
prius q̄ mēte vagos studio varios :
nūc vero in disciplina rigidos · in re=
ligiōe fundatos Sed quō q̄so te id
fieri potuit ? nisi qr de⁹ maiestatis
intonuit sup aquas multas : Per=
terruit mētes hoim · multiplicater
vagas et multū confluxas · Exsicca=
uit ergo dūs in eis aquā tumidā :
et quertit mare in arida Nūquid in aliis
exsiccat aquas multas ? nō pt exsic=
care tuas : Nōne et te tonitruo sue
maiestatis pterire potuit ? qui voluit
sup illos intonuit : Terribiliter īso=
nuit · corda pterruit · et voluntates
mutauit · Tanta enī et tāta subita
mētis mutacō ad diuine vocis toni
truū fcā est : ut statim desentes mū=
dū · sequētes cristū ? nō dubitarēt aī

ipso transfretante stagnum genezareth quidam
insurrexerunt et seviebant contra eos ma
biles elaciones maris. Erat enim contrarius ventus
eis flatus ~~et ventus~~ videlicet dyabolice
suggestionis. Sed surgens ihesus increpavit
ventis et mari. et facta est tranquillitas mag
na. Ecce enim quo potes vide. Iam enim non
trepidat. iam non hesitat quam potius ferven
tes spiritu. spe gaudentes. unusquisque eorum ex
ultat ut gigas ad currendam viam mandato
rum dei. Deus maiestatis intonuit. dominus
super aquas multas. Aliquis enim tonat
ut deus. aliquis intonat ut dominus. Ali
minatur mala eterna tonat ut deus
Alii irrogat mala temporalia intonat ut dominus
Solus deus donare eterna potest bona vel mina
la temporalia eciam affligere dominus corpora potest
Cum vero vides quos sub corpore sanos cor
de compunctos. mundum vel nigre habitum re
ligionis assumere scito quia deus maiesta
tis intonuit et dominus deus maiestatis eorum
corda perterruit. Quando quis corporis mor
bo vel dampno rerum compulsus deserere

cogitur vias suas prauas: agnosce.
quod dominus intonuit super aquas multas. Si
ergo vidisti sepe alios corde compunctos.
alios corpore afflictos. lubricam uitam
deserere. ad ordinem curie. religiose
viuere. et antique vite luxum non respicere:
quid est quod apostolus timeas de te qui multos
tu seniores te vides in via precessisse. Qui
enim super illos intonuit. qui illos preuen-
it et in bono solidauit. quam fluctuaciones
tue mentis stabilire poterit et reprimere
cogitaciones inchylomus vagas. sic in eorum
cordibus quando voluit Deus maiestatis in-
tonuit super aquas multas. Ecce in quibus
vix tandem animatus verbis vel exemplis
facio quod hortaris. Sed si promitto corporis
mei stabilitatem. oportet utique tenere qui
omne: sed timeo infirmitatem corporis.
formido pusillanimitatem cordis: sum
etenim ut ipse nosti. infirmus et paruulus.
homo tenuis et delicatus. utpote in terra
suauem iuuentutem educatus: qui mollibus

vestitur et epulatur cotidie splendide.
Infirmus omnia fastidit: parvulus nova sibi
concupiscat. Communione itaque quomodo tenere
poteris? qui quod alii habent semper fastidio.
quod alii nequeunt habere sibi concupisco. herbarum
radices et queque vilissima pro deliciis su-
mis computo. dum mihi ceteri non habeant.
Quaslibet regales epulas nauseo,
si meam omnes in hoc participant. Et ut quod
palliatur nimietatem meam totum tibi plenius
exponam. cor quia corpus in magistris de-
ficit: virtute exili. sensu quoque exiguo ani-
mus tabescat. Ecce concedo quia virtus tua
est nulla vel exilis: prudentia parva.
Sed vox domini est

Vox domini in virtute: vox domini in
magnificentia. Recte quidem. qui
infirmus est. desperat de sua
fortitudine: speret tamen in domino: quia vox
domini in virtute. Qui sensu coartatur

nō p̄suāt de sua p̄uidēcia· sensū aut
sui postulet a dn̄o dilatari: q̄ꝛ vox dn̄i
in magnificencia postulet aut in fide
qui indiget sapiā: ab eo qui dat omībꝰ
affluenter et nō impperat· Noli ti-
mere pusille grex· dn̄s fortitudine
pp̄lo suo dabit: q̄ꝛ vox dn̄i in vtu-
te· Qui cōfidūt in dn̄o mutabūt for-
titudine: quia vox dn̄i in virtute·
Et si forte iā accepisti fortitudine
et forte dn̄s p̄cingit te virtute ad bel-
lum et induit decore tuū· Aut si es
ad sensum exiguꝰ et minor ad intellēm
legū et iudicij· scito quia crescere te
faciet ~~dn̄s~~ ad peticiōem meā dn̄s
meus· sicut arenā maris et dabit
tibi de rore celi· et de pinguedine t̄re
habūdanciā· ut alia capias p̄ intel-
ligenciā: ad alia erudiaris p̄ experie-
nciā· Hinc hauries de rore contempla-

cordis · illinc instructus ex assiduita
te per fidei operacionis · et tunc in tanta re
rum fiducia crescens fies magnus ·
utpote inter delicias et copias iam sa
tiatus · impinguatus dilatatus · dila
taberis ad orientem et occidentem · septe
trionem et meridiem · ut plene cognoscas ·
et perfecte sentias · quid sit sperandum · quid
timendum · quid odiendum · quid amandum
dum · Et dabit tibi dominus latitudinem cor
dis sicut arena que est in litore maris ·
ut tanta sit copia cogitacionum bonarum ·
quanta fuit prius iniquitatum et vanitatum ·
cum ad hunc cor tuum iuxta hoc mare mag
num mundi huius pro desiderium requies
ceret · et amore immundo inanibus inhe
reret dilatato autem corde · cogitaciones
bone et sancta desideria cordis super are
nam maris multiplicabuntur · et oc
current sponte cogitaciones bone · sicut
prius male sine studio nostro per se ole

bantur. Et tunc corporis capillus de ca
pite nostro non peribit. quia nec saltem una
cogitatio bona coram deo in oblivionem
venit. si tamen sit de capite. id est de se
ipso ne cedat de sede. vel procedat de intima in
tentione. Credo autem quia ad hanc mirabilem
commutationem dextere excelsi admirans et
obstupescens timentibus sibi diceret
dominus inter gentes. Magnificavit facere
cum eis. Et vere itaque magnificavit
dominus facere nobiscum. facti letantes. quia
vox domini in virtute. vox domini in mag
nificentia. Sed dicas adhuc in ordine
quidem non solum observantur dura.
sed et patiuntur indigna. Hic ac
cedit quod sortiuntur placationem per se
viles. et penitus contemptibiles. homines
stulti et ignobiles. et in terra pe
nitus non parentes. quorum patres non dig
nabar ponere cum canibus gregis mei.
sufficeret ad malum ut indignum saltem
indigna minima paterer. vel hinc ab

iecta imperant saltem illi abiecti non esset
Nunc autem ad cumulum mali vilesbilia cum autoritate papiedo non persones sed beneplacitum suum attendunt An putas ego hoc pati possem homo ingenuus et liberis et arte strenuus ingenio clarus Cerio siquidem cor durum ut lignum erectum ut cedrum et annum impium superexaltatum et elevatum sicut cedros libani Ad hoc breviter respondeo et quod

Vox domini confringentis cedros et facile reprimit alios elatos et cito potest inclinare fastus tuos Fateor quidem quod difficile est valde ymmo impossibile camelum per foramen acus transire cor arrogantia in nimium obedientie angustum penetrare Sed que impossibilia sunt apud homines apud deum

prepuit

possibilia sint vel ymo facilia. Omnia enim q
cumque voluit dominus fecit in celo et in ter
ra in mari et in omnibus abissis. Ubi
invenit intelligencia cor lucidum ut ce
lum. Ubi reperit mentem firmam ut
terram. Ubi videt cor amarum et insta
bile ut mare. Et si aspexerit animum te
brosum ut abissum. Semper quidem et
omnia ubique [illegible] quecumque voluit fecit in
celo et in terra. in mari et in omnibus
abissis. Et non solum ad vocis sue ton
truum. sed sepe ad aspectum suum. sepe
ad ingressum corruit montes arroga
cie. incurvavit colles superbie. et
quociens voluit deposuit potentes
de sede. Ad aspectum magnum quod aspexit
et dissolvit gentes. et contriti sunt mon
tes seculi. Ad introitum quod ad ingres
sus dei nostri qui est in sancto incurva
ti sunt colles mundi ab itineribus eter
nitatis eius. Ad vocem autem domini

sepe ꝯfracte sunt elacionum cedri q̄ ꝙ
vox dn̄i confringentis cedros / et confringet
dn̄s cedros libani Reg̃ eum in ꝛ̈ ioce
libano crescit uel crescere possunt oēs
cedri libani Ergo alie cedri crescunt
i mōte libano et alie in mōte quo
libet alio Libanus dealbacio in
terpretatur Quis scire q̄ sit ista dea
baciō / Iohis apoc· nō mea est
ista sinia Byssinum inquit iustifica
cioēs sunt scōrum Doce ergo me dn̄e
iustificaciōes tuas et sup niuē de
albabor / huiusmōi colore uel can
dore supducta erant illa uestim
ta dn̄i mei ihū Vestimenta illa
ut lux· qualia nō potest facere
nisi fullo celestis ꝙ a summo ce
lo egressio eius / Menaor si ide nō tibi nō ꝑmit at ide ip̄e
ꝑmittit tibi ip̄e / vbi peccatores amo
nes ayt Si fuerint pcta vr̄a ut
coccinum / ut nix alba erunt Vtilis

ad deū huiꝰ q̄s fullo · gīa eius decidida
cio Talis est decandicatio cū creuerit
in ciuitatem · et attolli cepit sup aliorum
mortaliū celsitudines · cū quibus se singula
riter magnū putauerit · et ceteris quibus
libet superiorem se esse crediderit · facile
de se gignit magnas magnarum elationum
cedros · cū sit quadā uentū progamina
supgredi arbitrentur ceteros · Sed po
tens est dn̄s nō solū contere montes
seculi · sed cedros facile cū noluerit
confringet dn̄s cedros libani Alia
est supbia q̄ surgit de seculi vanitate ·
et alia est que nascitur quasi de a
depta sanctitate · Illam designat ce
dri ista aūt cedri libani Noluiter ue
nisti de seculo supbus ad huc fortas
sis p̄ libris tuis · uel forte pro pecuni
is tuis · Iactabs te forsitan p̄ no
bilitate generis · attolleris forsitā
pro habitu dignitate honoris Ta
les taliū clamores · cedri quidē sunt ·

sed cedri libani nō sunt : q̄ de vanita-
tis nigredine . nō de sanctitatis decandida-
cōe surgūt . Sed statim in primordijs
bōe conversacōis tue confringet dn̄s secula-
riū pōpaꝝ cedros : q̄ vox dn̄i confrin-
gētis cedros . Et si postmodū ut fieri
solet . post uiciū opa quasi pfca iusti-
ficacōe . surgūt quedā magnarū ela-
cōim cedri . addet dn̄s et illas confri-
gere : q̄ confringet dn̄s cedros libani . Et
idcirco p illis ponit p̄ns nō futuꝝ . De
cedris vero libani loquēs futuꝝ posuit
nō p̄teritū . Vox inquit confringētis
cedros : et confringet dn̄s cedros li-
bani . His adhuc melius noste qui
sunt cedri libani : quas cōfringere
sufficiat solū vox dn̄i . Cave quis forte
paꝝ aliquid ieiunauit paulo plus
vigilauit . lacrimas in orōe fudit :
incipit statim se sanctū credere . cete-
ros in sui cōparacione despicē : patrum

praedicatū institutionib suis iniunctiones p-
ferre miratur sepe apud cuius mini-
cula nō faciat. indignatur aliis quod
in maiori reverentia nō habetur
quod in eis placationem nō accipiat. tali-
ter mundile nō sue mentis depingit. Qui
pallidā faciē nō quā pollutā men-
tē gerat attendit. Unde sepe cū se se
sedib titillationibus perturbari. et in-
munda delectatione fedari persenserit.
nō per suam negligentiam sed quia
ad humilitatis custodiā hoc se pati
fingit. ut sic contra libidinē quasi
humilitatis custodia nō evigilet.
et humilitatē putet quod se turpiter
fedari nūtriet et nesciat quā sit
detestabilis superbia quod in tanta
putredine se peccatorem. sed alterū
paulū reputat. qui cū datus sit an-
gelus sathane stimulus carnis
sue. ut eū colaphizet. ne eū revela-

nonū magnitudo extollat · uel mul
ti[...] maculorū: sit q[uo]q[ue] miro ymmo
miserabili modo · ut sic superbiat · ut tu[rpi]
[...] nō desinat · et sic q[uo]q[ue] luxuri
at · ut tū superbire nō desistat Quis
putas sufficiat cōterere cedros libani
hinc ille cedros quos iugiter cōfringuntur a
dn̄o: qui cū uoluerit confringet etiam
cedros libani? Et ut amplius in
teneris cōminuet ut uitulū libani
Vere hec mutacio dextere excel
si · maiore cedri conterere:
et ad similitudinē uituli liba
ni tanda quelibet corda inclinare
ad ymaginem humilitatis cristi ·
Quo putas? attritus est propter scelera
nostra · non propter sua peccata · uitulus
ille singularis ueniens a libano de
mōte umbroso et condenso · A sum
mo celo egressio eius: et occursus
eius: usq[ue] ad summū eius Ubi sple
det candor lucis eterne · unde egre

diens iugiter secum splendorem iusticie:
quo egrediens mortalitate deposita:
induit amorem glorie. Quo magnam
putas commendatus est uitulus ille
nisi quod simplex est. qui cum in for
ma dei esset non rapinam arbi
tratus est se esse equalem deo sed se
metipsum exinaniuit formam ser
ui accipiens in similitudine hominum
factus et habitu inuentus ut homo
qui tradidit semetipsum pro nobis
factus obediens usque ad mortem:
mortem autem crucis. Attende quam
magnam humilitatem in necessita
tem. Tormento crucis nichil a
cerbius: morte crucis nichil ig
nominiosius. Huic accedit quod
patitur sponte sua: adde illud quod
moritur sine culpa propria. Iudi
cat queso quo inclinari debeat.
qui se ut uitulum libam commun

desiderat. Asperrima uilissima spō
te sua. etiā sine culpa sustineat.
Aug in hom de pietate dni q cu
suppetit cū uoluerit comminue qsli
bet cedros libani. Quotiēs ergo
uideris quoslibet prius de sua
correpcione furentes. post eā in mē
bulacione gaudentes et prius letan
in explendis suis desiderijs. postea
in infirmitate b9 ~~gloriam~~ suis glo
riari et prius laudibus inflammari.
postmodū libēter pro nōie xpi cōtumeli
as pati. scire potes q comminuet
eos dns ut uitulū libani. Talem te q
exhibere si inflectere cupis rigorem
cedri. et humiliari te uis iuxta forma
humilitatis xpi. Sed ipse te melius
docet q ego. audi q dicat. et ymitari
memēto. Quia descendi de celo inquit.
nō ut facerem uoluntatē meam. sed eius volūtatē
qui misit me Ipse noluit facē uolū

tatem suam et tu satagis imple uo
luntate tuam Pater tuus platus tu
xpc quesiuit implere uolutate patris
sui Ecce uir tandem uitulu inue
nimus quem in holocausta dno mac
tare debemus Nichil magis flagrat
dno in odorem suauitatis qd si mactet
dno uitulus ppe uoluntatis Interest tn
utrum sit de libano an de carmelo Alii
sunt vitule que pascuntur in libano li
bani et alii sunt qui nutriuntur in
pascuis carmeli Vituli carmeli nu
triunt qui uoluntatem sua no deserunt in re
bus ad huc carnalibus Vitulos li
bani pascunt qui uolutate sequuntur
in studiis spiritualibus Iste querit lau
tiores cibos qua ceteri uitulum suum
impinguat de feno carmeli Iste ab
stine volens dedignatur comedere qd
ceteri uitulum suum nutrit in pascuis

et tu stude facere voluntate patris tui

libani. Iste forte cupit ueste molliore. ille usurpat sibi forte pre ceteris habitum hispidiorem. Uterque querit uitulo suo pascua. sed hic de carmelo ille de monte libano. Demum quidquid propter molliciem mentis uel teneritatem carnis gerimus ad carmelum pertinere uidetur. quia carmelus uel tener uel molle interpretatur. Quidquid autem quasi pro sanctitate supra ordinis instituta uel contra prelati consilium insolenter presumitur inter armenta libani iuste annumeratur. Ve uobis qui confiditis in uitulo samarie. qui tanto studio seruitis uoluntati proprie. In iudea inquit uenistis. ad samariam descenditis et propria uoluntate custodientes et excusationes

An nescitis quia iudei nō coutuntur
samaritanis Et prius a seculo vetentes
ꝓprias voluntates uestras cōfitentes dap
nabatis. nūc ab illo seruiciōe defici
entes ꝓprias uoluntates q̄ritis cus
todiuis et defenditis sic de iude
is samaritāni facti estis. In iudea in
tuitus ꝓpe voluntatis dn̄o mactatur
in samaria ꝓ dn̄o adoratur. Et in
iudea es in titulo tuo ōmibꝰ modis
seruus. Et carnis curā in deside
riis agis. Nichilominus de feno pas
tis. Quia oīs caro fenū et glīa oīs
eius quasi flos feni. In hoc glo
riaris si uoluntate tua ꝑficis. Non
est bona gloriacō tua. Nonne me
lius imo multo rectius qui
gloriatur in dn̄o glorietur. An

Vitulū in sacrificio dn̄i interficiatis. Et
in samaria es

nesatis? quia hec est gloria nostra
testimonium conscientie nostre. Sed numquid
dominus gloria tua in similitudine vituli
comedentis fenum. Sed quid fiet
queso de carnibus huius vituli. quod
nec saltem placere potest vitulus
libani, nisi forte diligenter commi
nuatur quemadmodum et decet victi
mam holocaustis. Sed in quibus?
quo comminui oportet. Hoc te mo
yses melius quam ego docet. Ipsus
illum iubet per frusta dividere. postea su
perpositum [illegible] flammis in cinerem re
digere. Quo queso cum unquam subti
lius comminuitur? quod cum prius divisa per
ignem postea in tenuem pulverem redi
gimus. Vitulus noster in libano
pastus est voluntate nostram. non nisi
in rebus honestis sequimur. Vitulum
autem nostrum secare est de perspicua lib

tute mētē materiāe Sed hūc usq;
ad frusta diuidit quatinus singu-
lacionis sue opa diligenter distig-
uit et sē in singulis de superbag-
nis audacia rephendit. Cum aūt
nichil amplius superest. inse ut
igne cōpunctionis uel flāma di-
uine dilcōis. eousq; cōcremetur
quousq; oīs hui9 arrogantie uolun-
tas sopiatur. De hui9moi ho-
locausto q̄ dr̄ quoddā ad huc
cogitacionū ciuis remanet qd
ōnino a nr̄a recordacōe perire nō
debet qua naliter satis suas
quasq; pūpacones remuneratur
qui in earum recordacōe constā
humiliata cōfunditur. Sed ecce
dū uitulū nr̄m diligenter tractāe
et uēr legis preptū cōminuēe vo

lumus: paulo lōgius digressi
sumus. Restat illud adhuc dice
in fine sermōis nri que sit dra
inter cedros libai. et vitulos li
bani. Per vitulos libani. acci
piuntur psūpciones arrogancie.
p cedros intelligitur fastus su
pbie. Arrogancia est supra se a
liquid psumere. Superbia est de
sua presumpcioe tumescere. Cum
itaqz vitulos in libano nutrimus:
quociens sup nostrū modū qua
uis bono intēcione psumimus
Cum cedri quasi de libano surgūt
cū de opibus bonis elacionu fas
tus se in altū attollūt. sub talium
cedrorum umbra. vituli delectabilr
se pascūt. dū pro adipiscendo
sanctitatis noīe. in tātis bonis

non lascescant

Et comminuet eos tanquam vitu-
lum libani. et dilectus quemadmo-
dum filius unicornium. Ergo
non solum dominus comminuit sed et nos tanquam
libanum. sed et iste dilectus quemadmodum
filius unicornium. Sed quis est iste
dilectus? vel quorum est dilectus? quasi Non
dicit horum vel illorum? et ideo for-
tassis ut intelligatur dilectus omnium.
quemadmodum enim dominus dicitur. intelligitur
ille qui est rex regum et dominus dominancium.
Quis ergo est iste singulariter dilectus
et singulorum dilectus? Sed quis
alius hic erit: nisi ille speciosus for-
ma pre filiis hominum: qui pro incomparabili
pulchritudine sua omnibus se admi-
rabilem ostendit. et amabilem facit.
omnium Vultis vide quemadmodum sit dilectus.
Audi quid dicit de eo pater eius.

Attende quid pro eo clamat sua spo-
sa. Vox patris ad dilectum. Hic est
filius meus dilectus in quo michi
complacui. Vox sponse de dilecto. Ad-
iuro vos filie iherusalem si inue-
neritis dilectum meum. ut annuncietis
ei. quia amore langueo. Et de an-
gelis scriptum est In quem desiderant
angeli prospicere. Et item de hominibus
legitur Veniet desideratus cunctis
gentibus Ergo dilectus iste. dilectus
est patris sui. dilectus sponse sue.
dilectus hominum dilectus angelorum.
dilectus omnium. dilector singulorum
Patet ergo quia vera dilectionem non
habet. qui huius dilectionem non ardet
Audiuimus quorum dilectus. audi-
amus quemadmodum uel quantum dilectus.
Et dilectus quemadmodum filius

unicornium? Sed quid est quemadmo
dum filius unicornium? An forte hoc
genus malum pre ceteris omnibus dili
git fetus suos? ut paratior sit
unicornis pro fetu suo pati. quam
fetum perdere. ut malit pro ipso mortem
incurrere. quam ipsum pati vel tamen
amittere? Sed quis de dilectoribus
xpi non videat. quos eos pro nomine
cristi mori delectet? Testis sit ille tan
tus effusus sanguis martirum. quo
xps sit dilectus quemadmodum filius
unicornium. Nam ipsi eius dilectores.
ipsi utique unicornes. et ipse quidem
eorum filius. et diligitur ab eis quem
admodum filius unicornium. quia di
ligunt eum. quemadmodum decet eos di
ligere filium suum. Cur autem eos scrip
tura unicornes dicat? non manifesta

incurrit. Nam an̄ peccatū fortitudinē
geminā. quasi geminū cornu accep[i]t:
quia ad repellendū peccatū. et ad re-
mouēdū incōmodū. gemina uirtute
roboratus est. Una fuit integritas cor-
poris: alia fuit integritas mentis.
Integritatē carnis accepit contra
miseriā: integritatem mentis contra
maliciā. Illam contra inmortalita-
tē: istā contra naturā. Congressus
cū diabolo. quia ab integritate sua
cecidit. in ipso casu. unū ei diabolus
cornu excussit: alterū inclinauit.
Quia enim morte hō nulla rōe uitare
potest: quasi altero cornu. penitus
nudatus est. Sed quia libero ar-
bitrio penitus priuari nō potuit.
dexterū quodāmodo nō perdidit: sed in[con]ceptū
infirmatum. tantū inclinatū gerit

Et ideirco si qui erant post primum lapsum
qui peccato resistere volebant : facile eorum
adversarius de eis triumphabat. Sed
misertus tandem hominum . veniens visi-
tavit nos oriens ex alto. Visita-
vit ergo et fecit redemptionem ple-
bis sue : et erexit cornu salutis
nobis . in domo david pueri sui.
Qui ergo unum tamen cornu deinceps
sed erectum portant . mortis quidem
supplicia pacienter tolleant : sed
peccata quasi quosdam hostes fortiter
impugnant : ut non regnet peccatum in
mortali corpore eorum. Hinc est quod
fiducialiter psallunt dicentes ea
quo acceperunt . In te inimicos
nostros ventilabimus cornu . et in
nomine tuo spernemus insurgentes in
nobis. Acceperunt utique interim .

cornu salutis · accepturi quis cornu
seruitutis: ut tunc gemino cornu polle-
ant · qui nunc in uno fortiter pug-
nant: et gloriose de hoste triumphant:
ut tunc habeant quo sint et a peccato libe-
ri et ab omni pena securi: cum promissionem
suam in eis compleuerit · qui eis nunc
cornu salutis erexit. Omnia cor-
nua peccatorum confringam: et exalta-
buntur cornua iusti. Uides ergo quod
tunc ad plures spectat: quod ubique non
nisi de uno cornu agitur. Unde
et iustus quisque et unicornis dicitur:
cum tamen quoque cornua non tantum erigentur
sed et exaltabuntur. Ergo non solum
erigentur ad illam celsitudinem · quam
accepit homo ad hoc plasmandus: sed
et exaltabuntur ad illam sublimitatem ·
quam habere debet homo glorificandus ·
Prima namque hominis fortitudo

ues uirtus fuit. posse no mori. et posse
no peccare. Nouissima aut erit non
posse mori. et no posse peccare. qn
mors absorta ia erit in uictoria. et
ipse homo sublimabitur in gloria.
de cetero confirmatus in bono. et co
summatus in gaudio. Ecce quo uni
cornes sunt. Sed unde talem filium
habere potuerunt. Unde inqua ta
lem habent filium. ut ueraciter dica
tur esse filius unicornium. Interro
gemus dnm eorum filium. Quicumque
inquit fecerit uoluntatem patris mei
qui in celis est. ipse meus frater
soror et mater est. Quid est filius
patris. nisi uirtus et sapientia
patris. Verbum patris filius est.
Voluntas patris filius patris.
Idem est filius tuus et filius pa
tris. ueritas sapia uoluntas. Cor
de concipitur. et ex corde gene

ratur. Si ergo idem ius et idē sapis quod pater. eundē filium habes que pater. Miraris. Est adhuc amplius qd miteris. Cum est uerbū sic pr an inr potes eum gignere in corde tuo. et in corde alieno. Potes eū concipe in corde tuo. et ab alieno. Intellectu gignitur. et sensu concipitur. affectu nascitur. effectu nutritur. An ueritatē intelligis uel aliq faciis. intelligē tristu gignis. An ueritas tibi a te uel ab alio psuadetur. trustus ueritater concipitur. Ergo qui gignis es pater. qui concipis es mater. Nosti uolūtatem dei gsenti ei. et concepisti. amando parturis. operando natas. Vide quod in potestate cuiusq relinquitur. utrū nam tāte plus mater effia

ciatur · Merito ergo maledicta steri-
lis · et que nō parit · que etiam filium
pro uoto habere noluit · Cur putas
similiter non maledictus qui nō gig-
nit · sicut maledicta sterilis que nō
parit ? Nisi quia nō eque in nostra
potestate consistit ueritatem intelligere
et consentire ueritati · Non enim veri-
tatem semper intelligo cum uolo · intelligo
aut semper consentio si uoluero · Felix
autem homo tam presto est cum uoluerit habere
filium · nō qualemcumque sed deum · O
quanta dignitas hominis · habere filium deum
maiestatis · Audi homo · exul-
ta homo · Tandem erige spem · ex-
hilara faciem · et si confunderis
de patre tuo · confide tandem de filio
tuo · Si erubescis in parente · exul-
ta in prole · Si contristaris in adam
primo · congratulare in adam secundo ·

Maior hic ad erigendum quam ille
ad deiciendum. Ja illum eiectus est de
paradiso. Iste iam glorificandus
in celo. Inuicem quantus sit glo-
riosus iste. et homo est. et quis cog
nosceret eum. Aliud putatis quem
dicunt homines esse filium hominis? Ren
dit petrus unus pro omnibus. Tu
es christus filius dei uiui. Christus
se dicit se filium hominis. petrus eum
dicit filium dei patris. Res mira
et ammiratione digna. ut unus atque
idem sit filius dei uiui. et filius
hominis mortui. Mortuum dicam an
mortuum? Nam si mortuum negauero
quomodo illud stabit quod legitur.
In quacumque die comederis ex eo
morte morieris. Sed forte tunc
incipit uiuere cum incipit filium tale
habere. O quanta humilitas omnipotentis

tis: o quanta sublimitas hois Deū
habere hoiem posse. humilitas inco
pabilis est. hoiem hre filiū dei.
sublimitas inestimabilis O quā rite
diligitur iste. tam humilis tam altus.
Vere singulari amore dignus iste.
noster dilcus. dilcus homi. dilcus
angelorum. i dilcus queadmodū fili9
unicornuū dilcus omni. dilcus singu-
lorum. Nunc autem illud restat que-
rendū. Cur postquā dixit. confringet
dns cedros libani. postea addat.
et dilcus quadmodū filius unicor-
nuū Idem enim dns et dilcus quad-
modū filius unicornuū Ac si dix
isset dns. quid addi oportet. et
spiritus eius. cū sit una atqz idē
domin9 nō solū pater et filius. sed
etiā spus scus. Nonne quecunqz
facit pater hec et filius facit

filii. Et tamen plurimis in locis . Ioannis talem distinctionem invenire poteris : ut est illud . Astiterunt reges terre : et principes convenerunt in unum. Quid ergo dicemus : Sed sanus quia cristus in eo quod unum atque idem est quod pater est : idem atque eodem modo operatur quo pater . Sed quid mirum esse debet . si in quo aliud est quam pater . alium modum operandi habet quam pater . Si filius agit ut pater in sua divinitate in qua similis est patri . quid mirum si dissimiliter operatur : quam pater in quo dissimilis est patri . Nam autem dissimiliter aliquid operatur : manifeste ut arbitror et talis distinctio invenitur ubi dicitur . Confringet dominus cedros libani . et dilectus quemadmodum filius unicornium . Confringet et comminuet

et comminuet eos tamquam vitulum libani

et dulcis [illegible] quia non solum
dominus dulcis sedecianum [illegible] ipse suus
uel noster dulcis. Quid est cedros
confringere uel comminuere et nisi su-
perbe mentis rigorem coercere uel alti-
tudinem inclinare? Sed dominus absque
dubio et nichilominus dulcis omnem ar-
rogantiam quam wlt humiliat et quan-
tum wlt inclinat. Sed faciat hoc dominus
terrore sue maiestatis et dilectis fa-
ciat hoc exemplo sue humilitatis.
Dominus in potestate. dominus in sua uirtute.
dulcis ut dulcis. suauis in suaui-
tate. Et tamen utrumque unus. et idem
dulcis et rectus dominus. suauis et mi-
tis omnibus inuocantibus eum. Non
ergo quis considerata domini potesta-
te. et ante conspectum tante maiesta-
tis altum sapere erubescat. et ali-
quid contra uoluntatem eius bo-

psumere ptimescat · absque dubio in
eius corde dns · elacionis cedros confre=
git · Alius ipsa dilecti nostri humili=
tate mira confunditur superbus appa=
rere · cu uidet dnm maiestatis for=
ma serui accipe · legem implere hoi=
bus obedire · improperia homi · cruciatus
opprobria · paciencer sustinere Cum g
quis ipso dnice humilitatis exemplo · in
sua psumpcione confunditur · et ab omni
altitudine prystini tumoris deiciatur ·
patet procul dubio quod iste cedros male
mentis rigide confregit · et tanquam ui
tulu libani idest ad silitudinem sui
comminuit — Recte igitur dicitur con=
fringet dns cedros libani et cetera

Vox dni intercidentis flamam
ignis · Alius est ignis quod
ihesus uenit mittere in ter
ram · Alius est quem uenit in terra
extinguere De celo ueniens celestium
ignem secum detulit · ad terram

uenieus terrenum ignem inuenit. Omnis amor ignis est: sed non omnis amor bonus est. Est tamen amor licitus: et est amor illicitus. Et licitus amor bonus est: et qui licitus non est. amor bonus non est. Amor itaque bonus. ignis bonus est: et amor malus ignis est malus. Ignis bonus ignis caritatis. Ignis malus ignis libidinis. Ignis bonus erat de quo ihesus dicebat. Ignem ueni mittere in terram: et quid uolo nisi ut ardeat. Ignem bonum uenit accendere: ignem uero malum uenit extinguere. Ideo per moysen prohibet ignem alienum ne offeratur super altare suum: de suo autem igne precepit. ut semper ardeat in altari suo. Amat ergo ignem suum: odit ignem alienum. Igne suo ardebat qui dicebat. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de ihesu. dum loqueretur nobis in via. Tali igne ardebant

qui spm sctm in linguis igneis accepe-
runt. quia et ipe spus scus ignis est
nō conburēs sed illuminās. Et idcirco
rubus ille. quē moyses intuebatur
ardebat. et nō conburebatur. Sed
ignis malus et alienus econtra cō-
sumit. et nō illuīat. Ignis est eni
ut ait iob usq ad pdicione devorās.
et oēs eradicans generacōes et ardes
usq ad inferni novissima. et mōciu
fundamenta conburens. Flamam
tn huius ignis dns cu voluerit inter-
cidit. et cu placuerit penitus extig
uit. Quod aut intercidit ut in
pte ardeat. et in pte deficiat. hoc
scriptura manifeste ostendit cu dicat
Vox dni intercidentis flamā ignis
Qr aut aliqn flama huius ignis ex
tiguit. alia scriptura evidenter decla-
rat. ubi legitur Angelus dni des-
cendit in fornacē. et excussit flamā

ignis de fornace, et fecit medium
fornacis quasi uentu roris flantis.
Vides ne quo ibi dicatur grassisse:
hic permittitur intercidere. Sed
aut hic quemadmodu et ibi no extig-
uitur. forte qz pueri erant quib9
rogus ille parabatur: sed forte pueri
no erant de quibus loquebatur dauid.
Modu plene conuersi fuerant et
effecti ut pueri: sed erant mo-
dicis eorum magni: et erubesce-
bant ad huc humiles uideri. Sed
ut ipsud qd in eis pro elacioem tum
exsiccetur flama ignis in parte alte-
ra resurgentis: et interim ne fla-
ma incendii usque ad consensum
prauitatis eos rapiat et quodamo
quasi in cinerem redigat: flama
ipa ex maiori parte abscinditur et ex
tinguitur. In parte ergo ardet et

ualiter hec flamma ad custodiam humilita
tis et in parte magna nichilominus salu
briter extinguitur ad cautelam incur=
uandis. Sed paulo datus est stim=
ulus carnis sue ut eum colaphiset.
ne eum magnitudo reuelacionum extol=
leret. Vides ergo ne quomodo hoc ipsum
ad nostram humilitatem agitur quod
flamma ad tempus in parte reseruatur.
Sed cum quis plene conuersus fuerit
et effectus ut paruulus et perfectam puritatem
adeptus. forte tunc tempus erit ut ex=
tinguatur. sicut in tribus illis pue=
ris. quia pueri erant. quod puri fu=
erant. extincta fuisse legitur et
creditur. Puer enim a puritate
dicitur. et qui purus est recte puer
appellatur. Et est alia puritas men=
tis. Alia puritas ~~actionis~~ cordis. et alia
puritas actionis. In corde simpli=

titus ⁊ in ore ueritas : in ope sinceritas
Hos pueros hre meditantur ⁊ : cu factu
est quod meditamur : veru qd loq
nuntur : iustu qd opamur . O felix
nimiu et deo nostro grata societas
triu pueror : sp una puritatis custo
dia in uoluntate . sermone purior et
actione Videt hoc rex babiloni
us et inuidet ⁊ et prius quidem ad
adorandam statuam sua auream copel
lit : sed adorare detrectantes fornacis
incendiu pati iubet ⁊ i facile eoru
sanctitatem deridet et despicit :
si eos a sua sanctitate in superbiam eri
gere posset Quid est enim statuam
auream adorare ⁊ nisi superbie et
uane glorie in talibus studiis
destruere . Tunc eos in regno
suo libr patitur : cum eor studia
elationu militare intuetur : Sed

cum videt statue sue altitudinē et au-
rū despicit · et inter q̃ cuncta que
gerit oēm elacionis gl̃am intuitꝰ
iubet fornacē accendi · et rogum
eis incendij preparari Quos enim nō
potest ꝑ gloriam elacionis · sup-
are se posse sperat ꝑ ardorem libi-
dinis · Rex babylonie est ille · qui
est rex sup omnes filios supbie
Ministri quos ad terre opus dignitē
sunt deceptorem spūs illi · quos
scriptura sacra spūs fornicacionis
appellare cōsueuit Ab his fornax
accenditur · quando caro nostra
ardore libidinis inflāmatur · Accē-
sa fornace pueros ligant · et in for-
nacē piaciit Pueri extra fornacē
inueniuntur · quia spūalibus stu-
diis et celestiū cōtemplacioni in-
tenti pene se in carne esse oblitus

ciatur. Hos enim pueros est quodam
modo extra carnem esse: nil corde. nil
lingua. nil manu carnaliter trac-
tare. Sed tunc quasi ligatur: qui
temptacionibus depressi a suis studiis
impediuntur. Tunc velud intra for-
nacem sunt: qui stimulis carnis
fatigati. nil aliud cogitare plan-
gere vel flere possunt. Hiis ange-
lus dei in adiutorium venit: quia
divina pietas fideles suos nunquam
in certamine deserit. Ab hac flam-
ma excutitur: quando divina virtu-
te ardor libidinis extinguitur. Me-
dium fornacis quasi ventum roris
flantem facit: et puerorum lingua
in laudem creatoris resolvit. Me-
dium fornacis est intimum cordis.
Flante igitur spiritu sancto celesti
rore perfunditur: et ex divina in-
spiracione consciencia tota refri-

geratur. Pueris liberatis caldeos flāma succendit. quia cū bonis prualere nō ꝑut. insidiātes spūs malignos mundię flāma consumit. Ecce quomō testimonia ꝓphetarū mutue sibi concordāt. Pueris in daniele elacio aurec statue despectio calcatur. postea fornacis refrigeracione flāma libidis extinguitur. Ita et hic corda pueris frangitur. postea flāma ignis intercīditur. Nā si pueris non flectitur rigor elacionis. absq; dubio nō extīguitur flāma libidis. Hoc autē inter et illā lectionē esse uidetur. quia illic tota flāma excussa narratur. hic ꝑ dauid intercidenda promittitur. Sed quia incipientes et imꝑfectos psalmos iste instruit. istis maxime. quibus loquitur

eius permissio conueniente debuit. Pos-
sumus tamen quod iam sit exponere:
ut possit incipientibus et pro-
ficientibus et perfectis pariter con-
gruere. Nam utrobique quidem fla-
ma intercidatur: quia uel ab ipsa
pars eius aliqua diuiditur. uel
tota a suo igne separatur. Et sa-
mus quod: quia flama que a suo
igne diuisa est nec ad horam sal-
tem perdurare potest. Uideamus
itaque per quos hec flamma
augmentatur: et tunc facile erit
cognoscere quomodo per partes abscinditur.
Notandum tamen: quod non ignem
extinguere sed eius flamam inter-
cidere permittitur. Ignem enim ipsum qua-
diu uiuimus id est primam fomitem
intra nosmetipsos habemus:
sed non eque semper eius flamam

sustinemus Tunc enim hic ignis in
flammam prorumpit: quando estibus car-
nalis incendii nos urit Primo
igitur titillat carnem: secundo de-
lectatione turpi coinquinat mentem:
tandem per consensum pravitatis subdit
sibi rationem His itaque gradibus sul-
phurea illa flamma libidinis crescit:
sed eisdem quidem gradibus conver-
so tamen ordine ad vocem iubentis
domini decrescit Primo namque vox
illa domini intercidentis flammam ig-
nis incipientibus et noviter
conversis intercidendum quidem
declinare possit consensum rationis
In proficientibus autem sepe aufert
illam delectationem mentis: in
raris autem perfectis et valde perfectis
removet etiam titillationem
carnis Multa tamen quaevis ad su-

ma pfectione uenerint: flammã car
nis sue extinguere nõ potuerũt
Sed diuina hoc dispẽsacioẽ in eis
actũ est qd' quidem quid utilitatis
utilius accidit latẽ nõ potest. Et
aliis quidẽ fiebat ad iustitiatioẽm
singularis eorum fortitudis: quia
tales erant qui semp pugnare
et assidue triumphare sufficerent. In
aliis autem ad custodiã humilita
tis: quando singularẽ aliqd bo
nũ p ceteris aliis acceperant
Quia igitur in incipientibus
destruit actum turpitudis. in
pficientibus cõtagiũ fede delectationis. in pfectis quibusdam
motũ titillacioĩs: rectẽ hic dicitur
Vox dñi intercidentis flammã
ignis. Sciendũ tñ est: quia sic
nullus in hac uita hoc igne

p̄fecte caret · sic nullus est qui
eius flam̄a semp̄ senciat. Quis
enī fomitē pc̄ī hic plene destruere
potuit? Vel quis nūq̄ esui libi
dis sine cessacione sustinuit? Quī
tū est itaq̄ hunc ignē sopire? et
eius flam̄a extinguere. Nō utiq̄
est in ptāte hōis. Valet h̄ sola
vox interciedentis flam̄a ignis.

Vox dn̄i concucientis desertū.
et commouebit dn̄s desertū
cades. Huciusq̄ roborati
contra gr̄ia temptacionū & ab hinc
pmittendo enūat dona graciarū.
quasi coronā post victoriā · pmiū
post meritū · triumphū post tro
pheū. Dicat ergo Vox domini.
Que videtur exhibere. aliū
sub expectacione pmittere. H

qd' dicitur co[n]cutie[n]tis desertu[m] exhibe-
tis est · qd' additur · co[m]mouebit d[omi]n[u]s
desertu[m] cades · est utiq[ue] p[er]mittentis
primu[m] igitur statim datur · aliud
s[e]c[un]d[u]m expectatur. Tale sunt illud
supius Vox d[omi]ni co[n]fringe[n]tis cedros.
Sed et hoc quoq[ue] no[n]du[m] · q[ui]a sit
ubi p[ri]us frangitur cedru[s] · postea
cedru[s] libani · sic et hic p[ri]u[s] co[n]cutit[ur]
desertu[m] postea desertu[m] cades. Ita
quo ubiq[ue] prius ponitur · qd' p[er]ti-
net ad inchoacione[m] · et aliud p[er]-
mittitur qd' co[n]summat p[er]fec[ti]one[m]
Sed nu[n]c uideamus q[uae] de deserto
dicenda occurru[n]t · Est naq[ue] desertu[m]
aliud bonu[m] · aliud malu[m] · Deser-
tu[m] malu[m] est · ubi desunt g[er]mina vir-
tutu[m] Desertu[m] bonu[m] est ubi nulla
est cultura · lo[n]ge sunt tumultus

hominum uel uiciorum Desertum est et
malum desertum ubi nullum est sanc
titatis uel religionis studium Item
desertum est sed bonum ubi nullus
strepitus tumultuacionis sed in
silencio auditur uox turturis et
gemitus non cessat ex desiderio
diuini amoris Desertum malum est
ubi desunt desideria celestia deside
ria spiritualia Desertum bonum est
ubi pauci sunt desideria secularia
desideria carnalia Desertum denique
idumee malum est Utrumque tamen con
cutitur et ex diuina uoce in fletu
compungitur Sed desertum idumee
compungitur formidine desertum uero
cades compungitur amore Idumea
interpretatur terrena cades mu
ta uel sancta Idumea utique quia

desertum aut cades bonum est

nil nouit nisi terrenum. nisi transitorium.
facit desertum malum. Cades a quo nil a-
mat nisi iustum nil desiderat nisi sanctum.
facit desertum bonum. In idumea deso-
lacio sanctitatis. in cades desolacio
cupiditatis. Recte ergo desertum ma-
lum idumea id est terrena. recte desertum
bonum cades dicitur id est sancta.
quia in illo deest sanctitas regnat
terrena cupiditas. in isto abest con-
cupiscencia. regnat sanctimonia
Istud sapientum ex ipso nomine designat.
utpote quod nouit comedat et ap-
probat. de malo loquens non nominat.
sed tamen dicat desertum. ut intelligas
aliud quodlibet quod non est sanctum. et cades
nomine prorsus indignum. Utrumque cum
ut diximus cogitatur. utrumque com-
mouet. et utrumque immutetur.
Ad hoc namque cogitatur desertum

malu͂: ut co͂mutetur in bonu͂. Ad h°
co͂mouetur bonu͂: ut pmoueatur
in optimu͂. Et co͂miũr de malo in
bonu͂. co͂mũtacio bo͂: et imũr de
bono in optimu͂ mimũto͂ sc͂a. Nec
te q° desertu͂ qd de bono in optimu͂
co͂muitur cades dr: Na͂ cades ut
dictu͂ est. imũtata uel sc͂a iterptat².
Desertu͂ ergo qd adhuc malu͂ ē.
et ob hoc cades dici no͂ potest.
co͂culcatur n° maru͂ et ꝯpugnatur
ꝯsideracio͂e et horro͂e ipe infirmi
tatis: Desertu͂ ũo cades eo q
iā bonu͂ sit. si ad meliora mar
descat conculcatur et ipm et co͂pu
gnatur: sed ex desiderio amplioris
sc͂titatis. Illud ergo expauescit
malu͂ qd facit: illud qd ingemesc
at pro bono quod no͂ accepit.
Illud ergo trepidat ex multa for

suspirat

incidentie ~~manifestatione~~ : istud ~~qd ingre~~
p nimia dilectione . Illud : ne rapiat
ad tormenta . istud qr nodum suble
uatur ad gaudia . In incipientibus q
est copulacio timore . perfectorum autem e copu
gi amore . Et ideo unum statum datur ad
inchoacionem . aliud permitti ad perfectionem .
Recte ergo dicatur de his : copulacio
tas et commouebit . Vox inquit
dni concucientis desertum . et commoue
bit dns desertum cades . Una copula
cio timoris quibusdam in ipso inicio
datur . sed copulacio amoris quousque
perfecta caritas foras mittat timorem
differtur . Hoc geminum copulacio
nis est genus . magnum superius
et magnum inferius . Unde et alibi
per eundem dr psalmista . Qui diuisit
mare rubrum in diuisiones . Quod e
mare rubrum . nisi amaritudo .

priue . Mare ergo rubru et quasi
indiuisu manet . q no nisi ex sola
dapnacionis formidine gemere no
uit . sed mare diuiditur . qn co
punccio geminat amaritudine cord .
Cui geminat . qn quibs plorum
conpunccionis alternat . ut nunc pssp
ret . p bono qd concupiscat . Pre
tor ex osideracione et trepidacione
maloz mare a sinistris . paue adex
tris est merorn ex contemplacione et
considracione bonoz . Et eunt iquit
eis aq quasi p muro a dextris et
a sinistris . quia i uno exclundim9
concupiscencia . in alio uitamus
negligenciam . Qui q expectat p
mia . extendit se ad meritu . et
qui metuit pena sollicite declinat
culpa . Sciendu tn q conpunctio

timoris est utique prior tempore sed dig
nitate posterior. Post multas
enim lacrimas primo tandem ad spem
ueniae reducimur: et uix aliqua
do multis suspiriis et fletibus
et gemitibus inenarrabilibus ad
beatitudinis eternitatem reformam
ur. Si autem supra et nos fiducia
multo amplius · multo uberius
ingemiscimus et flemus et impa
tientia desiderio bonorum quam prius
flebamus sub formidine malorum.
Quam cupimus dissolui et esse cum christo
certi de reposita nobis corona iusti
ciae. Amoris enim lacrime et acrius
affliciunt: et uberius currunt. Hinc est
quod per quendam dicitur: Uade in pace amari
tudo mea amarissima · Magna namque
amaritudo est quando quis renuncians
seculo ad religionem conuertitur.

Maior autem qui abnegat semet
ipsum · inimicis inimica corporis tra
ombus fatigatur · et maxime
quando parte illa que erigat anime sen
sum et parte degustata · Est ple
no admittitur · Amara itaque in
conuersione · amarior in tempta
cione · amarissima in eterne et
superne dulcedinis expectacione ·
et impacientis desiderii dilacione ·
quia spes que differtur affligit
animum Hinc est quod alibi ipse
dauid proclamat dicens Heu michi
quia incolatus meus prolongatus est
Et illud Renuit consolari anima mea
Quali quantaque putas amaritudine
magna anima tristificeat que pro doloris
leuamine nullam eciam consolacionem
recipere uolebat Multi quidem

uexat hoīem cū relinquitur amor
mūdi. ꝰ multo tn̄ ꝗplius cruciat
cū calcatur amor sui. vex ei ꝑ
oīa distringit cor hoīs et penetrat.
et excoquit desideriū celestibus amor
dei. Vn̄ est uox illa flebilis. Sici
uit aīa mea ad deū fontē uiuū
qn̄ ueniam et apparebo an faciē dei
Fuerūt m lacrime mee panes die
ac nocte. dū dr̄ m cotidie ubi ē
deus tuus. Et illud in canticis.
Fulcite me floribus. stipate me
malis. quia amore langueo. Et
illud qd̄ supius cōmemoraui. Rite
m pace amaritudo mea amarissima
Sic itaq; post fletus et gemitus
timoris. succedunt quasi ad deside
ria et suspiria amoris Quia g°
cor hoīs prius cruciatur timore
postea cōpungitur amore. recte ꝑ

dauid dr̄. Vox dn̄i concucientis deser-
tū: et commouebit dn̄s desertū ca-
des

Vox dn̄i p̄parantis ceruos et re
uelabit condensa. Et in tē-
plo eius oēs dicēt gloriā.

Sicut in concussione deserta grā cō-
punctionis: sic in p̄paratione ceruū
grā amministrationis. Nō enim sufficiat
deflere mala nr̄a: n̄ postmodū
accingamus nos etiā ad opa bona
Ad hoc itaq; concutitur desertū
cordis nostri: ut simus deuoti ad
ordinem. Ad hoc datur nobis cer-
uina velocitas: ut p̄parati simus
ad operatione. Ceruus nāq; anial
uelox et pauidū: sed serpentib⁹
inimicū. In agilitate itaq; pedū
rītē intelligitur expedita et p̄mp-
ta uelocitas actionis. Multis

audire cervum velociter currere
Via mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum Multas audivit vocem preparatis ad cervinam velocitatem. Sic currite ut apprehendatis Multas audire vocem preparantis formidinem ad cervinam formidinem Beatus inquit homo qui semper est pavidus et in sensu cogitabit circumspectionem dei Multas audire vocem preparatis cervum ad manifestacionem serpentum. Mortificate inquit membra vestra que sunt super terram i. fornicationem. immundiciam et
Via itaque hec videtur ad cervum pertinere. Viam mandatorum velociter percurrere. demonum insidias semper suspectas habere. venena viciorum audacter destruere Actio itaque expe-

dicta prudia et iusta ceruos facit i. qui
in quantum expedita velociter tribuit
in quantum prudia utiliter paucitum qui
tantum reddit in quantum iusta. uiciorum
uenena extinguit. Multa in hoc
quod velociter currunt. serpentes non oc=
cidunt sed nutriunt. quia ex eo quod fortiter
agunt superbia. uana gloria. aliisque huiusmodi
serpentes conualescunt. Illi autem bona
in bonis operibus intentionem habent
in quantum ualent serpentina uiciorum
uenena mortificare satagunt. sed dum
modum et tempus in suis studiis tene=
re nesciunt. in demonum insidias quasi
uenatum laqueos incidunt. unde se
uelud securos mente crediderunt
Et isti quidem quamuis habeant ceruu=
na uelocitatem erubescunt tamen habere cer=
uinam formidinem. quia tam precipites
quantum ueloces. nesciunt uel pocius

noluit h're cu inspectione. Vn est q̄
clamat eis vox dei p̄paratis ceruos
Fili accedēs ad seruitutē dei p̄pa
ra aiam tuā ad tēptacionē. Et
alibi. Seruite dn̄o in timore. Vt
ergo ad ceruor̄ num̄ ptineat qui
m' tales ceruos aiīmeā desiderāt: q̄ eos et velociter currere.
et caute tyme. Talibus ergo ceruis. talit p̄paratis. dn̄s reuelabit
codensā et reserabit sapientiar̄ p̄funda. allegoriar̄ opaca. sacramentorū mysteria. misterior̄ secreta. Amat
em̄ huius ceruu hinc illuc q̄ discurrere. niter codensa saltus libani. abdita
queq̄ loca pquirere et occulta penetrare. opaca frequētare. in codensis
et in vbrosis requiescere. Ibi em̄
cōtra venatorū insidias latebras
reperit. et cōtra solis estus refri

gēnū accipiunt. Quāto enī altius
sapientiam intelligentias acceperint
quanto earum profunda perfectius penetra-
uerint: tanto serenius tanto quietius
quasi in condensis latitantes et in
umbrosis quiescentes. Hinc derident
demonum insidias. illinc despiciunt
concupiscentie estus et carnales ille-
cebras. Nam ex ipsa sapientiarum
lectione inter astucias demonum ple-
nius erudiuntur: et inter tot sapien-
delicias carnalium illecebrarum nec
saltem reminiscuntur. Quid ergo mirum
si post tale tantumque gratiam in templo
eius omnes dicent gloriam. Quid mirum
nimium si eius gloriam in edificatione
querunt proximorum: a quo tot dona
gratiarum gratis acceperunt: Dei tem-
plum congregatio est fidelium. Ipsi h'

itaqȝ t̄eplo · deo laudē dāt · et glāꝫ
eius querūt : qui ꝑ uerbū ꝑdicacō
nis ꝓximos edificāt · et ipis glāꝫ
dei dilatāre totādūt . Et recte
quidē ꝑius accipiūt intelligēciā
scripturarū ad iuectionē sui : ꝑgea
donū ꝑdicacionis ad utilitatē et edi
ficacionē ꝓxim · Prius datur in
telligēcia ut uēa credāt · ut recta
intelligāt ; postea additur eloq
cia · ut utilia doceāt et salubria
ꝑsuadeāt // Possumus tn̄ ꝑ teplū
no ꝑnte eciam : sed celeste aīu
ꝑceptionē couemēter accipe
Illa solet sepe sāc scriptura ad dis
tinctionē utrisqȝ hāt per taberna
culū illa ꝑ teplū designāe . Hec
aūt ad hūc in motu et bellorū ꝑ
cinctu posita nō ꝑ tabernaculū :

illa autem in eterna iam speculacione fundata
melius designatur per templum. Ad hoc
itaque nisi per contemplacionem sublevati ac-
cedere utique nequeunt, sed intro ad-
missi pre admiracione magna in laude
creatoris cessare non possunt, et impletur
quod dicitur. Et in templo eius omnes
dicent gloriam. Quia quicumque ad illud
contemplando se elevant et quamdiu intus
sunt a divina laude non vacant. Hic
est enim quod inde revertentes clamant
Quam magna multitudo dulcedinis
tue domine quam abscondisti timentibus
te. Hic rursus dicitur Et reliquie
cogitacionum diem festum agent tibi
Cogitet qui potest qualis vel quan-
ta sit illa solempnitatis illius cele-
britas quam intus positi prospiciunt,
quando et reliquie cogitacionum quas ad se
revertentes secum trahunt, et magna
vel recordacione gustate suavitatis

domino deo diem festum agitur. Quod si per tem-
plum dei cor ipsius hominis intelligitur,
qui sunt qui in hoc templo gla
deo dicunt, cicius inveniemus. Quia
enim aliter sunt templi huius habitatores,
quam cogitaciones mentis et cordis
affectiones? Quoniam cogitacio hominis
inquit confitebitur tibi. Raro tamen
contingit ut huius templi habitatores
omnes in unum conveniant, ut una
congregatio in templo eius omnes
simul gloriam dicant, ita ut se aliena co-
gitacio non inferat, que illa divine sole-
mpnitatis gaudia perturbet vel minuat.
Posse tamen fieri illud quam ille melius
novit, quem non tam lectio quam experientia
docuit. Fit enim aliquando ut mens
super pauca fidelis intrans in gau-
dium domini sui torrente voluptatis debri-
etur, et tota in iubilum versa non

solu externorum bonorum · sed et sui
ipsius obliviscatur · et tota in se col=
lecta primo super se elevata ab illo spi=
rituali pelago perte absorbeatur ·
experimento felici iam approbas qua
sit vera singularis qua dicitur Beatus
populus qui scit iubilacionem Et
tunc temporis impletur quod dicitur Et in templo
eius omnes dicent gloriam. Secundum primam
itaque expansionem intelligitur donum
prophetationis · iuxta secundam autem gratia
contemplacionis · secundum ultimam vero
exprimitur iubilum mentis Quid autem at
hominum rectius intelligatur · ignorare
me fateor · ubi totum verum est quod
dicitur Nam multi sepe post sapienciam
intelligenciam acceperunt verbum predicatum
et sepe inter legendum profundatur
mens luce contemplacionis · vel in
iubilum versa tripudiat in voce ex=

ultacionis et confessionis. quia post-
quam vox domini preparantis ceruos reve-
labit condensa. mox in templo eius omnes
dicent gloriam. Ecce quam magna. et quan-
ta ammiratione digna fuerat vox ista
dominica. Vox domini confringentis ce-
dros. Vox domini intercidentis flamma
ignis. Vox domini concucientis desertum.
Vox domini preparantis ceruos. Et multa
ad huc alia in huius modum efficiat
que iste enim de non poterat vel que
hic enim de non oportuit. Multum tamen
interest sepe inter vocem et sermonem.
Nam utique habent vocem animalia
et tamen sermo non formatur sine voce.
quamvis vox sonare possit sine ser-
mone. Emittit ergo quis cum voce ser-
monem quis vocem sine sermone.
Aliquando etiam sonum sine voce. Sit
enim ut ipse de se dicit. stridet ut

plaustrū onustū feno: modo sibilat
api. q̄ est ī extremis ꝑtibus terre
egipti. alias rugit ut leo: et cū
voluerit emittit eloquiū suū terre.
et velociter currit sermo eius. P
sonitū ergo stridet. ꝑ sibulū de=
mulcet: ꝑ rugitū terret. ꝑ sermo=
nē docet. Quādo em̄ et quibus
loquitur bn̄placitū suū. apte de=
mōstrat: sed in voce sua voluntate
suā nō tā loquitur q̄ significat
Nā ꝑ stridorem. quod altius ab=
scondit. et ꝓfundius celat. sed sonū
em̄ stridoris audiens nō tā erudit.
q̄ cōstnatur vel potius indignatur.
Displicet em̄ ei q̄ audit: et ipse
recaudacter reprehendit. Hinc est
q̄ dei dispositio in rebus talibus
tꝑalibus a quibusdā apte reprehē=
ditur: quibus dn̄s in suo opibus

dispēsatiōe quadā striden uidetur
ut det mdnī bō & mala tā bōis
qʒ malis · qui solē suū oriri facit
sup bonos et malos Aliqn aūt in
his omnibus iustq recurrūt · et de
his omnibus rōne cōsuluit & et dū
bōis pmia · prauis tormēta repo-
sita eē rōne colligunt · uocē quod
āmo diuīa papūit · Et qui ad re-
nūneratiōis pmissione se ppant ·
quasi ad psuasiōis sibulū euigilāt ·
et qui diuini terrōis minas formi-
dant · quasi ad leōis rugitū trepi-
dāt Quasi em sibulo quodā suscitatur
qui tpali cōmodo uel etnō pmio
ad agēdū aliquid puocatur · Et
ille quasi ad rugitū cōfunditur · q
alicui9 dāpni uel dāpnatiōis fu-
ture cōsideratiōe a sua psūpciōe
deicitur Longe tn̄ excellencius ·

44

et quasi per loquelam suppositum dominus illis insinuat quibus voluntatem suam inspirat. Quia aliud est ita discernere et aliud beneplacitum domini perfecte intelligere et eciam amore inherere. Donum ergo quod amodo dominus habet in amministracione operis ut vocem in revelacione veritatis sermonem in aspiracione voluntatis etc.

Explicit tractatulus magistri richardi de sancto victore super psalmum. Affer te domino etc.

C

Incipit epistola magistri heynrici de hassia ad decanum maioris ecclesie maguntinensis

Amicorum sinceri[ss]imo virtutis et sc[ienti]e meritis. Reuerendo d[omi]no F. de pppelborn. ecc[lesi]e magunt[in]ensis decano vel H. lagenstey dicto de hassia. suor[um] minimus. felici p[ro]speritate viuere. et secund[u]m virtutibus semp[er] habundare. In d[omi]no p[re]carissime. Audiens nup[er] de dignior[um] p[ro]mocione v[est]re p[er]so[n]e honorande. Co[n]solatus sum p[ro]inde. et quodamodo conturbatus. Quamquidem versus summu[m] dignitatis culmine p[ro]gredientes. ascendentis repente de statu ad statum. de dignitate in dignitate[m] alteram Gaudeo. si tam quantu[m] ascenditis in gradibus virtutum. ascenditis in gradibus virtutu[m]. et si minus cor p[ro]pe et vanitati apposueritis quanto in seculo dicior et sublimior fueritis. atq[ue] vi[x] altitudine[m] in dig

statibus dignitatu[m]

nitate seculi aspirauerit atque fer-
uentius. Alioquin lugendum magis
michi erit quam gaudendum. Dicentis
quoniam nisi ascensurus ad sublimitatis apicem
pedes firmauerit in scala uirtutum quam
altiores asscenderit colles mundane
celsitudinis. patietur casum interitus
profundioris. Nec mirum. quia hic
mons in suo culmine confidenter stare co-
nantibus. Undique ruinam comminatur.
ablato hic ex lapsu pedum in lubrico.
ibique ex impulsu uictorum a precipicio.
illic casu lasciuorum ex impulso. Unde
est quod multi cadunt et ceciderunt in
hoc monte alte dignitatis. tetra ceca- et de hoc monte
tatis nebula. que ipsum semper inuoluere
consueuit obscurate in ipso commoran-
tes. taliter ut sue precipitationis
periculum. eciam reputati magni et pru-
dentes. non precauerint. Recte mons
iste. montes gelboe. nec pluuie bene-
ficio de celo ad fructum irrigatus

in quo ceciderunt fortes isrl. Saul
cristus dni. ionathas amabilis ual
de. Quid ergo amicorum fidelissime
faciendum nobis est. cum in huiusmodi monte
undecumque eleuati fuerimus. Certe
non aliud. quam ut ipsi propter possimus
nos. solerti studio. a basso presentis
conuersacionis in altum leuemur. et uir
tutes omni probitate acquirere. et acquiren
do excedere festinemus. Iusticiam. man
suetudine. prudenciam. temperanciam.
fortitudine. et super omnia caritate. Hec
est armatura dei que nos contra in
sidias dyaboli de monte dignitatis
ecclesiastice uel mundane deicere ~~uolen~~
~~tis~~ defendit. et ab omni precipitacio
nis periculo illic timendo custodit.
Hec sunt arma que animos nostros or
nat. roborant. muniunt. atque dig
nificant. Sunt enim uere diuicie et

molientis

dignitates iure: quas mira nos dona
te deo habere debemus Toto ergo cordis
mei affectu opto. damque precor: ut
in hiis armis deo militans iugiter
ad interiora te extendas: donec pervenias
de monte ad montem De monte inquam terrene
celsitudinis: in sublimitate montis eterne
beatitudinis. Ergo viriliter age et esto
vir. noli degenerare. noli famosam tue
indolis bonitatem aliqua pluralitatis ma
cula obscurare: sed ubique quantum vales
gratus et amabilis coram deo et omni
populo existe. et appare Animi
tui nobilitatem dignitati generis non parum
attestatam quam in te optime novi. et
sed nec carnalium ardore deliciarum.
nec secularium ambicione cupiditatum:
ab amore virtutum avelli permiseris
Certus habe. quod numquam deerit tibi gratia
dei adiutatis et propterea si tibi aderit
voluntas efficax implendi amoniciones
sanctas: quas crebre in scripturis

diuinis et huamis docta mes distio
nis tue discerne nouit Quanta audiui
mus et cognouimus et cotidie in scrip
turis legimus salutis monita v quantas
in uris orationibus cummacias comminaciones
maloru v quantas promissiones bonoru
ut hijs commonita et excitati ponamus
in deo spem nram et no obliuiscamur
operu dei sed mandata eius exquiram
mus Ecce cotidie legimus hoies re
surrecturos cu corporibus suis et red
dituros de factis hijs roem Et qui bona
egerut ituros in uita etna qui uero
mala in igne eternu Et legimus
Vanitas uanitatu et oia uanitas
legimus vniuersa uanitas omnis
ho uiuens legim9 thesaurizat homo
et ignorat cui cogregabit ea legim9
cu interierit homo no sumet oia neqz
descendet cu eo gla eius legimus

si diuicie affluat; noli cor apponere
Et id ipsu de honoribus et delicijs in
tellige. Legimus. uidi impiu super
altatu et eleuatu sicut cedros libani
et tra[n]sivi et ecce no erat. quesiui eu. et no est
inuentus locus eius. Legimus. quia
aia eius in uita ipsius benedicetur.
introibit usq; in pgenies patru suor.
et usq; in eternu no uidebit lumen
Legimus. ducut in bois dies suos. et
in puncto ad inferna descendut. Sed
quid est. q hec et similia cotidie
oculis et auribus nostris se inse
racia. cu surda et obturata aure
cordis absq; copunctione ptereimus.
et sine emendatioe nostri transiuimus.
Nuqd ferree sut carnes nostre. ut
no cotremiscat. a sensus nr ut
sopno oppssus ut no euigilet ad
talia scripture verba. Quid est.
† aut sensus nr adamatinus ut no
senciat. aut

An putamus quod scriptura inaniter et
false loquatur. hic quid forte mag
in ualois nobis apparuit in carne
et mundo. quo allucente tantum absurdi
mus. quod prophetis non apparuit nec
apostoli cognouerunt. Audiamus unum de
multis. Adulteri inquit iacobus. Nes
citis quia amicia huius mundi inimica
est deo. et quicumque uoluerit esse amicus
seculi huius inimicus dei constituitur.
Et alter de carne ayt. Si secundum car
nem uixeritis moriemini. si autem spiritu facta
carnis mortificaueritis uiuetis. Sed
quid est secundum carnem uiuere. Ille inquit
inquit augustinus. secundum carnem uiuit
qui secundum seipsum uiuit. Id est ~~quicquid uult~~
~~manducat et bibit quod uult et quantum~~
~~uult~~ et pergit quo uult. dormit quando
uult et quamdiu uult. loquitur quicquid
uult. manducat et bibit quod uult

et quantum vult · videt iocatur · orat
prout vult · occupatur quando vult · et
in quibus vult · Quidque naturalibus sua
ne est querit · quidque corpori suo iocu
dum excitet ac prosequitur · Delectatur
in vestimentis curiosis · in epulis sple
ndidis · in domibus gloriosis · Quid
multa · Omnia desideria carnis sue
exquirit et perficit · sicud vult et quan
do vult · Nos autem homines non sic ex
leges sumus · sed potius iugo suavi
divine legis libertatis submittimus ·
ut desideria carnis delectacio celes
tium consideracione concupienda diminuat ·
et libidinem pudicicia vincat · scurrilita
tem et verbositatem taciturnitas mo
derata compescat · superfluitatem et curi
ositatem sollicitudo in abstinenciis et
operibus pietatis · succidat · ebrieta
tem sobrietas domet · iram et furorem

mansuetudo eliminet. Et lenitate maturitas regat. Mundi cupiditatem decet et proximi caritas refrenet. Iactantiam et superbiam conculcet profunda humilitas. que quidem homines sanctis angelis similes facit. quemadmodum et angelis superbia diabolos fecit. Diabolus per superbiam et cupiditatem dicit tibi. Exalta solium solium tuum. fieri condiscis filius vincere altissimi status. Christus humilitatem proferens dicit. Non sit Sed Discite a me quia mitis sum et humilis corde. O magna et inextimabilis virtus animi nostri humilitati studere. et superbiam non admittere. Magna virtus animi. vanam huius seculi gloriam contempnere. et omnia caduca calcare. et pro illius amore iugiter contendere laborando. qui te creando fecit. Redimendo restituit. et sublimando celi cives constituit. O infelix et vere miser qui sic servit rebus mundi. ut in ipso

amoem xpi extinguat oia sc'li.
Queso ut fluctiuagi ac miscabiles
huius mudi fallax dulcedo no decapi
at: nulla seducat corpea pulchritu-
do: nulla fallat honois altitudo: no
decipiat corpis pulchritudo. Nonne
ois caro fenu et ois gl'a eius quasi
flos feni. Et sicut fenu estatis ar-
dore percussu. amysso decore arescit:
sic de facili exorta febricula decor
corporeus euanescit. Ecce corpus
delicatu et formosu: sed statim dum
morte psternitur. quis horore susti-
ne potest: Nonne claudimus nares et
oculos: ne incret fetor cadaueris.
et horror abhoiande ymagines. Ubi
queso tuc sumitas luxurie. tociusq
opulecie. ubi effrenis et inepta
leticia: Ubi tuc quod tn ardenter
amabat. qd p ta magno hebat:
Ubi tuc in quo delusus animus

noster tatu delectabatur. Ecce finis
carnalis pulchritudinis. et mundane glo
riationis. Bene ergo apostolus spem in
celestibus esse ponendam docens ait.
Mundus transit. et concupiscentia eius.
qui autem facit voluntatem dei manet
in eternum. O homo de humo. qui cinis
es. et post modicum in cinerem reverte
ris. Cur non iugiter memorationis novis
sima tua. ut ~~in eternum~~ in eternum non
peccares. Quando obliviscereris ingressus
tui flebilis. progressus debilis. et egres
sus tui horribilis. Cur non semper ante
oculos tuos versatur extremi iudicii
severitas. presentis vite fallax prosperi
tas. humane conditionis brevis iocun
ditas. Nemo enim diu in culmine ho
noris mansit. sed cito transit. Unde versus
Est brevis atque levis in mundo gloria
quevis. Si dictorum in nobis memo
ria assiduetur. et cor nostrum iugiter

p̄missa celestia mediuet. Et si terrenis que possidemus ad eterna suspirantes in celo. nō in seculo thesaurisemus. facilime poterimus corpus nostrū a vicijs et concupiscencijs refrenare. et spm mundane uanitatis. a nobis ex toto effugare. Cogitates q̄ nō p̄pter felicitatem terrenam xp̄iani facti sumus. nec p̄pter diuicias seculi huius nec p̄pt ista uita xp̄m colimus. sicut aplūs ait. Si in hac uita tm̄ in xp̄o sp̄eramus. miserabiliores sumus oībus hoībus. Audi ergo. nō xp̄i uox hec est. Aurū michi adest. Suphabūdat argentū. Assunt in seruu. agri. possessiones paterne. redditus multiplices. Expende et digites consciencie. ex quibus aliquando elemosinas faciat et pcā mea redimat oblacioibus. et quātus mō iunieris uolūtati mee uiuat. deus qui nō uult morte pecca

torus · dabit in spaciu vite et pene
Heu quare no timemus quod euangeli
um tam terribiliter intonat dicens
Stulte hac nocte expostent a te
aiam tua. et que parasti cuius erunt
Quare no intelligimus / dum sic in
sipienter agimus. et audacter pecca
mus stulte estimantes talibus placa
du deu oblacionibus. quam ipsum magis
contra nos prouocamus. Quia forte
ut ait augustinus. Ipsa quam pro no
bis putamus facere elemosina. de p
dis mortuoru. siue de bonis paupe
ru. ab auaris ecclesiasticis psonis
superflue coacervatis. elemosina
non est Qualis enim elemosina ut
unus inops iuste vestiatur alius
iniuste spolietur. Et ut unus iuste
pascatur et alius iniuste fame tor
queatur. Non querit ista deus a nobis
Audeo dicere. odit ista omps deus.
Audi quid ppha dicat. panis inquit

egeciū uita pauperm ē. qui defraudat
illū. vir sanguinū est. Quia sicut ore sal
uatoris pnūciatū est de omi uerbo ocio
so quod locuti fuerint hoēs sup terram
reddet racione in die iudicij. quid erit
de omnino ociosis et infructuosis bonorum
ad dei gloriam ecclesijs assignatorum
consumpcionibus. et dilapidacionibus in equis
lasciuis. in familia multa. in delicatis
epulis. in comunijs sedulis. in uasis
preciosis. in uestibus curiosis. in ambitiosis
triphatibus. in canibus uenaticis
in hui9modi abusib9 uanitatibus. Certe
indigemus aduocato bono et optimo
qui de hijs et talibus nostris opibus
racione reddendo. ondat in finali
iudicio. nos culpe obnoxios hec
perpetrando non fuisse. aut saltem qui
ostendat nos secundū magnitudi
ne culpe in talibus comisse in hac
uita penituisse. et deo satisfecisse.
Sed quia frustra acta uerbo. aut

talia suppurando maniter fatigo². tu
hec et que dicta sunt ante esto quod auribus
et oculis obiecta fuerint: ad cor non
ascendunt. Et quia verificatum est ho
die illud ysaie. Quia ecce tenebre ope
riant terram: et caligo populos. Surg
enim fumus de estu uiciorum tanquam de
fornace ascendens. facit tam densam
caliginem inter celum et terram. oculos
mentales eorum qui terrenis dediti sunt
exceccante: sicut hodie. nec solum ocu
los excecat. sed quasi pestifera
exalacio eorum auditum surdescere cogit
et gustum interiorem sic inficit et infecit
ut iam solum terrena sapiant et celestia
omnino desipiant. Velas scire spe
tenus que sunt iste tenebre et calig
nes. que iam operuit populos et excecat
terrenorum oculos? Hec sunt falla
ces persuasiones et pravorum excusaciones.
et defensiones: corrupte consuetudi
nes. voluptates corporales: divi

ac tpales . honores fastus . et status
dominales . Hec quasi obscure quedam
caligines operiunt tenebrosas . et inducunt
sopitum . et tenebras mentales . que sunt
peccati molestia . et ignorancia crassa .
Potissima autem retinacula quibus
quasi immobiliter detinentur homines sub
hiis caliginibus et tenebris peccato-
rum . sunt diuturnitas male consuetu-
dinis . grauitas inducte abusionis .
uanitas absorbentis occupacionis .
cupiditas irrefrenate ambicionis .
secularis prudencia . et temporalium experiencia .
qua quidem mundani se recte dirigi
confidunt . nescientes quod uergunt ad in-
teritum . dum talis directoris sequuntur
incessum . Cum igitur filii huius seculi
prudenciores filiis lucis esse uelint . et
contendant . ideo eorum hortamenta et
monita salutaria non accipiunt . prout
aduertitur . obicientes eis simplicitatem
et inexperienciam habitudinis mundanorum .

et disposicionis rerum secularium quarum
ut asserit gubernacioni et ordinacioni una
cum aliquos necesse est. Sed gaudeant
tales. quid de spiritualibus dicat Apostolus. Animalis
inquit homo non percipit ea que dei sunt.
spiritualis autem omnia diiudicat. Omnes
dicimus et verum est. quod unicuique experto
in arte sua credendum est. et in rebus
quibuscumque hominum prendi esse iudicant. qui
earum statum et condicionem melius no
verint. Cur ergo religiosis. et aliis
spiritualibus viris qui totum vite sue
impenderit tempus studio et consideracioni omnium rerum
in ordine ad deum. et ad salutem hominis.
Cur inquam non creditur talibus. de
disposicione et dispensacione rerum munda
narum prout hominum salus exigit. et
dei cultus requirit. Numquid putas me
lius novit quomodo temporalia salubriter
sint disponenda. et se ad ea habendum
sit. Aut papa. aut iustinianus aut in
quacumque seculi auctor tirannus exercitatus.

aut seculi contemptor etate illuminatus c
Conuertunt utique filii seculi huius cautis-
sime et astutissime conari pro promeda
gloria mundi. quam querunt. non aut
pro adipiscenda uita celesti quam ne-
gligunt. Ideo ipsus bene dixit. Pr
Prudenciores sunt filii huius seculi
filiis lucis. in generacionibus
suis. hoc est. quia non tam feruide non
tam caute et solicite queritur a filiis
lucis gloria celi. sicut a filiis huius quaerunt
bona mundi. Isti enim feruent in pug-
na pro honore et gloria Illi tepent
in labore pro ueritate et iusticia.
Isti sunt vigilant pro diuiciis et deliciis
seculi. Illi quasi dormitando laborant
pro deliciis paradisi. Isti sollercius
sicius prudent. diligencius sine
inimicis obsistunt. omnia consiliis ad
finem suum agere satagunt. Perrupta
me tales quanto sunt in hoc mundo
circa bona secularia acquirenda et

desponenda in suis oculis prudenciores
tamen circa celestia insipienciores sunt
et experciores. propter iudicium sophistico opposi-
si Nec revera talium quisquam bonus tempora-
lis dicendus est . aut verus temporalium
rector. sed potius temporalium iniquus ab-
usor et perversor . cum ipsa non referat nec
deducat ad finem debitum . qui est honor
dei et salus rei publice christiane . Qui
vero ad hunc finem temporalia novit convenien-
tissime ordinare disponere . et dispensare
in hoc prudencior fuerit . et sollicici-
or et cautior . apud deum maius meri-
tum consecutus gloriosior erit . Est itaque
triplex temporalis . primus qui novit
ea que temporis sunt prudenter disponere
pro adipiscendis diviciis et honoribus
huius seculi . felicitatem in talibus
constituens . Secundus est . qui novit
temporalia convenienter et utiliter dispo-
nere ad felicitatem politicam seu civilem.

que consistit in necessariorum sufficientia necessariorum ad vitam in civitate pace et morali honestate. Tercius est qui vere et bene novit temporalizare ordinando et disponendo de rebus temporalibus prout melius expedit et convenit pro honore dei ad veram iusticiam in presenti et ad salutem consequendam eternam in futuro. Primum instruit dyabolus. Secundum docet moralis philosophus. Tercium erudit expertus theologus. Primus a philosophis et theologis reprobatur. Secundus ut moraliter bonus laudatur. Tercius autem vocatur bonus et deo gratus comprobatur. Ex hiis concludi potest finaliter quod melior temporalis fuit beatus ludovicus vel bernardus mundum relinquentes et temporalia et temporalia ad dei gloriam et sanctam conversacionem regulariter dispensans quam cesar iustinianus mundum regentes et humana negocia ad reipublice civilis fortunam suis legibus prudenter decidens

De mane quando vigilas de sompno

Quando surgis et statim cum evi
gilas vanas cogitaciones abiice
et sompnia que sompniasti. Et co
gita diligenter novissima tua quia
nescis qua hora dominus est venturus
quam magno metu et dolore anima tua
auferetur a corpore. et quo egressa
a demonibus trahetur quibus da
bitur igneis cathenis cum ligandus
Et quo sancti angeli tristes longe
sequntur non habentes quod pro te rendeat
quia cotidie tam negligentem tam tepidum
tam vanigloriosum tam durum tam audacem
tam gulosum. et aliis innumerabilibus
passionibus teneri conspiciunt. Et
quo interim fratres mortuum cadaver
vestient deferunt sepelient et terra
cooperient cantantes libera me domine
quo trahitur a demonibus. Etiam co
quem gita interim aeternus erit tibi et
meror reproborum qui se extulerunt

de mane qn vigilas de sompno

in hoc mundo. Et quanta leticia gau
dium et exultacio bonis qui se humili
ant nec desideraverunt laudes ho
minum nec leticiam huius mundi. Hic
calcaverunt desideria terrena et conso
laciones mundi et carnis contempse
runt et qui se et suas voluntates
propter deum subdiderunt suo prelato. Et qui
pro suis fratribus laboraverunt
qualiter ibi protegetur a suo prela
to ab ira iudicis. Ita eciam cum ta
libus cogitacionibus potes inci
pere matutinas tamquam stares coram
domino deo cum affectu et amore quasi post
matutinas esses intraturus in
gloriam celestem [illegible] Item post ma
tutinas potes aliquid studere et
quicquid invenis in studio tamquam in lit
teris tibi a deo missis voluntatem
ipsius et aliquam [illegible] studium bre
viter orare. Item non queras in eo
dem ~~[illegible]~~ scienciam sed saporem et fuge

curiositate et varia lectione .
Cum hore aperitas summi regis ad
vilissimum vermiculum missas In
lectione diuinam perite et loquitur tibi devote
attende Post studium

Item post studium quando vades ad laborem potes cogitare quod dies
presens est tibi data pro emendacione vite
et cogites aliquos defectus in quibus
soles te sepius excedere et contra
illos pone cautionem et in omnibus invo
ca auxilium dei et virginis et sancti apostoli
tui M y alterius vel aliorum sanctorum
quos volueris et sancti angeli tibi in
custodem deputati . Infra labo

Infra laborem potes cogitare quod
labor primo venit propter pecca-
tum cum contricione desiderare et
suspirare debes quod propter illum laborem
deus dignetur delere peccata tua et
penas tuas quas pro peccatis tuis
gravissimis meruisti Post missam

Po studium ad labor Infra laborem

Post missam absque necessitate fuge
colloquium et vade ad cellam aliquid
triste meditando et orando ut dominus
dirigat cor tuum et opus tuum ad ho-
norem et gloriam nominis sui et habeas pre
oculis quod debes. Ad refectorium

Ad refectorium accedens cogites feto-
rem et immundiciam corporis tui et
miseriam sicut patet ubi et quo
dabitur vermibus ad vorandum. In mensa

In mensa disce cor tuum avertere
a cibo et intendere lectionem. Si faces
comedere sobrie tu spirituali disciplina
et cogitare quod voluptas transacta
est quasi noctis ymo tote preteribitur.
Item nec videas vagis oculis quod
alii faciunt sic te habeas quod nichil in
te appareat quod spiritum angelum tibi as-
stante contristet et diabolum suggerentem
letificet.

Post prandium

Item post prandium siue cenam fes-
tina morose quatenus ne

ad tellam meditatio de illo quod est finem et non des te ventre repletus ad verba ociosa. quia de omni verbo ociosa reddetis. Et illud basilii sermo etc. quia tunc promptior es ad loquendum quam alio tempore In labore

In labore potes cogitare quod labores pro fratribus tuis et pro peccatis tuis et labora non tepide sed ferventer ut deus indulgeat tibi peccata tua. et quod deo servus et fratribus tuis quandoque unum feceris etc. Ante vesperas

Item ante vesperas cogita quod tot anni etatis tue perditi sunt et inseparabiliter pereunt et inutiliter huiusque tempus tuum expendisti in maximis peccatis et negligenciis et quia mortui sunt et moriuntur ubique instanter putas si possent habere hac die quo omnibus temporalibus ~~dimissis~~ post positis penitentiam agerent. Sic saltem hac die labora sequi alios ferventer in virtutibus quasi cum eis vitam finiturus deus aderit Completorium

Ante cõpletoiũ cogita de triso-
rio quo ppter horrore minimum
in cõspectu deonu · huc illucq vsaba-
tur in lectulo abscõdes facie sua q̃-
ius frustra et petes inducias pu-
tris clamans et eiulans miscabili-
ter expirauit · Forte hac nocte
uelaras h(ec) et filia tibi superueniet
nisi preuenias tibi te cotidie moriendo — post cõple::

Post cõpletoiũ potes cogitare
de illis in quibus per diẽ excessisti
et q̃ sordidus deberes in cõspectu
dei et omni scor̃ in die iudicij inueni-
ri nisi emendaueris te. Si inducunt
cogitacões de cõmestiõe seu de cura
corporis specialit(er) infra orone tamquam
cogitacone fornicacionis abice. — De

In colloquio siue in tol — colloqio.
latioe tamquã iudici assistens
in oibus te habeas ut loquaris ut
prudeas diuinitas et magnifices
deũ aliorũ annichilando tuũ vide

Et cogita quod dominus habitans in eis tamquam in templo suo ordinat et dispo-
suit voluntate sua per eos. ubis... De
Dum ad stratum lassus deveneris
te honestissime iacendo compones
ut neque supinus iaceas nec genua
levando calcaneos iungas ad tibe-
as. Cum surrexeris ad vigilias lau-
da creatorem tuum ex omnibus viribus
tuis. Specialia remedia contra vicia
Efficacia remedia contra omnia
vicia sunt ista. Primum paupertas
ut in omnibus patiaris penuriam
non solum in hiis que desideras quia
illa est omnium etiam ditissimorum qui plus
cupiunt quam habent. Sed penuriam etiam
in hiis quibus necessario indiges in vic-
tu in vestitu hospiciis ministris et
similibus. Secundum despectio hominum
ut sis contemptus et vilipendaris et
non cureris et in nullo singulariter
honoreris sed potius confundaris et
obrueris et vituperaris et hoc

etiā sepe ab aīcis. donec tiua re ela
cōis penitus in te confirmatur. Ho
ne vides quanta mediā tolerat
a diuitibus et quā patienter qd' no
facerent si hrent diuicias uel honores
Tercium est strenuum magistrum ut
cogaris facere que iniustissime facis
et dicere qd' libens faceres. et nich
il hre n qd' tibi datur. uel age n
qd' iubetur. n loqui. nec ee ad nisi
ad nutum alterius Et nichil displicet
qd neglegis qn asspere rephendam
et puniaris donec voluntas ppe vo
luntatis plene in te ad formam rectitu
dinis inflectatur Quartu est
elogacio a consorcio secularium quia
sicut aqua turbata si pōt secorsu
a frequentia transeuntium purificat magis
ita mens religiosi a seclo sequestrata
minus afficitur circa terrena et
celestia magis desiderare incitatur
et purius intelligere et facilius

inherere de eis cogitando Quintum est
frequens oracio quia oracio elevat mentem super
se ad deum et impetrat ab ipso cura
cionem languorum viciorum et sanitatem vir
tutum Sextum est quelibet afflictio vel
tribulacio adversitatis ut labor in
firmitatis persecucio temptacio infa
mia et similia quia sicut lima pur
gat et splendere facit metallum ita
tribulacio et angustia et afflictio
abradunt rubiginem viciorum Unde gre
gorius Qui desiderat plene vicia
vincere studeat huius purgacionis
sue flagella tolerare Que autem primo
est amara ad sustinendum adversi
tas per consuetudinem continuam fit
de die in diem tolerabilior quousque
iam non curetur vel eciam diligatur
propter profectum salutis et anime sanitatem
que inde provenire sentitur Exem
plum de cauterio quod primo acerbum est
sed e mortua carne non dolet et

suppfluos humores educat · vn orat
pphā pba me dnē et tēpta me ·
Ure renes meos et cor meū Sep
timū est cōtinua mortis et opim
retribucionis meditacio q̄ faciat
vicia timē et v̄tutibus insistere ·
sicut aūt arte medicīe cōtraria cō
trarijs curātur Jta vicia cōtrarijs
exerciciorū remedijs sanātur, vt
supbia humilitate Gula sobrietate ·
Impaciēcia adūsitate et sic de ce
teris Cum humilitate vincit hō mundū
cū paciā diabolū Cū obiā sexpin
Cū caritate uel pietate pximū Cū
dilectiōe uel caritate deū Quā mi
abilis est vincit caritas deo gracias
Richardus // Qui amat in alio
bonū qd ipē nō hēt imputur dicit
scriptura quasi ipē habēt // Qn
quis fiūt corpē infirmus et offē
siones crudeles pcurrunt viam infirmitatis
et eius itinera pget alia naqz salute
nō muciat

exemplum

r̄o

Sancta francisci de corpe xpi

Magna immsera et miscdnda miri
mitas qui sic ipm pntē hētis et
uos aliquid aliud in toto mudo
curatis. totus hō paueat. totus
mudus cōtremiscat. et celū exul
tet qn sup altare in māu sacdotis
est cristus filius dei viui O admira
da altitudo. et stupeda dignacio
O humilitas sublimis et sublimitas
humilis qd dns vniuersitatis deus et
dei filius sic se humiliat ut p nra sa
lute sub modica panis formula se
abscondet Videte frēs mei humilita
te dei et effudite corā eo corda
vestra. humiliamini et uos ut exalte
mini ab eo nichil g° de uobis reti
neatis vobis ut totus uos recipi
at qui se uobiscū exhibet totum

Nota bona doctriā de corpe x

Nota bnē nō est omi vnus dis
ponendi modus. Sed alius
incipienciū alius proficiencium

alius perfectorum Incipiens et nouiter conuersus ad deum probet seipsum an peccasse doleat et confessus sit pura salte mortalia vel salte in quantum in ipso est paratus confiteri · primam subire et satisfacere Iterum an habeat bonam voluntatem vitandi peccata seruiendi deo et an faciat ad hoc diligenciam suam pro oportunitate loci et temporis et virium Quamdiu enim quis in istis deficeret nunquam debet accedere · Deinde probet an de primo sistat in aliquo graui peccato de quo licet in corde debet ad huc tamen affectus suus non sit bene purgatus · sed occupata sit fantasia memoria delectabilibus ac commocionibus peccatorum pristinis eciam preter voluntatem grauiter inquinata · et raro ad huc in ipsis vehementer impediat spiritum · et ei non solum ad deuocionem non seruiat sed eciam rebellet Vnde ait bernardus

: dolet

sup cantica ꝑmoē t'tio Recetī ad
respsus pulvere oīa facit contingēs
hēi tractus de luto hodie vltm
glē pritatis. Deinde probet si nō
h̄e ex culpa vel negligēcia sua nō
bile devocōis impedimētū utpote
pollucionē vel magnā distractionē.
Postremo si nō sit mens indisposita
ad oēm devocionē extā pter culpā
vel negligēciā suā utpote si esset
gravatus capite. oppssus sopno aut
nimiū tediosus hec eñ sunt p qui
bus agione est abstinēdū quicūq
nō est aliqua necessitas sed in ne
cessitatis articulo ut in piculo
mortis sufficit hr̄e illa prima de
scripta. si ista imediate posita hēri
nō possunt. Postea vero qualis
debet esse ais qui sepe aut frequt
coicare pponit nō sufficiūt hec p
dcā sed tota vita sua debet esse pre
paracio ad susceptionē tante rei

precipue in mortificando vicia · fugien
do vanitates et occasiones peccatorum
eciam leuium et venialium occupaciones
non necessarias · in quibus homo potest auer
ti a seriosa custodia cordis nec non
exercendo in virtutibus et exercitan
do se ad intensum timorem · profundam
humilitatem · ardentem amorem · feruens
desiderium supernorum · infigendo se vulneri
bus ihesu xpi · compatiendo peccatorum
dando se et credendo sancte matri ecclesie
in nullo de se aut meritis suis · sed
de dei pietate vehementer confidendo
Nota ac constat hoc sacramentum institu
tum esse in memoria dominice passionis et
mortis · in pignus amoris · in me
dium vnionis et incorporacionis ac trans
formacionis in ihesum xpm quilibet
tanto magis dispositus est quanto
plenius mundi concupiscenciis ac de
lectacionibus carnis moritur · et
mori conatur · et conmitando xpi

passionibus · eidem consepeliatur in
morte · ut summe desideret unum esse
cum xpo ihu sibiipsi mori ut xpus
ipsius viuat in eo ut possit dicere
cum apostolo Viuo autem ego iam non ego
viuit uero in me xpus ihus Quod
cumque ergo exercitium homo ad ista am
plius promouet · siue lectio · medita
cio · oracio · predicacio · opus misericordie ·
spirituale uel corporale · per illud ma
gis ad oracionem disponitur Et ex
hoc patet error multorum qui
multum affligunt se ieiunant · orant
vigilant · et in tantum quod sensus
obruuntur · et ab omni deuocione impe
diuntur · postquam quando promouetur · et
habet aliqua vicia in se uel af
fectiones carnales uel mundanas
que non curant mortificare ut po
te aliquam malam uel scandalosam
consuetudinem · amorem uel rancorem

ad hoīes · cōplacētiā ad ludos ·
et ad alias cōsolacōes · uel cōcu-
piscencias ad diuicias · q̄ si dicitur
ad tp̄us · nullatenus tñ renūciāe
ꝓponit · sed ꝓmptissime redeunt ·
et q̄nq3 feruencius q̄m antea · Ho-
rū autē cōtēptus · et detestacio
et mortificacio · plus valeret
eis · et eos magis disponeret · q̄
ip̄is retentis decātacio mille psal-
morū · Qui uero ꝑfecti sunt ita
q̄ iā apphēderūt ea · ad que tēdit
ꝓficiens ꝑ vehemētem desiderio ·
qd' hn̄t ad xp̄m ih̄m nō possunt sus-
tine' eius absenciā · et quia non
possunt cū reuelā facie cōtēplari
in gloria · saltē ꝑ ꝯsolacōe sua
volūt eo mō quo possunt eius frui
p̄ncia · Aspirant ad amplexus pe-
tūt osculū · vide' cupiūt et expe-
rimētaliter gustare q̄m suauis ē

est dns · ut in dulcore suavitatis
et in fortitudine tibi illius abulet
usque ad mortem — dm beatitudine
superna ad quam consequendam pro via
ticum datum est nobis corpus dni
nostri ihu xpi Qui cum patre et spu
sco vivit et regnat in secula seculorum
Amen. Ex meditacionibus beati bernardi

Dicat aut quis. Non possum
mundum spernere. nec carnem me
am odio habere. Dic mihi ubi sunt
amatores mundi? qui ante pauca
tempora nobiscum erant? Nichil ex eis
remansit. nisi cineres et vermes
O homo. attende diligenter. quid
nunc sunt. et quid fuerunt. homines
fuerunt sicut tu. comederunt. bi
berunt. riserunt. Duxerunt in bo
nis dies suos. et in puncto ad
inferna descenderunt. Hic caro eorum
vermibus. et illic anima ignibus
deputatur. donec rursum in

infelici collegio colligati simpliciter
mens inuoluantur incendiis. Et qui
socii fuerunt in uiciis et peccatis: erunt
socii erunt in penis. Una namque pe-
na implicat: quos unus amor
in crimine ligat. Quid profuit illis
inanis gloria. breuis leticia. mun-
di potencia. carnis uoluptas. false
diuicie. magna familia. et mag-
na concupiscencia. Ubi nunc risus
ubi iocus: ubi iactancia. ubi arro-
gancia: De tanta leticia: quanta
tristicia. Post tantam uoluptatem
tam magna miseria. De illa ex-
ultacione ceciderunt in magnam
miseriam. et grandem ruinam: et
magna tormenta. Quidquid illis
accidit. tibi accidere potest: quia
homo es homo de humo. limus de limo
de terra es. et de terra uenis.
et in terram reuerteris. quando ueniet
dies ultima: que subito ueniet:
et forsitan hodie erit. Certum est

quia morieris? sed incertum quando aut quomodo. aut ubi? quoniam mors ubique te expectat: tu quoque si sapiens fueris ubique eam expectabis. Si autem carnem sequeris: peribis in carne. Si curiosas vestes requiris? pro ornatu vestium. subter te sternetur tinea. et operimentum tuum erit vermes. Iusticia autem dei aliud iudicare non potest? nisi quod merentur opera nostra. Qui enim plus diligit mundum quam deum. secundum quod clausurum gulam quam abstinentiam. luxuriam quam castitatem. avariciam quam sufficienciam. guerram quam pacem sequitur dyabolum? et ibit cum eo in supplicium eternum

Hec beatus bernardus in meditacionibus

Incipit bulla sive processus confirmacionis ordinis
et regule fratrum minorum. concessa vel concessus a
domino papa honorio ob rogatum beati francisci patris

Honorius episcopus servus servorum
dei. Dilectis filiis fratri fra-
cisco et aliis fratribus de ordine
fratrum minorum salutem et apos-
tolicam benedictionem. Solet
annuere sedes apostolica piis vo-
tis et honestis petencium desideriis favorem be-
nivolum impartiri. Ea propter dilecti in domino filii
vestris piis precibus inclinati ordinis vestri regulam
a bone memorie innocentio papa predecessore nostro ap-
probatam annotatam presentibus auctoritate vobis apos-
tolica confirmamus et presentis scripti patrocinio com-
munimus. que talis est Incipit regula et vita fratrum

Regula et vita minorum edita a beato francisco. cap.
fratrum minorum. hec est. scilicet domini nostri Jhesu christi primum.
sanctum evangelium observare vivendo in obediencia sine
proprio et in castitate. Frater franciscus promittit
obedienciam et reverenciam domino pape honorio ac
successoribus eius canonice intrantibus et ecclesie
romane. Et alii fratres teneantur fratri francisco et eius

successoribus obediē(n)tiā. De hijs q(ui) volu(n)t vitā
istā suscipe(re) et q(ua)l(ite)r recipi debeat. cap. ij.

Si q(ui) voluerit hāc vitā accipe(re) et vene-
rit ad fr(atr)es n(ost)ros. mittāt eos ad suos
ad suos ministros p(ro)uinciales. quib(us) solu(m)modo
et nō alijs recipie(n)di fr(atr)es licē(nti)a co(n)cedat(ur). Mi-
nistri v(er)o dilige(n)t(er) examinet eos de fide catho-
lica. et de ecc(les)iasticis sac(ra)me(n)tis. Et si h(ec) o(mn)ia
credāt et velint ea fidel(ite)r (con)fite(r)i et vsq(ue) i(n)
finē fi(r)mit(er) obs(er)uare. et si vxores nō habe(n)t
vel si habe(n)t et iā mo(na)steria int(ra)uerit vxores
vel lice(n)tiā eis dederit auctoritate dyocesa(n)i
ep(iscop)i voto co(n)tine(n)cie iā emisso et ill(ius) etatis
sint vxores q(uod) nō possit de eis oriri suspi-
cio. Dicāt illis v(er)bu(m) s(an)c(t)i euāgelij. q(uo)d vada(n)t
et vedāt o(mn)ia sua et studeat ea paup(er)ib(us)
erogare. Q(uo)d si face(re) nō potuerit. sufficit
eis bona volu(n)tas. Et caueāt fr(atr)es et eor(um)
ministri ne sollicita sint de reb(us) suis t(em)p(or)alib(us)
vt libere faciāt de reb(us) suis q(ui)cq(ui)d d(omi)n(u)s eis
inspirauerit. Si t(ame)n (con)siliu(m) req(ui)rat(ur). lice(n)tiā
habeāt ministri mitte(n)di eos ad aliquos deu(m)

timentes quorum consilio bona sua pauperibus erogent. Postea concedant eis pannos probacionis videlicet duas tunicas sine capucio et cingulum et bracas et caparone usque ad cingulum nec eisdem insistis aliud secundum deum aliquid videatur. Finito autem anno probacionis recipiantur ad obediam promittentes hanc vitam semper et regulam observare. Et nullo modo licebit eis de ista religione exire iuxta mandatum domini pape. Quia ~~fratre~~ secundum secundum evangelium nemo mittens manum ad aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei. Et illi qui iam promiserunt obediam habeant unam tunicam cum capucio et aliam sine capucio qui voluerint habere. Et qui necessitate coguntur possunt portare calciamenta. Et fratres omnes vestimentis vilibus induantur et possint ea repeciare de saccis et de aliis peciis cum benedictione dei. Quos moneo et exhortor ne despiciant neque iudicent homines quos vident mollibus vestimentis et coloratis ~~in~~ indutos. uti cibis et potibus delicatis.

sed magis vnusquisque iudicet et despiciat semet
ipsum **De diuino officio et quo fratres ieiunare debeant primum**

Clerici faciant diuinum officium secundum ordinem
sancte romane ecclesie excepto psalterio. ex
quo habere poterunt breuiaria. Laici vero dicant
xxiiij pater noster pro matutino. pro laude quinque pro prima
tercia sexta nona pro qualibet istarum vij. pro vesperis
autem xij. pro completorio vij. et orent pro defunctis. Et ieiu
nent a festo omnium sanctorum vsque ad natiuitatem domini
Sanctam vero xl^am que incipit ab epyphania domini vsque
ad continuos xl dies. quam dominus suo sancto ieiunio
consecrauit qui voluntarie eam ieiunant benedicti sint a domino.
et qui nolunt non sint astricti. Sed aliam vsque ad re
surrectionem domini ieiunent. Alijs autem temporibus non
teneantur nisi sexta feria ieiunare. Tempore vero manifes
te necessitatis non teneantur fratres ieiunio corporali
Consulo vero moneo et exhortor fratres meos
in domino ihesu christo. vt quando vadunt per mundum non
litigent. neque contendant verbis. nec alios iudicent
Sed sint mites pacifici et modesti mansueti
et humiles. honeste loquentes omnibus sicut decet
et non debeant equitare nisi manifesta necessitate
vel infirmitate cogantur. In quamcumque domum intrauerit

pmũ dicat. Par huic domui. et scđm sctm euãgeliũ de oibꝫ cibis q̃ apponũt eis liceat mãducare. Qr̃ fr̃es nõ recipiat pecuniã. iiij.

Precipio firmit fr̃ibꝫ vniusis vt nullo mõ denaios vl' pecuniã r̃cipiat p se vl' interpositã psonã. Tamẽ qr necessitatibꝫ infirmoꝝ. et alijs fr̃ibꝫ induẽdis p mĩstros spũales. mĩstri tm̃ et custodes sollicitã curã gerãt scđm loca et tpa et frigidas r̃giones sicᵗ necessitati viderit expedire eo s̄p saluo vt sicut dcm̃ est denaios vl' pecuniã nõ recipiat. De mõ laborãdi. fr̃es quibus gratiã dedit. cap. v. dñs laborãdi. laboret fidelit et deuote. ita qr excluso ocio. aĩe inimico. sc̃e oroĩs et deuocoĩs spm̃ nõ extiguat. cui debet cetera tpalia deseruẽ. De mercede vo laboris p se ⁊ suis fr̃ibꝫ corpis necc̃ia recipiãt p̃t ~~denaios~~ denarios. vl' pecuniã. et hᵒ humilr sicut decet seruos dei et paupitatis scissime sectatores. Qr̃ fr̃es sibi nichil appriet. et de elemosina et de ĩfirmis. Caplm sextũ.

vl' speciales

Fratres sibi nichil approprient nec domum
nec locum nec aliquam rem. et tamquam
peregrini et advene in hoc seculo in pau-
pertate et humilitate domino famulantes va-
dant pro elemosina confidenter. Nec oportet eos
verecundari. quia dominus pro nobis se fecit pauperem
in hoc mundo. Hec est illa celsitudo altis-
sime paupertatis. que vos karissimos fratres
meos heredes et reges regni celorum instituit.
pauperes rebus fecit virtutibus sublimavit.
Hec sit porcio vestra que perducit in terram
viventium. Cui dilectissimi totaliter inhe-
rentes nichil aliud pro nomine domini nostri ihesu
christi in perpetuum sub celo habere velitis. Et
ubicumque sunt et se invenerint fratres ostendant se
domesticos invicem inter se. et secure
manifestet unus alteri necessitatem suam
Quia si mater nutrit et diligit filium
suum carnalem. quanto diligencius debet quis
diligere et nutrire fratrem suum spiritualem. Et
si quis eorum in infirmitatem ceciderit alii fratres

debet ei servire sicut voluit sibi serviri
De p̄ni̅a fr̄ib₃ peccātib₃ īponenda. Cap̄. vij.
Si quis fr̄m instigante inimico mortaliter peccaverit p̄ ill' pctīs de quib₃ ordinatū fuit int' fr̄es ut recurrerat ad solos ministros p̄uinciales. teneāt p̄dicti fr̄es ad eos recurrere qm̄ cicius poterit sine mora. Ipi v̄o ministri si p̄sbri sit cū mīa iniungāt illis penitenciam. Si v̄o p̄sbri nō sit iniungi faciat p̄ filios sacerdotes ordinis sicut eis s̄cdm deū melius videbit expedire. Et cavere debet ne irascāt et conturbēt ꝑ̄ peccm̄ alicui⁹ q₂ ira et cōturbaco in se et in aliis īpediunt caritatē. De elcōe gn̄alis ministri h⁹ fr̄nitatis Et de caplo penthecostes. ca. viij.
Universi fr̄es unū de fr̄ib₃ istius r̄ligionis teneāt s̄p h̄re gn̄alem ministrū et servū tocius fr̄nitatis et ei teneāt firmit' obedire. Quo decedēte elcō successoris fiat a ministris p̄uincialib₃ et custodib₃ in caplō p̄ethecostes. In q° p̄uinciales ministri teneāt s̄p insimul

conuenire vbicu[m]q[ue] a g[e]n[er]ali m[agi]stro fuit co
stitutu[m] et h[oc] scil[icet] in trib[us] annis. vel ad a
liu[m] t[er]minu[m] minore[m] vel maiore[m] sicut a p[re]
d[i]c[t]o m[agi]stro fuit ordinatu[m]. Et si aliq[ua]n[do] t[em]p[or]e
appareret vniu[er]sitati m[agi]stro[rum] p[ro]uincialiu[m]
et custodu[m] p[re]d[i]c[tu]m m[agi]stru[m] no[n] e[ss]e sufficie[n]
te[m] ad s[er]uitiu[m] et co[mmun]em vtilitate[m] fratru[m]
teneant[ur] p[re]d[i]c[t]i fr[atr]es quib[us] elect[i]o data est. in
no[m]i[n]e d[omi]ni aliu[m] sibi elige[re] custode[m]. Post
capitulu[m] v[er]o penthecostes. m[agi]stri et cus
todes p[ro]u[inciales] singuli si voluerit et eis ex
pedire videb[itu]r eode[m] a[n]no in suis custodiis
scil[icet] fr[atr]es suos ad capl[itu]m conuocare. De

predicatorib[us] capitulu[m] nonu[m].

Fr[atr]es v[er]o no[n] predicent in ep[iscop]atu alic[uius]
ep[iscop]i cu[m] ab eo ill[ud] fuit contradictu[m]. et
n[u]ll[u]s fr[atru]m p[ro]rsus p[o]p[u]lo p[re]dicare audeat p[re]dica
re nisi a m[agi]stro g[e]n[er]ali h[uius] fraternitatis
fuit examinat[us] et app[ro]batus et ab eo sibi
officiu[m] p[re]dicac[i]o[n]is concessu[m]. Moneo q[uo]q[ue]
et exhortor eosde[m] fr[atr]es vt in p[re]dicac[i]o[n]e
qua[m] faciunt sit examinata et casta eo[rum]

eloquia ad utilitate et edificatioez ppli anu
tiado eis vicia et vtutes pena et glaz cu
breuitate sermonis qz vbu abbreuiatu
fecit dns sup tra. De amonitioe et correctoe

Fres qui st ministri et serui alioz frm.
frm visitet et moneat fratres cap. x.
suos. humili et caritatiue et corrigat eos no
precipientes eis aliqd qd sit contra animam sua
et rglam nram. Fres vo q st subditi recor
dent q ppt deu abnegauerunt ppas volunta
tes. vn firmit precipio eis vt obediant suis
ministris i oibz q pmiserunt dno obseruare
et no st contra aie sue. et rgle nre. Ubi
cumqz st fres q scirent et cognoscerent se no
posse rglam spuali obseruare ad suos
ministros debet et pnt recurrere. Ministri vo
caritatiue et beigne eos recipiant et tanta
familiaritate habeant circa eos ipsos vt dicere
possent et facere. sicut dni seruis suis. Na
ita debz ee. q ministri sint serui oim frm
Moneo vo et exhortor in dno. Jhu xpo
vt caueant fres ab oi supbia. vana gla
inuidia auaricia. cura et sollicitudine

hui⁹ scli detractore et murmuratore. Et nō
curet nescientes litteras litteras discere. sed attendāt
qui sup oia desiderare debet. habere spm dni
et scam ei⁹ operacōem. orare sp ad deū
puro corde. et habere humilitatē paciēcia in
psecucōe et infirmitate. Et diligite eos
q̄ vos psequunt et reprehēdunt et arguunt
quia dt dns. Diligite inimicos vrōs et o
rate p psequētibz et calumpniātibz vos
Bti q̄ psecucōem paciunt ppt iusticia
qm̄ ipoz ē regnū celoz. Qui aūt pse
ueravit usqz in fine hic salu⁹ erit. Quod
fr̄es nō ingrediant monstia mōchaū. xi.

Precipio firmit fr̄ibz vniusis ne
habeant suspecta cōsorcia vl' cōsilia
mulierū et ne ingrediant mōstia mo
nacharū pt illos quibz a sede aplica
cōcessa ē licēa specialis. Nec fiat cōpatres
viroz vl' mulierū ne hac occasiōe int
fr̄es vel de fr̄ibz scādalū oriat. De eis
q̄ voluerint ire int sarracenos. xij.
Quicūqz frm diuina inspiracōe vo

luerit ire inter saracenos et alios infideles petant eundi licentiam a suis ministris provincialibus. Ministri vero nullis eundi licentiam tribuant nisi eis quos viderint ydoneos esse ad mittendum. Ad hec per obedientiam iniungo ministris ut petant a domino papa unum de sancte romane ecclesie cardinalibus qui sit gubernator et protector et corrector huius fraternitatis ut semper subditi et subiecti pedibus eiusdem sancte ecclesie stabiles in fide catholica paupertatem humilitatem et sanctum evangelium domini nostri ihesu christi quod firmiter promisimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere vel ei ausu ~~temerario~~ temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit. indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum lateranum Tercio kalendas decembris. Pontificatus nostri anno octavo. eiusdem inserta.

Explicit regula beati francisci fratrum minorum confirmationis

Pro scriptore precor dignemini fundere christo
Ut vitando nece mundo sit mundus ab isto

Rnus

Si dixerimus

De interna conversatione capitulum i
De humili submissione ca ii
De bono pacifico homine ca iii
De pura mente et simplici intentione ca iv
De propria consideratione ca v
De leticia bone conscientie ca vi
De amore Jhesu super omnia ca vii
De familiari amicitia Jhesu ca viii
De carentia omnis solacii ca ix
De gratitudine pro gratia dei ca x
De paucitate amatorum crucis Jhesu xi
De regia via sancte crucis ca xii

De interna conversatione capitulum i

Regnum dei intra vos est dicit dominus. Convertere te ex toto corde ad dominum et relinque hunc miserum mundum. et inveniet anima tua requiem. Disce exteriora contempnere. et ad interiora te dare: et videbis regnum dei in te venire. Est enim regnum dei pax et gaudium in spiritu sancto. quod non datur impiis. Veniet

ad te xpistus ostendens tibi consola
cionem suam: si dignam illi ab intus pa
raveris mansionem. Omnis gloria
eius et decor ab intra est: et ibi
complacet sibi. Frequens illi visi
tacio cum homine interno. dulcis
sermocinacio. grata consolacio.
multa pax. familiaritas stupen
da nimis. Eya anima fidelis prepara
huic sponso cor tuum. quatenus
ad te venire. et in te habitare
dignetur. Sic enim dicit Si quis
diligit me sermonem meum serva
bit. et ad eum veniemus et man
sionem apud eum faciemus. Da
ergo xpisto locum: et ceteris om
nibus nega introitum. Cum xpistum
habueris: dives es et sufficit
tibi. Ipse erit provisor tuus. et
fidelis procurator in omnibus:
ut non sit opus in hominibus spe
rare. Homines enim cito muta
tur et deficiunt velociter. xpistus

aut manet metuit. et astat usque
in fine firmiter. Non est magna
fiducia ponenda in homine fragi-
li et mobili etiam si utilis sit et
dilectus. neque tristicia multa
ex hoc capienda est. si interdum
adversetur et contradicat. Qui
hodie tecum sunt cras contraria-
ri possunt et econverso sepe ut
aura vertuntur. Pone totam fi-
duciam tuam in deo. et ipse timor
tuus et amor tuus. Ipse pro
te respondebit. et faciet bene sicut
melius fuerit. Non habes hic
manentem civitatem. et ubicum-
que fueris extraneus es et peregrinus.
nec requiem aliquam habebis.
nisi xpo intime fueris unitus.
Quid hic circumspicis. cum iste
non sit locus tue requiecionis.
In celestibus debet esse habitacio
tua. et in transitu cuncta terrena sunt
aspicienda. Transeunt omnia. et cum

cum eis pariter. Vide ut non inhereas:
ne capiaris et pereas. Apud altissi-
mum sit cogitacio tua: et deprecacio tua ad Christum sine intermissione
dirigatur. Si nescis speculari
alta et celestia: requiesce in pas-
sione Christi: et in sacris vulneri-
bus eius libenter habita. Si enim ad vul-
nera et preciosa stigmata Ihesu
devote confugis: magnam in tri-
bulacione confortacionem senties:
nec multum curabis hominum despec-
ciones: faciliterque verba detra-
hencia perferes. Christus pati volu-
it et despici: et tu audes de ali-
quo conqueri? Christus habuit ad-
versarios et oblocutores: et
tu vis omnes habere amicos et bene-
factores? Unde coronabitur pa-
ciencia tua: si nil adversitatis oc-
currerit? Si nichil contrarium
vis pati: quomodo eris amicus Christi?
Sustine te cum Christo et pro Christo.

Cristus fuit etiam in mundo ab hominibus
despectus et in maxima necessitate a no-
tis et amicis inter obprobria derelictus.

simus regnare cum xpo. Si semel
perfecte introisses in interiora ihu
et modicum de ardente amore eius
sapuisses: tunc de proprio comodo vel
incomodo nichil curares; sed ma
gis de opprobrio gauderes; quia
amor ihu facit hominem seipsum con
tempnere. Amator ihu et veritatis
et verus internus et liber ab af
fectionibus inordinatis: potest se
ad deum libere convertere et elevare
supra seipsum in spiritu. ac fruiti
ue quiescere. Cui sapiunt omnia pro
ut sunt. non ut dicuntur aut es
timantur. hic vere sapiens est:
et doctus magis a deo quam ab ho
minibus. Qui ab intra ambu
lare scit et modicum ab extra res
ponderat: non requirit loca nec
exspectat tempora: ad habenda devota
exercitia. Homo interius cito se
recolligit; quia nunquam ad ex
teriora se totum effundit. Non

illi obest labor exterior aut occupa-
cio ad tempus necessaria: sed sicut res eve-
niunt sic se illis accomodat. Qui in-
tus bene dispositus est et ordinatus
est: non curat mirabiles et perversos
hominum gestus. Tantum homo impeditur
et distrahitur: quantum sibi res attra-
hit. Si recte tibi esset et bene
purgatus esses: omnia tibi in bonum
cederent et profectum. Ideo multa te
displicent et sepe conturbant quia
adhuc non es perfecte tibi ipsi mortuus:
nec segregatus ab omnibus terrenis.
Quid sic maculat et implicat cor
hominis: sicut impurus amor in crea-
turis. Si renuis consolari exteri-
us: poteris speculari celestia et
frequenter iubilare interius. De hu-
mili submissione capitulum secundum

Non magni pendas quis pro
te vel contra sit: sed hoc age et
cura: ut deus tecum sit in omni re

de humili submissione capitulum secundum

quam facis. Habeas conscientiam bo-
nam et deus te bene defensabit.
Quem enim deus adiuvare voluerit:
nullius perversitas nocere poterit. Si
tu scis tacere et pati: videbis procul
dubio auxilium domini. Ipse novit tempus
et modum liberandi te. et ideo te
debes illi resignare. Dei est ad-
iuvare. et ab omni confusione liberare.
Sepe valde prodest ad maiorem hu-
militatem servandam: quod defectus nostros
nostros alii sciunt et redarguunt. Cum
homo pro defectibus se humiliat. tunc suis
faciliter alios placat: et leviter
satisfacit sibi irascentibus. Humi-
lem deus protegit et liberat: humilem
diligit et consolatur. Humili homini se
inclinat: humili largitur gratiam
magnam: et post suam depressionem
levat ad gloriam. Humili sua secreta
revelat: et ad se dulciter trahit
et invitat. Humilis accepta confusione

satis bene est in pace: quia stat
in deo et non in mundo. Non reputes
te aliquid profecisse: nisi omnibus te infe-
riorem esse sencias. De bono pacifi-
co homine capitulum 3

Tene te primo in
pace: et tunc poteris alios
pacificare. Homo pacificus magis
prodest: quam bene doctus. Homo pas-
sionatus eciam bonum in malum trahit:
et faciliter malum credit. Bonus
pacificus homo omnia ad bonum conver-
tit. Qui bene in pace est: de
nullo suspicatur. Qui autem male
contentus est et commotus: variis sus-
picionibus agitatur. Nec ipse qui-
escit: nec alios quiescere permittit.
Dicit sepe quod dicere non deberet: et
omittit quod sibi magis facere expe-
diret. Considerat quid alii facere te-
nentur: et negligit quod ipse teneca-
tur. Habe ergo primo zelum sup-

De bono pacifico hoie c[m]

temporum: et tunc iuste zelare potius
etiam primum tuum. Tu bene scis
facta tua excusare et colorare: et
alienas excusationes non vis reci-
pere. Iustius esset ut te accusa-
res: et fratrem tuum excusares. Si
portari vis porta et alium. Vide
quam longe es adhuc a vera carita-
te et humilitate: que nulli novit
irasci vel indignari nisi tantum sibi.
Non est magnum cum bonis et
mansuetis conversari: hoc enim
omnibus naturaliter placet. et unusquisque
libenter pacem habet: et secum sen-
tientes magis diligit. Sed cum
duris et perversis. aut indiscipli-
natis. aut nobis contrariantibus
pacifice posse vivere: magna
gratia est et laudabile nimis. virile-
que factum. Sunt qui seipsos in
pace tenent: et cum aliis etiam

pace sunt. Et sunt qui nec pacem
sunt: nec alios in pace dimittunt.
Aliis sunt graues: sed sibi semper
grauiores. Et sunt qui seipsos
in pace retinent: et ad pacem alios
reducere student. Est tamen tota pax
nostra in hac misera uita potius
in humili sufferencia ponenda: quam
in non senciendo contraria. Qui me
lius scit pati: maiorem tenebit
pacem. Iste est victor sui et dominus
mundi: amicus christi et heres celi.

De puritate mentis et simplici intencione. cm

Duabus alis homo subleuatur
a terrenis: simplicitate scilicet
et puritate. Simplicitas debet
esse in intencione: puritas in affec
cione. Simplicitas intendit
deum: puritas apprehendit et gus
tat. Nulla bona accio te impedi
et: si liber intus ab inordina
to affectu fueris. Si nichil aliud quam

De puritate mentis et simplici intencione c. 4m

dei beneplacitū et p[ro]x[im]i utili-
tatē intendis et queris: interna
libertate p[er]frueris. Si rectum
cor tuū esset: tūc o[mn]is creatura
speculū vite et liber s[an]c[t]e doctrine
esset. Nō est creatura tam parva
et vilis: que dei bonitatē nō re-
p[re]sentet. Si tu es intus bonus
et purus: tūc o[mn]ia sine impedi-
mento videbis / et bene capes. Cor
purū penetrat celū et infernum.
Qualis unusquisq[ue] intus est:
taliter iudicat exterius. Si est
gaudiū in mūdo: hoc utiq[ue] pos-
sidet puri cordis ho[mo]. Et si est
alicubi tribulacio et angustia:
hoc melius novit mala consc[ient]ia.
Sicut ferrū missum in ignem
amittit rubiginē. et totū candens
efficitur: sic homo integre ad

deuote conuersantes. a torpore excitatur: et
in nouum hominem transmutatur. Cum homo
incipit tepescere: tunc paruum metuit
laborem: et libenter externam accipit
consolacionem. Sed quando perfecte incipit
se vincere. et viriliter in via dei ambulare:
tunc minus ea reputat: que sibi
prius grauia esse senciebat. De propria
consideracione cap. v

Non possumus
nobismetipsis nimis credere:
quia sepe gracia nobis deest et sensus.
Modicum lumen est in nobis: et hoc
cito per negligenciam amittimus. Sepe
eciam non aduertimus quod tam ceci intus
sumus. Sepe male agimus: et peius
excusamus. Passione interdum mo-
uemur: et zelum putamus. Parua
in aliis reprehendimus: et nostra
maiora pertransimus. Satis cito sen-
timus et ponderamus quod ab aliis
sustinemus: sed quantum alii a nobis
sustinent non aduertimus. Qui bene

bene et recte sua ponderaret: non
esset quod de aliis graviter iudicaret.
Interius homo spiritualis curam sui omnibus
curis anteponit. Et qui sibi ipsi
diligenter intendit: facile de aliis
tacet. Nunquam eris interius et devotus
nisi de aliis silueris: et ad teipsum alienis
specialiter respexeris. Si tibi et deo
totaliter intendis: modicum te move-
bit quod foris percipis. Ubi es quando
tibi ipsi presens non es? Et quando omnia percurris-
ti: quid te neglecto profecisti? Si de-
bes habere pacem et unionem veram:
oportet ut totum ad hoc postponas
et te solum pre oculis habeas.
Multum proinde proficies: si te feria-
tum ab omni temporali cura conservaveris.
Valde deficies: si aliquid tempora-
le reputaveris. Nil magnum
nil altum. nil gratum. nil acceptum tibi
sit: nisi pure deus aut de deo

sit. Totum vanum existima quodcumque consola-
cionis occurrit de aliqua creatura. Amans deum anima: sub deo despicit
universa. Solus deus eternus et
immensus, implens omnia: solacium anime
et vera cordis leticia. De leticia

Gloria boni bone consciencie capitulum vi
hominis: testimonium bone conscientie.
Habe bonam conscienciam: et habebis semper
leticiam. Bona consciencia valde
multa potest portare: et valde leta
est inter adversa. Mala consciencia semper timi-
da est et inquieta. Suaviter re-
quiesces: si cor tuum te non reprehe-
derit. Noli letari: nisi cum bene fece-
ris. Mali numquam habent veram leticiam:
nec internam senciunt pacem: quia non
est pax impiis dicit dominus. Et si dixe-
rint in pace sumus. non venient super
nos mala. et quis nobis nocere au-
debit: ne credas eis: quoniam repente

exurget ira dei · et in nichilum redi-
gentur actus eorum et cogitaciones
eorum peribunt · Gloriari in tribula-
cione non est graue amanti · sic enim
gloriari · est gloriari in cruce domini ·
Breuis gloria que ab hominibus ac-
cipitur et datur · mundi gloriam
semper comitatur tristicia · Bonorum gloria
in consciencijs eorum · et non in ore
hominum · Iustorum leticia de deo et
in deo est · et gaudium eorum de
veritate · Qui veram et eternam glo-
riam desiderat · temporale non curat
Et qui temporalem requirit gloriam · aut
non ex animo contempnit · minus amare
conuincitur celestem · Magnam habet cor-
dis tranquillitatem · qui nec laudes
nec vituperia curat · Facile erit con-
tentus et pacatus · cuius consciencia munda
est · Non es sanctior si laudaris · nec
vilior si vituperaris · Quod es hoc es

nec maior dici vales q̄ deo teste
sis. Si attendis q̄ apud te sit meg-
no curabis q̄ de te loquat̄ hoīes
Homo videt in facie. deus aūt
in corde. Homo cōsiderat actus.
deus uo pesat intēciōes. Bene
sp̄ agere. et modicū de se tenere
humilis aīe ēst indiciū. Nolle cō
solari ab aliqua creatura. magne
puritatis et interne fiducie
signū est. Qui nullū extrinsecus
pro se testimoniū querit. liquet
q̄ totaliter se deo cōmisit. Non
eīn qui seipm̄ cōmēdat ille pba
tus est ait beus paulus. sed q̄
deus cōmēdat. Ambulare cū deo
intus. nec aliq̄ affectiōe teneri
foris. status est interni hoīs

De amore ihū sup oīa. Cā

Beatus qui intelligit q̄ sit amare
ihm̄. et cōtemp̄ne seipm̄ ppt
ihm̄. Oportet dilcm̄ pro dilecto

de amore ihū sup oīa ca^m^ vij

relinquere: quia Jhesus vult solus super omnia
amari. Dilectio creature fallax et insta-
bilis: dilectio Jhesu fidelis et perseve-
rabilis. Qui adheret creature cadet
cum labili: qui amplectitur Jhesum
firmabitur in eum. Illum dilige
et amicum tibi retine: qui omnibus
recedentibus te non relinquet: nec
patietur in fine perire. Ab omnibus
oportet te aliquando separari: sive velis
sive nolis. Teneas te apud Jhesum
vivens et moriens: et illius fide-
litati te committe: qui omnibus defi-
cientibus solus te potest iuvare.
Dilectus tuus talis est nature
ut alienum non velit admittere: sed
solus vult cor tuum habere: et tamquam
rex in proprio throno sedere. Si sci-
res te bene ab omni creatura eva-
cuare: Jhesus deberet libenter tecum
habitare. Pene totum perditum invenies
quidquid extra Jhesum in hominibus posueris

No confidas nec innitaris super calamum
ventosum: quia omnis caro fenum: et
omnis gloria eius ut flos feni cadet.
Cito decipieris: si ad externam homi-
num apparenciam tantum aspexeris. Si enim
tuum in aliis queris solacium et lucrum:
senties sepe detrimentum. Si queris in
omnibus ihesum: invenies utique ihesum. Si
autem queris teipsum: invenies etiam teipsum:
sed ad tuam perniciem. Plus enim homo
nocivior sibi si ihesum non querit: quam
totus mundus: et omnes sui adversarii.

De familiari amicicia ihesu capitulum 8

Quando ihesus adest: totum bonum
est: nec quicquam difficile videtur.
Quando ihesus non adest: totum durum
est. Quando ihesus intus non lo-
quitur: consolacio vilis est. Si autem
ihesus unum tantum verbum loquitur: magna
consolacio sentitur. Nonne maria
magdalena statim surrexit de loco
in quo flevit: quando martha illi

dixit: magister adest et vocat
te. Felix hora: quando Jesus vocat de lac-
rimis ad gaudium spiritus. Quam aridus
et durus es sine Jesu. Quam insipiens
et vanus: si cupis aliquid extra Jesum. Non-
ne hoc est maius dampnum: quam si perderes
totum mundum? Quid potest tibi mundus confer-
re sine Jesu? Esse sine Jesu gravis est
infernus: et esse cum Jesu dulcis pa-
radisus. Si fuerit tecum Jesus: nullus
poterit nocere inimicus. Qui invenit Jesum
invenit thesaurum bonum: ymo bonum
super omne bonum. Et qui perdit Jesum perdit
nimis multum: et plus quam totum mun-
dum. Pauperrimus est qui vivit sine
Jesu: et ditissimus est qui bene est
cum Jesu. Magna ars est scire conver-
sari cum Jesu: et scire Jesum tenere magna
prudencia. Esto humilis et pacifi-
cus: et erit tecum Jesus. Sis devo-
tus et quietus: et manebit tecum
Jesus. Potes cito fugare Jesum et graciam

cius perde : si volueris ad exteriora decli
nare. Et si illum effugaveris et perdide
ris. ad quem fugies. et quem queres amicum.
Sine amico non potes bene vivere : et
si Jhesus non fuerit tibi pre omnibus amicus : eris
nimis tristis et desolatus. Fatue igitur
agis : si in aliquo altero confidis aut
letaris. Eligendum est magis habere totum
mundum contrarium : quam Jhesum offensum. Ex
omnibus ergo caris : sit Jhesus solus dilectus
specialis. Diligantur omnes propter Jhesum.
Jhesus autem propter seipsum. Solus Jhesus Christus
singulariter est amandus : qui solus
bonus et fidelis pre omnibus invenitur amicis.
Propter Jhesum et in ipso tam amici quam inimici
tibi sint cari : et pro omnibus hiis ex
orandus est : ut ipsum omnes cognoscant
et diligant. Numquam cupias singulariter
amari vel laudari : quia hoc solius
dei est : qui similem sibi non habet. Nec
velis quod aliquis tecum in corde suo oc
cupetur : neque tu cum alicuius amore
occuperis : sed sit Jhesus in te et in omni

bono homine. Esto purus et liber ab intus sine
alicuius creature implicamento. Oportet te
esse nudum et purum cor ad deum gerere si
vis vacare et videre quam suavis sit dominus. Et
revera ad hoc non pervenies nisi gratia eius fu-
eris preventus et intractus ut omnibus eva-
cuatis et licenciatis solus cum solo uniaris.
Quando enim gratia dei venit ad hominem tunc potens
fit ad omnia. Et quando recedit tunc pauper et
infirmus erit et quasi tantum ad flagella re-
lictus. In hiis non debet deici nec desp-
erare sed ad voluntatem dei equanimiter stare
et cuncta supervenientia sibi ad laudem Ihesu
Christi perpeti quia post hyemem sequitur estas
post noctem redit dies et post tempesta-
tem magna serenitas. De carentia omnis solacii.

Non est grave humanum contempnere
solacium cum adest divinum. Magnum
est et valde magnum tam humano quam
divino carere solacio et pro honore dei libe-
ter exilium cordis velle sustinere et in
nullo seipsum querere nec ad proprium meritum
respicere. Quid magnum est si hylaris

sius et devotus adveniente gratia. Optabit
cunctis hec hora. Caritas suaviter equitat
quem gratia dei portat. Et quid mirum si omnibus
omnibus non sentit qui portatur ab omni
potente et ducitur a summo ductore. Li
benter habet aliquid pro solacio et difficul
ter carebit homo de seipso. Dicit sanctus
martir laurencius sanctum cum suo sacerdote
quia omne quod in mundo delectabile videba
tur despexit. et summum dei sacerdotem
sixtum quem maxime diligebat pro amore christi
etiam a se tolli clementer ferebat. Amo
re igitur creatoris amorem hominis superavit
et pro humano solacio divinum beneplacitum
magis elegit. Ita et tu aliquem necessarium
et dilectum amicum pro amore dei disce
relinquere. nec graviter feras cum ab ami
co derelictus fueris. sciens quoniam oportet
nos omnes tandem ab invicem separari. Multum
et diu oportet hominem in seipso certare an
tequam discat seipsum plene superare. et
totum affectum suum in deum trahere. Quando

homo stat super seipsum : facile labitur ad con-
solaciones humanas. Sed verus amator
christi et studiosus sectator virtutum · non ca-
dit super consolaciones : nec querit tales
sensibiles dulcedines. sed magis for-
tes exercitaciones · et pro christo duros susti-
nere labores · Cum igitur spiritualis a deo
consolacio datur · cum graciarum accione acci-
pe eam : sed dei munus intellige esse :
non tuum meritum · Noli extolli · noli nimi-
um gaudere · nec inaniter presumere · sed
esto magis humilior ex dono · cautior
quoque et timoracior in cunctis actibus
tuis : quia transibit hora illa · et sequetur
temptacio · Cum ablata fuerit consolacio
non statim desperes : sed cum humilitate
et paciencia expecta visitacionem : quia po-
tens est deus ampliorem tibi redonare con-
solacionem · Istud non est novum nec ali-
enum via dei expertis : quia in magnis
sanctis et in antiquis prophetis fuit sepe
talis alternacionis modus · Unde et quidam
presente gracia iam dicebat · Ego dixi in

in hyndacia mea: nō mouebor ietnū.
Absente uo grā · quid in se fiat expertus: adiungit dicēs · Auertisti faciē tuā a me: et fcūs sum conturbatus.
Inter hec tn̄ neqq̄ desperat: sed istantius dn̄m rogat et dicit · Ad te dn̄e clamabo: et ad dn̄m meū deprecabor.
Denique oroib suē fructū reportat: et se exauditū testatur dicēs · Audiuit dn̄s et misertus est mei: dn̄s fcūs e adiutor meus · Sed in quo: Conuertisti inqt̄ planctū meū ī gaudiū michi: et circūdedisti me leticia · Si sic aūt est cū magnis scīs: nō est desperandū nobis infirmis et paruulis · si medū in feruore et medū in frigiditate sumus: qm̄ spūs venit et recedit scd̄m sue beneplacitū voluntatis · Vnde bt̄s iob ait · Visitas eū diluculo: et subito probas illū · Sup quid igitur sperare possū · aut in quo cōfidere debeo debeo: nisi in sola magna mīa dei +

in sola spe gratie celestis. Sive enim assint
homines boni sive devoti fratres vel amici
fideles sive [sive libri sancti vel tractatus pulchri] sive dulces cantus et ymni omnia
hec modicum iuvant modicum sapiunt
quando desertus sum a gratia et in propria paupterta
te relictus. Tunc non est melius reme
dium quam paciencia et abnegacio mei in volu
ntate dei. Numquam inveni aliquem tam religiosum
et devotum qui non ~~habet~~ [habuit] interdum gratie
subtractionem aut non senserit fervoris di
minucionem. Nullus sanctus fuit tam
alte raptus et illuminatus qui prius vel
postea non fuerit temptatus. Non est enim dig
nus alta dei contemplacione qui pro deo
non est exercitatus aliqua tribulacione.
Solet enim sequentis consolacionis tempta
cio precedens esse signum. Nam tempta
cionibus probatis celestis promittitur conso
lacio. Qui vicerit inquit dabo ei edere
de ligno vite. Datur autem consolacio di
vina ut homo forcior sit ad sustinendum
adversa. Sequitur eciam temptacio ne se

clevet de bono Non dormit diabolus.
nec caro ad huc mortua est. ideo non
cesses te preparare ad pugnam. quia a dex
tris et a sinistris hostes sunt. qui nunquam
quiescunt De fortitudine pro gratia ex deo

Cur queris quietem. cum natus sis
ad laborem? Pone te ad paciencia ma
gis quam ad consolaciones. et ad crucem
portandam magis quam ad leticiam. Quis
enim secularis non libenter consolacionem et leti
ciam spiritualem acciperet si semper obtinere posset.
Excedunt enim spirituales consolaciones omnes
mundi delicias et carnis voluptates.
Nam omnes delicie mundane aut
vane sunt aut turpes. Spirituales vero
delicie sole iocunde et honeste. et virtutibus
progenite. et a deo puris mentibus infuse. Sed
.affrui istis divinis consolacionibus nemo semper pro suo sensu
valet. quia tempus temptacionis non diu
cessat. Repugnat autem contrarie superne visi
tacioni. falsa libertas animi et magna
confidencia sui. Deus benefacit consolaci
onis graciam dando. sed homo male agit

no toti deo cu gratiarum actione retribuendo. Et ideo no ptit in nobis dona gre fluere; quia ingrati sumus auctori. nec toti refundimus fontali origini. Sep em debetur gra digne gras referenti. et aufertur ab elato. qd dari solet humili. pro lo cosolacione. que in aufert copunctione. Et affecto coteplacione. que ducat in elacione. No em oe altu scm; nec oe dulce bonu. nec oe desideriu purum. nec oe caru deo gratu. Libet accepto gratia vnde fit humilior et deuotior inemar. atq ad relinquendu me paratior fiat. Doctus dono gre. et eruditus subtractionis uerbere. no sibi qcq audebit boni attribuere. sed potius se paupe et nudum cofitebitur. Da deo qd dei est. et tibi ascribe qd tuu est. hoc est deo gras p gra tribue. t aut soli culpa. et digna pena p culpa deberi senties. Pone te sp ad infimu. et dabitur t summu. na summu no stat sine ifimo. Summi sci

apud deū: nimim sut apud se. Et quāto
gloriosiores tanto in se humiliores. Plem
vitate et glā celesti: nō sut vane glē
cupidi. In deo fūdati et cōfirmati: nul
lo mō pnt ee elati. Et qui totū deo ascribūt
quicquid boni acceperūt: glām abi
uicē nō querūt: sed glām que a solo
deo est volūt: et deū in se et ī oībus
sctīs laudari sup oīa cupiūt: et sp in
idipm tēdūt. Esto igitur gratus p minimo:
et eris dignus maiora accipe. Sit
t minimū etiā p maximo: et magis cō
teptibile pro spāli dono. Si dignitas
datoris inspicit: nullū datū puū ā
minimus vile videbitur. Nō em puū ē:
qd a sumo deo donatur. Etiā si penas
et uēbera dedit gratū ee debet: quia sp
p salute nra facit quicquid nob aduenire
pmittit. Qui grām dei retine deside
rat sit gratus p grā data. paciens pro
sublata. Oret ut redeat: cautus
sit et humilis ne amittat.

De paucitate amatorum crucis ihesu

Habet ihesus nunc multos amatores
regni sui celestis: sed paucos baiulato-
res sue crucis. Multos habet desidera-
tores consolacionis: sed paucos tribulacionis.
Plures invenit socios mense: sed pau-
cos abstinencie. Omnes cupiunt cum eo gau-
dere: pauci volunt pro eo aliquid sustinere.
Multi miracula eius venerantur: pauci
crucis ignominiam sequuntur. Multi ihesum
diligunt: quamdiu adversa non contingunt.
Multi illum laudant et benedicunt:
quamdiu consolaciones aliquas ab ipso percipi-
unt. Si autem ihesus se absconderit et mo-
dicum eos reliquerit: aut in querimoniam
vel in deieccionem nimiam cadunt. Qui
autem ihesum propter ihesum et non propter suam propriam ali-
quam consolacionem diligunt: ipsum in omni
tribulacione et angustia cordis: sicut
in summa consolacione benedicunt. Et si
nunquam eis consolacionem dare vellet: ipsum
tamen semper laudarent: et semper gracias agere vel-
lent. O quantum potest amor ihesu purus

nullo p(ro)p(ri)o comodo uel amore p(re)mittus. Non enim omnes mercenarii sunt dicendi. qui consolatores sunt querunt. Nonne potius amatores sui quam christi probatur. qui sua comoda et lucra sunt meditantur. Ubi inuenietur talis qui velit deo servire gratis. Raro tam spiritualis aliquis. qui omnibus sit nudatus. Nam verum pauperem spiritu et ab omni creatura nudum. quis inveniet. Procul et de ultimis finibus terre precium est. Si dederit homo omnem substantiam suam. adhuc nichil est. et si fecerit penitentiam magnam adhuc exiguum est. et si apprehenderit omnem scientiam adhuc longe est. et si habuerit virtutem magnam et devocionem minus ardentem. adhuc multum sibi deest. scilicet unum quod sibi summe necessarium est. Quid illud. Ut omnibus relictis se relinquat et a se totaliter exeat. nichil quam de privato amore retineat. Cumque omnia fecerit que facienda novit. nil se fecisse sentiat. non grande pondere quod grande estimari possit. sed in veritate servum inutilem

sepuliaet : sicut vitas aut Qui fecerit
oia que p̄cep̄ sūt nobis : dicite · servi
inutiles sum9 Tūc nō paup et nud9
spū esse poterit : et cū ap̄lo dicere · Ne
vincq et paup sū ego Nemo tn̄ isto
diciōr · nemo potētior · nec liberior · qui
se et oīa relinquere scit : et ad infimū
se ponē **De regia via sc̄e crucis 12m**
Durus multis videtur hic sermo :
abnega temetipm · tolle crucē
tuā et seq̄re ihm Sed multo durius
erit audire illud extremū ūbū : Disce-
dite a me maledci in ignē etnū · Qui
enī modo libenter audiūt et sequntur
uerbū crucis : tūc nō timebūt ab audi
tōe etne dapnacōis · Hoc signū
crucis erit in celo : cū dn̄s ad iudicādū
venerit Tūc oēs servi crucis q̄ se cru
cifixo cōformauerūt in vita : acce-
dent ad xpm iudicē cū magna fiducia
Quid igitur times tollē crucē : p q̄
itur ad regnū : In cruce salus · in
cruce vita · in cruce ptectio ab hostib9

+ in cruce infusio superne suavitatis
+ in cruce robur mentis · in cruce gaudium spiritus ·
in cruce summa virtutis · in cruce perfectio sancti-
tatis · Non est salus anime nec spes eterne
vite · nisi in cruce · Tolle ergo crucem tuam et
sequere christum et ibis in vitam eternam · Precessit
ille baiulans sibi crucem et mortuus est pro te
in cruce · ut et tu tuam portes crucem ·
et mori affectes in cruce · Quia si commor-
tuus fueris · etiam cum illo pariter vives · Et si
socius fueris pene · eris et glorie · Ecce in
cruce totum constat · et in moriendo iacet ·
et non est alia via ad vitam · et ad veram
internam pacem · nisi via sancte crucis cotidiane
mortificacionis · Ambula ubi vis ·
quere quodcumque volueris · et non invenies alti-
orem viam supra · nec securiorem viam infra ·
nisi viam sancte crucis · Dispone et ordina
omnia secundum tuum velle et videre · et non inve-
nies nisi semper aliquid pati debes · aut sponte
aut invite · et ita crucem semper invenies ·
Aut enim in corpore dolorem senties · aut
in anima spiritus tribulacionem sustinebis · Interdum
a deo relinqueris · interdum a proximo exercitaberis

exercitaberis : et qd amplius est sepe tibi
incipit gravius esse : nec tamen aliquo remedio
vel solacio liberari vel alleviari poteris : sed
donec deus voluerit oportet ut sustineas
Vult enim deus ut tribulacionem sine consolacione
pati discas : et ut illi totum te subicias : et
humilior ex tribulacione fias . Nemo ita cor-
dialiter sentit passionem christi : sicut is
cui contigerit similia pati . Crux ergo semper
parata est : et ubique te expectat . Non
potes effugere ubicumque cucurreris :
quia ubicumque veneris teipsum tecum portas :
et semper teipsum invenies . Converte te supra
converte te infra : converte te intra . converte
te extra : et in his omnibus invenies crucem : et
necesse est te ubique tenere pacienciam : si internam
vis habere pacem . et perpetuam promereri coronam
Si libenter crucem portas portabit te
et ducet te ad desideratum finem . ubi
scilicet finis paciendi erit . quamvis
hic non erit . Si invite portas onus tibi
facis . et teipsum magis gravas : et tamen
oportet ut sustineas . Si abicis unam

cruce. Alia procul dubio invenies et forsitan
graviora. Credis tu evadere quod nullus mor-
talium potuit preterire? Quis sanctorum in mundo
sine cruce et tribulatione fuit? Nec enim
ihesus christus dominus noster una hora sine dolore pas-
sionis fuit quamdiu vixit. Oportebat autem
christum pati et resurgere a mortuis et ita
intrare in gloriam suam. Et quomodo tu aliam viam
queris quam hanc regiam viam que est via sancte
crucis? Tota vita christi crux fuit et martiri-
um et tu tibi queris requiem et gaudium?
Erras si aliud queris quam pati tribulationes quia
tota ista vita mortalis plena est mise-
riis et circumsignata crucibus. Et quanto altius
in spiritu profecerit tanto graviores cruces sepe
inveniet quia exilii sui pena magis ex
amore crescit. Sed tamen iste sic multipli-
citer afflictus non est sine levamine con-
solationis quia fructum maximum sibi sentit
accrescere ex sufferentia sue crucis. Nam
dum sponte se illi subicit omne onus tribu-
lationis in fiduciam divine consolationis conver-
titur. Et quanto caro magis per afflictionem

atteritur: tanto spiritus amplius per internam
gratiam roboratur. Et nonnumquam in tantum confor
tatur ex affectu tribulacionis et adversitatis ob
amorem conformitatis crucis christi: ut se
sine tribulacione et dolore esse non vellet:
quia tanto se acceptiorem deo credit: quanto
plura et graviora pro eo perferre potuit. Non
est istud hominis virtus sed gracia christi: que tan
ta potest et agit in carne fragili: ut quod
naturaliter semper abhorret et fugit: hoc ferven
te spiritu aggrediatur et diligat. Non est
secundum hominem crucem portare. crucem amare:
corpus castigare et servituti subicere:
honores fugere. contumelias libenter susti
nere: seipsum despicere et despici optare:
adversa queque cum dampnis perpeti. et nichil
prosperitatis in hoc mundo desiderare. Si
ad teipsum respicias: nichil huiusmodi ex
te poteris. Sed si in domino confidis dabi
tur tibi fortitudo de celo: et subicientur
dicioni tue mundus et caro. Sed nec
inimicum diabolum timebis: si fueris fide ar
matus et cruce christi signatus. Pone

te ergo sicut bonus et fidelis servus Christi
ad portandum viriliter crucem domini tui propter te ex
amore crucifixi. Para te ad toleranda
multa adversa et varia incommoda in hac
misera vita; quia sic tecum erit ubicumque
fueris, et sic revera invenies ubicumque latu-
eris. Oportet ita esse; et non est reme-
dium evadendi a tribulatione malorum et doloris
quam ut te patiaris. Calicem domini affectanter
bibe, si amicus eius esse et partem cum eo ha-
bere desideras. Consolationes deo committe;
faciat ipse cum talibus sicut sibi magis
placuerit. Tu vero pone te ad sustinen-
dum tribulationes et reputa eas maximas
consolationes; quia non sunt condigne pas-
siones huius temporis ad futuram gloriam promeren-
dam, etiam si solus omnes posses sustinere.
Cum ad hoc veneris quod tribulatio tibi dul-
cis est et sapit pro Christo, tunc bene tecum
estima; quia invenisti paradisum in terra.
Quamdiu pati grave tibi est et fugere
queris, tamdiu male habebis, et sequetur
te ubique fuga tribulationis. Si ponis te

ad quod esse debes: videlicet ad patiendum et
moriendum. Fiet cito melius et pacem invenies.
Etiam si raptus fueris ad tertium celum cum paulo:
non es propterea securatus de nullo contrario
patiendo. Ego inquit ihesus ostendam illi: quanta oper-
teat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi re-
manet: si ihesum diligere et perpetue illi servire
placet. Utinam dignus esses aliquid pro no-
mine ihesu pati. quam magna gloria remaneret
tibi [quanta exultatio omnibus sanctis dei] quanta quoque edificatio esset proximi.
Nam patientia omnes recommendant: quamvis
pauci tamen pati velint. Merito deberes libenter
modicum pati pro christo cum multi graviora pati-
untur pro mundo. Scias pro certo: quia morientem
oportet te ducere vitam. Et quanto quisque
pro deo plus sibi moritur: tanto magis deo
vivere incipit. Nemo aptus est ad com-
prehendendum celestia: nisi se submiserit ad
portandum pro christo adversa. Nichil deo accep-
tius. nichil tibi salubrius in mundo isto:
quam libenter pati pro christo. Et si eligendum tibi
esset: magis optare deberes pro christo pati adversa
quam multis consolationibus recreari: quia

xp̄o similior esses: et oib⁹ et oibus sc̄is ma
gis conformior. Ideo om̄ status nr̄i meriti et
pfectus status nr̄i in multis suavitatib⁹
et consolacoibus: sed pocius in magnis
grauitatib⁹ et tribulacoib⁹ pendis. Si qde
aliq̄d melius et utilius saluti hoīm q̄
pati fuisset: xp̄s utiq̄ uerbo et exeplo
ostedisset. Nā et sequētes se discipu
los. omēs qz eū sequi cupiētes: manifeste
ad crucē portādā hortatur et dicit. Si
quis vult venire post me: abneget se
metipm̄ et tollat crucē suā et sequatur
me. Omibus ergo plectis et scrutatis:
sit hec conclusio finalis. Quā p multas
tribulacoēs: oportet nos intrare in reg
nū dei Explicit

Non est dubium **de decem gradibus humilitatis**
quod si quis suam maliciam et defectus bene
cognosceret · quilibet ipse sibiipsi feteret et
adeo seipsum abhorreret quod vix seipsum posset
sustinere · Insuper viderent sibi aliorum defectus
respectu suorum esse virtutes · Immo etiam vilesceret
sibiipsi · ut etiam creaturis irrationabilibus et insen-
sibilibus se fetere putaret · et miraretur non
modicum · quod eum terra sustineret · et quod aliqua
creatura · aliquod servitium vel beneficium sibi
prestare posset · Possumus autem decem gradus
humilitatis distinguere · Primus est ut homo
peccator · tamen se reputet miserum · ut videat
sibi · quod in omnibus deficiat et quod omnia bona
que contulit sibi deus · quantum in se est inficiat ·
et sic etiam in operibus bonis et meritoriis ·
quantum ex se potius demereri quam mereri credat ·
et sic in omnibus nichil sibi attribuat nisi ma-
lum · Secundus est ut velit ab omnibus
detestabilis et abhominabilis reputari · et
potius peccator maximus quam virtuosus · et velle
magis vituperari quam laudari de quantocumque
etiam laudabili opere · dum tamen hec non vergeret
in proximi detrimentum · Tercius gradus est

ut reputet se viliorē nō solū oī hoīe · Sed
etiā oī creatura. Ad quē gradū sic pt ascē
dere · deb; eni cogitare · quātū ad bruta
aīalia · et res insensibiles · q nūqȝ creatorē
suū offenderūt · sicut miser hō scdm coē
statū · nō solū semel sed freqntissime · quātu
vō ad demones pt cogitare · qd quātū ad aliqd
plus peccam9 · quā ipi · qr ipi maximū allec
tiuū hūerūt · ad supbiēdū · scilicȝ nobi
lissima nālia sua · et excellētissimas dig
nitates · Nos aūt hēm9 maximū allec
tiuū · ad nos humiliandū · scilicȝ nrām fra
gilitatē · vilitatē · pūitatē · infidelitatē
ac infelicitatē · Itē aliud est ipi nō dū
videāt p effectū · quātū peccatū deo displi
ceret · nos aūt videm9 et cognoscimus ·
iā tā nobiles creaturas · ppt peccatū de
iectas · et multas alias penas supponi
et tn totū cōtempnentes · offendim9 creatorē
nostrū · et io in nobis maior cōtempt9 · et p cōns
mai9 peccatū videt'. Itē angelorū nāȝ filius
dei nō assūpsit · nec p eis repandis mortu9
est · nec carnē in cibū · nec sanguinē suū
in potū eis tribuit · Et io sine cōparacōe vide

maior inq̄titudo ēē ex pte mea · q̄ ex pte cor
Cū hijs igitur et alijs rōibus · me qui deū meū
offendi · detestabiliorē oī creatura irrōbili
et insensibili · et oī demōe bīi possū reputare
Et licet nūc sim in gra · tū q̄r peccaui in q̄
fui est a me · quo scilicet peto debeo me
vilē et detestabilē reputare · gra uero in
qua nūc sū nō est a me · qua rē nō debeo
reputare laudabilē Sed oēm laudem
in fōtē grē refundere · omne uero vituperium
m̄ debeo tribuere / Quomō uero pt se quis
vilibꝫ oībꝫ reputare · planū est · quia
de alijs debꝫ bn̄ sentire · de se uero nō solū debꝫ
sed oportet male sentire · si habet oculū
aptū · q̄r videt se infinitis defectibꝫ et
spurcicijs · Preterea cū sciat deū ēē ubiqꝫ
qui est sumū bonū et imensa dulcedo ·
quō pt credere · q̄ alij tā parum illꝫ solis
et splēdoris etiā lumē recipiāt et q̄ tam
irreuerent̄ corā tanto dn̄o assistant · et tam
parū de eiꝫ offensa erubescant et multa
alia · q̄ lōge eēnt enarrare · Quantū ad
infideles · pt cogitare · q̄ sua fides non

(margin: sentiat de dō sicut ipē et q̄ tā parū)

excusat eum a peccato · sed potius aggravat · quantum ad magnitudinem et contemptum · Unde si Judeus vel hereticus vel sarracenus crederet de deo quod ego credo · forte non ita nequiter et infideliter · habet se circa dominum deum suum · sicut ego me habeo ¶ Quartus gradus est se indignum reputare · non solum omni bono gratie glorie fortune et nature · sed etiam debet se indignum reputare creature nomine appellari · non enim par est ei vel dici creatura · quecunque etiam vilissima ¶ Quintus gradus est · ut se reputet dignum omni pena tam temporali quam eterna · temporalem libenter sustinens et affectans · pro eterna vero vitanda · divinam misericordiam implorans ¶ Sextus est ut se tanquam stercus abhorrens et quantum in se est ab aliis abhorreri cupiens de sui consolatione et honore nichil curet Sed se totum ad dei honorem exponat omni tempore omni loco · et omni modo quo melius poterit ¶ Septimus est velle omnem creaturam · que sub sole est in hac misera vita sibi contrariam invenire · et ex hoc solideo

posse adherere · quia quamvis omnium creatorem contemp-
sit et ideo dignus est · ut ab omnibus creatu-
ris impugnetur et ideo hoc appetere · videtur
michi perfecte iusticie ¶ Octavus est velle
liberius deo servire in evacuando cloacas ·
aut alio vilissimo ministerio · dummodo esset
ad dei honorem quem cupit super omnia quam in
pontificali · aut alio quocumque dignitatis
officio etiam si equalis meriti esset · vilia
ergo et infima sint tibi in desiderio · hono-
rificata vero et delectabilia in tedio ¶
Nonus est ut velit insipiens et stultus in
omnibus et ab omnibus reputari · Et quantum
ad scientiam naturalem acquisitam vel infusam · et
non solum vilis sed etiam inutilis velit
ab omnibus reputari dum tamen hec reputacio
non sit in reputancium detrimentum · aut in
preiudicium alicuius sed in deiectionem sui ipsius
¶ Decimus est ut tanta reputet mala
sua quod eorum effusione se ledere se reputet
proximos et si quid mali ei acciderit ·
propter peccata sua reputet evenisse · Tanta
etiam bona proximorum ut quicquid boni possidet
hoc communicantis non suis ascribat ·

et ideo cum ipse alios inficiat · et ab aliis
beneficia recipiat et cum eorum minus se fulcum
sustentari et adiuvari recognoscat · mito
debz secundum se vilissimum reputans · et
omnibus melioris et honestis subiacet ⁋ Iste
est humilitatis perfecte decalogus et psalterium
decacordum · quod qui psallerit credo quod
premium excellentissimum habiturum

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Cena et passio dñi nr̄i ihū xp̄i collecta
ex q̄tuor ewangelijs quatuor ewāgelistarum

Et factum est cū cōsumasset ihs sermones
hos omnes dixit discipulis suis Sci
tis q post biduū pascha fiet et filius
hois tradet ut crucifigatur Erat aut diebus do
cens in tēplo noctibus vero exiens mora
bat in monte qui vocat oliveti Et oīs pp̄ls
manicabat ad eū in templo audire eū Et
congregati sūt principes sacerdotū qui dice
bat cayphas et cōsiliū fecerunt ut ihm̄ dolo
tenerent et occiderent Dicebat aut nō in
die festo ne forte tumultus fieret in ppl̄o Ti
mebant vero plebem Intravit aut satha
nas in iudā qui cognoiatur scharioth vnū
de duodecim et abiit Et cū principibus sacerdo
tū locutus ē et magistratibus q̄ admodū illū tra
deret eis Et ait illis Quid vultis m̄ dare
et ego vobis eū tradā Qui audientes
gavisi sūt et pmiserūt ei pecuniā se datu
ros At illi cōstituerūt ei triginta argenteos
Et spopondit Et exīn querebat opportu
nitatē ut traderet illū sine turbis Jo xiij°

Ante diē festū pasche sciens ihs q
venit eius hora ut trāseat ex hoc
mūdo ad prēm cū dilexisset suos qui erant
in mūdo in fine dilexit eos Venit aut dies

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

azimorum in qua necesse erat occidi pascha Et prima
die azimorum quando pascha immolabant accesse-
runt discipuli ad ihesum dicentes ubi vis paremus
tibi comedere pascha Et misit duos ex discipulis
suis petrum et iohannem dicens Euntes parate nobis
pascha ut manducemus At illi dixerunt ubi vis
paremus Et dixit ad eos Ecce introeuntibus
vobis in civitatem occurret vobis homo amphoram
aque portans Sequimini eum in domum in quam in-
trat et dicetis domino domus Dicit tibi magister
Tempus meum prope est apud te facio pascha
cum discipulis meis ubi est diversorium ubi
pascha cum discipulis meis manducem Et
ipse ostendet vobis cenaculum grande stratum et ibi
parate Euntes autem discipuli et venerunt in
civitatem et invenerunt sicut dixit illis ihesus
et paraverunt pascha Vespere autem facto cum duodecim venit
et cum facta esset hora discubuit et duodecim apostoli
cum eo Et cena facta cum dyabolus iam misisset in
cor ut traderet eum iudas symonis scharioth
Sciens ihesus quia omnia dedit ei pater in manus
et quia a deo exivit et ad deum vadit surgit
a cena et ponit vestimenta sua Et cum acce-
pisset linteum precinxit se Deinde misit aquam
in pelvem et cepit lavare pedes discipulorum
et extergere lintheo quo erat precinctus Ve-
nit ergo ad symonem petrum et dicit ei petrus
Domine tu michi lavas pedes Respondit ihesus et dicit

ei Quid ego facio tu nescis modo scies autem
postea Dixit ei petrus Non lauabis michi pe-
des in eternum Respondit ei ihesus Si non lauero te
non habebis partem mecum Dixit ei symon petrus
Domine non tantum pedes meos sed manus et caput
Dixit ei ihesus Qui lotus est non indiget nisi
ut pedes lauet sed est mundus totus Et vos
mundi estis sed non omnes Sciebat quisnam esset qui
traderet eum propterea dixit non estis mundi omnes
Postquam ergo lauit pedes eorum et accepit ves-
timenta sua cum recubuisset iterum dixit eis Sci-
tis quid fecerim vobis Vos vocatis me magister
et domine et bene dicitis Sum etenim Si ergo
ego laui pedes vestros dominus et magister et vos
debetis alter alterius lauare pedes Exemplum enim
dedi vobis ut quemadmodum ego feci ita et
vos faciatis Amen amen dico vobis non
est seruus maior domino suo neque apostolus maior eo
qui misit illum Si hec scitis beati eritis si fe-
ceritis ea Non de omnibus vobis dico ego scio quos
elegerim Sed ut adimpleatur scriptura qui mandu-
cat panem meum leuabit contra me calcaneum
suum Amen amen dico vobis priusquam fiat ut credatis
cum factum fuerit quia ego sum Amen amen dico vobis
qui accipit si quem misero me accipit Qui
autem me accipit accipit eum qui me misit
Cum hec dixisset ihesus turbatus est spiritu et protestatus
est Et edentibus illis dixit Amen amen dico vobis

qz vnus ex vob tradet me Et cotristati st valde
Aspiciebant go ad inuicem discipuli hesitantes
de quo diceret At illi ceperut singuli dice Nuq
ego su dne At ipe rndens ait Qui intingit
mecu manu in parapside h me tradet Et fi-
lius quidam hois vadit sicut scptu est de illo
Ve autem hoi illi p que filius hois tradet
bonu erat ei si natus non fuiss homo ille Rns
aut iudas q tradidit illu dixit Nuq ego su
rabbi Ait illi Tu dixisti ¶ Cenantibus aut eis
ait illis Desiderio desideraui h pascha mandu-
care vobiscu anteq patiar Dico eni vob q h
ex h non manducabo illud donec ipleat in
regno dei Accepit aut ihc pane gras egit
ac fregit dedit discipulis suis et ait Acci-
pite et comedite hoc e corpus meu qd p vo-
bis dat h facite in mea comemoratoe Silr
et calice postq cenauit dicens Accipite et
diuidite inter vos et bibete ex hoc omes
Et biberut ex illo omes Et ait illis h e san-
guis meus noui testamenti q p vob et p
multis effudet in remissione pcco Ame
dico vobis quod ia no bibam de h genime vi-
tis usq in diem illu cu illud bibam vobiscu
nouu in regno pris mei Verupt ecce ma
tradentis me mecu e in mensa Et qda filius
hois sm q definitu e vadit Verupt ve
hoi illi p que tradet Et ipi ceperut qre-
re int se quis esset ex eis qui hoc facturus eet

Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu
eius ihesu quem diligebat ihesus Innuit ergo huic sy
moni petro et dicit ei quis est de quo dicit Itaque
cum recubuisset ille supra pectus ihesu dicit ei
Domine quis est Respondit ihesus Ille est cui ego intinctum
panem porrexero Et cum intinxisset panem dedit
iude symonis scarioth Et post buccellam tunc
introivit in illum sathanas Et dicit ei io
hannes Quod facis fac citius Hoc autem nemo sci
vit discumbentium ad quid dixerit ei Quidam
enim putabant quia loculos habebat iudas quia
dicit ei ihesus eme ea que opus sunt nobis ad
diem festum aut egenis ut aliquid daret Cum
ergo ille accepisset buccellam exivit continuo Erat
autem nox Cum ergo exisset dicit ihesus Nunc
clarificatus est filius hominis et deus clarificatus
est in eo Si deus clarificatus est in eo et
deus clarificavit eum in semetipso et continuo
clarificabit eum filioli adhuc modicum vobiscum
sum Queretis me et sicut dixi iudeis quo ego
vado vos non potestis venire Et vobis di
co modo Mandatum novum do vobis ut diligatis
invicem sicut dilexi vos ut et vos diligatis
invicem In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli
estis si dilectionem habueritis ad invicem Dicit
ei symon petrus Domine quo vadis Respondit ihesus Quo
ego vado non potes me modo sequi sequeris autem
postea Dicit ei petrus Quare non possum
te sequi modo Animam meam pro te ponam Respondit

ihs Animam tuā p me pones Amē amē dico
tibi nō cātabit gallus donec me ter neges
Non turbet^r cor vr̄m Creditis in de
ū et in me credite In domo prīs mei
mansiones multe sūt Si quo minus dixisse uob
q2 vado parare vobis locū Et si abiero et
parauero uob locū iterū Venio et accipiā
vos ad meipm ut ubi ego sū et vos sitis
Et quo eo vado scitis et viā scitis Dicit ei
thomas Dne nescimus quo vadis et quō
possumus viam scire Dicit ei ihs Ego sū via
veritas et vita Nemo uenit ad prem nisi
p me Si cognouissetis me et prem meū vti
q2 cognouissetis Et a mō cognoscetis eū
et vidistis eū Dicit ei philippus Dne
ostende nobis prem et sufficit nobis Di
cit ei ihs Tanto tpe vobiscū sū et nō
cognouistis me Philippe q nō uidit me
videt et prem. quō tu dicis ostende nobis
prem Non credis q2 ego in prē et pat
in me ē, verba q ego loquor uobis a me
ipō nō loquor Pr̄ aut in me manens
ipē facit opa Non credite quia eo in prē
et pr̄ in me est Alioqn pp opa ipa cre
dite Amē amē dico uobis qui cred^t in me
opa q eo facio et ipē faciet et maiora horū
faciet q2 eo vado ad prem Et qdcūq3 pe
tieritis in noīe meo hoc faciā ut glorificet^r
pr̄ et filio Si quid petieritis in noīe meo
a

hoc faciā Si diligitis me mādata mea
seruate Et ego rogabo prēm meū ⁊ aliū
paclitū dabit vobis ut maneat vobiscū
ineternū spm̄ veritatis quē mundꝰ nō pt ac-
cipe q̄ non videt eū nec scit eū Vos aūt
cognoscetis eū q̄ apud vos manebit ⁊ i uo
bis erit Non relinquā uos orphanos
ueniā ad uos adhuc modicū et mundꝰ me nō
videt Vos aūt videbitis me q̄ ego viuo et
vos viuetis In illo die vos cognoscetis q̄
ego in prēm meo et vos in me ⁊ ego in uo
bis Qui hꝫ mādata mea ⁊ suat ea
ille est qui diligit me Qui aūt diligit
me diligetur a prē meo Et ego diligā
eū manifestabo ei meipm̄ Dixit ei iu
das nō ille scharriotis Dn̄e quid fcm̄ ē
q̄ nobis manifestaturꝰ es teipm̄ Rn̄t
ihc̄ et dixit ei Si quis diligit me smo
nē meū seruabit Et pr̄ meꝰ diliget
eū ⁊ ad eū veniemꝰ ⁊ mansione apd
eū faciemꝰ Qui nō diligit me smōes
meos nō seruat Et smone que audistis
nō ē meus s; eiꝰ qui misit me pris hec
locutꝰ sū uobis apud uos manens Paclitꝰ
aūt spūs sanctꝰ que mittet pr̄ in noīe
meo ille vos docebit oīa ⁊ suggeret uobis
oīa q̄cūq; dixero uobis. Pacem relinqo
uobis pacē meā do uobis nō quō mundus

dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum
neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis
vado et venio ad vos. Si diligeretis me
gauderetis utique quia vado ad patrem quia pater
maior me est. Et dixi vobis priusquam fiat ut
cum factum fuerit credatis. Iam non multa loquar
vobiscum. Venit enim princeps mundi huius
et in me non habet quicquam. Sed ut cognos-
cat mundus quia diligo patrem et sicut man-
datum dedit mihi pater sic facio. Surgite ea-
mus hinc.

Ego sum vitis vera et pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non
ferentem fructum tollet eum. Et omnem qui fert fructum
purgabit eum ut fructum plus afferat. Iam vos
mundi estis propter sermonem quem locutus sum
vobis. Manete in me et ego in vobis.
Sicut palmes non potest ferre fructum a semet
ipso nisi manserit in vite sic nec vos nisi in
me manseritis. Ego sum vitis vos palmites.
Qui manet in me et ego in eo hic fert
fructum multum quia sine me nichil potestis fa-
cere. Si quis in me non manserit mittetur fo-
ras sicut palmes et arescet et colligent
eum et in ignem mittent et ardet. Si manse-
ritis in me et verba mea in vobis manserint
quodcumque volueritis petetis et fiet vobis. In
hoc clarificatus est pater meus ut fructum plurimum

afferatis et efficiamini mei discipuli Sicut
dilexit me pater et e° dilexi vos Mane
te in dilexione mea Si precepta mea ser
uaueritis manebitis in dilcoe mea sicut
et ego precepta pris mei servaui et ma
neo in eius dilcoe h° locutus sum vobis ut
gaudiu meu sit in vobis et gaudiu vrm
ipleat^r h° est preceptu meu ut diligatis
inuice sicut dilexi vos Maiore dilcoe
nemo hz ut aiaz sua quis ponat pro amic
suis Vos ami mei estis si feceritis q precipio
vobis Iam no dico vos seruos quia servus
nescit quid faciat dns eius vos aut dixi ami
cos quia omnia quecumque audiui a pre meo nota
feci vobis Non vos me elegistis sed ego
elegi vos ut eatis et fructum afferatis et fruct
vr maneat ut quodcumque pecieritis prez in
no^e meo det vob^s Hec mado uobis ut di
ligatis inuice Si mudus uos odit scitote
quia me priorem uob^s odio habuit Si de mu
do fuissetis mudus quod suu erat diligeret Quia
vero de mudo no estis sed e° elegi vos de
mudo propterea odit vos mudus Mementote
sermonis mei que e° dixi uobis no e s
uus maior dno suo Si me psecuti sut
et vos psequent^r Si smone meu ser
uauerut et vrm seruabut Sed h omia

facient vobis propter nomen meum quia nesciunt
eum qui misit me Si non venissem et lo
cutus fuissem eis peccatum non haberent Nunc
autem excusacionem non habent de peccato suo Qui
me odit et patrem meum odit Si opera non
fecissem in eis que neo alius fecit peccatum
non haberent Nunc autem et viderunt et ode
runt et me et patrem meum Sed ut impleatur
sermo qui in lege eorum scriptus est quia
odio habuerunt me gratis Cum autem venerit
paraclitus quem ego mittam vobis a patre spiritum
veritatis qui a patre procedit ille testimonium perhibe
bit de me Et vos testimonium perhibebitis quia ab
initio mecum estis

Hec locutus sum vobis ut non scandalizamini
Absque synagoge facient vos Sed ve
nit hora ut omnis qui interficit vos arbitre
tur obsequium se prestare deo Et hec facient vobis
quia non noverunt patrem neque me Sed hec
locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum
reminiscamini quia ego dixi vobis Hec autem vo
bis ab initio non dixi quia vobiscum eram Et
nunc vado ad eum qui me misit et nemo ex
vobis interrogat me quo vadis Sed quia hec lo
cutus sum vobis tristicia implevit cor ves
trum Sed ego veritatem dico vobis ex

pedit vobis ut ego vadam Si enim non ab-
iero paraclitus non veniet ad vos Si autem
abiero mittam eum ad vos Et cum venerit ille
arguet mundum de peccato et de iusticia et de
iudicio De peccato quidem quia non crediderunt in me
de iusticia vero quia ad patrem vado et iam non
videbitis me De iudicio autem quia princeps huius
mundi iudicatus est Adhuc multa habeo vobis dicere sed
non potestis portare modo Cum autem venerit ille
spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem Non
enim loquetur a semetipso sed quecumque audiet
loquetur et que ventura sunt annunciabit Ille me clari-
ficabit quia de meo accipiet et annunciabit vo-
bis Omnia quecumque habet pater mea sunt Propterea dixi
quia de meo accipiet et annunciabit vobis Mo-
dicum et iam non videbitis me et iterum
modicum et videbitis me quia vado ad patrem
Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem Quid
est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis
me et iterum modicum et videbitis me et quia
vado ad patrem Dicebant ergo Quid est hoc quod di-
cit modicum Nescimus quid loquitur Cognovit autem ihesus
quia volebant eum interrogare et dixit eis De hoc
queritis inter vos quia dixi modicum et non videbi-
tis me et iterum modicum et videbitis me.
Amen amen dico vobis quia plorabitis vos

et flebitis vos mundus autem gaudebit Vos autem con
tristabimini sed tristitia vestra vertetur in gaudium
Mulier cum parit tristiciam habet quia venit hora
eius Cum autem peperit puerum iam non meminit
pressure propter gaudium quia natus est homo in mundum
Et vos igitur nunc quidem tristiciam habetis Iterum autem
videbo vos et gaudebit cor vestrum et gaudium
vestrum nemo tollet a vobis Et in illo die me non
rogabitis quicquam Amen amen dico vobis si quid
petieritis patrem meum in nomine meo dabit vobis
Usque modo non petistis quicquam in nomine meo Peti
te et accipietis ut gaudium vestrum sit plenum
Hec in proverbiis locutus sum vobis Venit hora cum
iam non in proverbiis loquar vobis sed palam
de patre annunciabo vobis Illo die in nomine meo
petetis Et non dico vobis quia ego rogabo
patrem meum de vobis Ipse enim pater amat vos
quia vos me amastis et credidistis quia ego a deo
exivi Exivi a patre et veni in mundum Iterum
relinquo mundum et vado ad patrem Dicunt
ei discipuli eius Ecce nunc palam loqueris et
proverbium nullum dicis Nunc scimus quia scis omnia
et non opus est tibi ut quis te interroget In hoc
credimus quia a deo existi Respondit ei ihesus modo creditis
Ecce venit hora et iam venit ut dispergamini
unusquisque in propria et me solum relinquatis Et
non sum solus quia pater mecum est Hec locutus sum

uob' ut in me pacē habeatis In mūdo pres
surā hēbitis s; confidite ē uia mūdū
Hec locutus ē ihēs ꝛ sublevatis
oculis in celū dixit Pr̄ uenit hōa cla
rificatam filiū tuū ut filius tuus clarificet te
Sicut dedisti ei ptātē oīs carnis ut oē
quod dedisti ei det eis vitā etnā h' ē aūt
vita etna ut cognoscāt te solū veru deu
et quē misisti ihm xpm Ego te clarifica
ui sup trām opus cōsumaui qd dedisti
m ut faciā Et nc clarifica me tu pat
apud te metipm claritate q habui p
usq mūdus eēt apud te Manifestaui
nomē tuū hoībus quos dedisti m de mūdo
Tui erant ꝛ m eos dedisti ꝛ sermonē
tuū seruauerūt Nunc ꝗ cognouerūt
oīa que dedisti m abs te sūt ꝗ ūba q de
disti m dedi eis Et ipi acceperūt ꝛ
cognouerūt vē ꝗ a te exiui et cōdiderūt
ꝗ tu me misisti Ego p eis rogo nō p
mūdo rogo s; p hiis quos dedisti m ꝗ tui
sūt Et mea oīa tua sūt ꝛ tua mea sūt
et clarificatus sū in mūdo eis ad te venio
Pat scē serua eos in noīe tuo quos de
disti michi ut sint vnū sicut ꝛ nos Cū
essem cū eis ego seruabā eos in noīe
tuo Quos dedisti m ego custodiui et

nemo ex hiis periit nisi filius perdicionis ut scrip-
tura impleatur. Nunc autem ad te venio Et
hec loquor in mundo ut habeant gaudium meum
impletum in semetipsis Ego dedi eis sermo-
nem tuum et mundus odio eos habuit quia non sunt
de mundo sicut et ego non sum de mundo Non
rogo ut tollas eos de mundo sed ut serves
eos ex malo De mundo non sunt sicut et ego
non sum de mundo Sanctifica eos in veritate Ser-
mo tuus veritas est Sicut tu me misisti
in mundum et ego misi eos in mundum Et
pro eis sanctifico me ipsum ut sint et ipsi sancti-
ficati in veritate Non pro hiis rogo tantum sed pro
eis qui credituri sunt per verbum eorum in me
ut omnes unum sint sicut et tu pater in me et
ego in te ut et ipsi in nobis unum sint ut
mundus credat quia tu me misisti Et ego clarita-
tem quam dedisti michi dedi eis ut sint unum
sicut et nos unum sumus Ego in eis et
tu in me ut sint consummati in unum et cog-
noscat mundus quia tu me misisti et dilex-
isti eos sicut et me dilexisti Pater quos de-
disti michi volo ut ubi ego sum et illi sint
mecum ut videant claritatem meam quam de-
disti michi quia dilexisti me ante constitucionem
mundi Pater iuste mundus te non cognovit
ego autem te cognovi Et hii cognoverunt
quia tu me misisti Et notum feci eis nomen

tuū et notū faciā ut dilectio q̄ dilexisti
me in ipis sit ¶ Facta ē aūt ꝛ cōtentio
int̄ eos ꝛ cōtentio int̄ eos quis eoꝝ videt̄
ēē maior Dixit aūt eis reges gētiū dnāt̄
eoꝝ et q̄ ptātē hn̄t sup̄ eos benefici vocāt̄
Vos aūt nō sic Sz qui maior ē in vob̄ fiat
minor Et qui p̄cessor ē sicut ministrator Nā
quis maior ē qui recubit an q̄ ministrat
Nōne q̄ recubit Ego aūt in medio vrm̄
sū sicut qui ministrat Vos aūt estis q̄ p̄mansis
tis mecū in temptacōibꝫ meis Et ē dispono
vobis sicut disposuit m̄ p̄r meꝰ regnū eda
tꝭ et bibatꝭ sup̄ mēsā meā in regno meo ꝛ
sedeatꝭ sup̄ tronos iudicāt̄ duodecī tribꝰ
isrl' Ait aūt dns Sy mōn Symō ecce sathā
nas expetiuit vos ut cribaret sicꝭ triticū
Ego aūt rogaui p̄ te ut nō deficiat fides tua
Et tu aliqn̄ cōuersus cōfirma frēs tuos Qui dixt̄
ei Dn̄e paratꝰ sū ꝛ in carcerē ꝛ in mortē
tecū ire Et ille dixit Dico t̄ petre nō
cantabt̄ hodie gallus donec ter abneges
nosse me Et dixit eis Qn̄ misi vos sin̄
sacculo ꝛ pera et calciametꝭ nūqd̄ aliqd̄
defuit vobis At illi dixerūt Nichil dixt̄
g°. eis Sz nc̄ q̄ hꝫ sacculū tollat silr̄ perā
Et qui nō hꝫ vendat tunicā et emat
gladiū Dico em̄ vobis qm̄ ad huc qđ
scriptū ē oportet impleri in me Et cū

nungius deputatus est. Etenim ea que sunt de me
finem habent. At illi dixerunt domine ecce gladii
duo hic. At ille dixit eis Satis est

Cum hec dixisset ihesus et ymno dicto egressus
ihesus ibat secundum consuetudinem in montem oli
uarum trans torrentem cedron secuti sunt autem
illum et discipuli. Tunc dicit illis ihesus Omnes
vos scandalum patiemini in me in ista nocte
Scriptum est enim percuciam pastorem et dispergentur
oues gregis. Postquam autem surrexero precedam
vos in galileam. Respondens autem petrus ait illi Et
si omnes scandalizati fuerint in te ego numquam scan
dalizabor. Ait illi ihesus Amen dico tibi quia tu ho
die in hac nocte priusquam bis gallus vocem de
derit ter me negabis. At ille petrus Et si opor
tuerit me mori tecum non negabo. Similiter omnes
alii discipuli dixerunt. Tunc venit ihesus in
villam cum illis que dicitur gethsemani ubi or
tus erat in quem introiuit ipse et discipuli
eius. Et dixit discipulis suis Sedete hic
donec vadam illuc et orem. Et assumpsit
petrum et iacobum et iohannem secum et cepit pa
uere et tedere contristari et mestus esse. Tunc
ait illis Tristis est anima mea usque ad mortem
sustinete hic et vigilate mecum. Et progressus
pusillum et auulsus est ab eis quantum iactus
est lapidis procidit in faciem suam super terram
et orabat ut si fieri posset transiret ab eo
hora. Et dixit mi pater si possibile est

transeat a me calix iste Verūptn̄ nō sicut
ego volo sed sicut tu Et venit ad discipu
los et invenit eos dormiēs Et dicit pe
tro Symō dormis Sic nō potuisti vna
hora vigilare mecū Vigilate et orate ut
nō intretis in temptacōem Spūs quidē pmptꝰ
ē caro aūt infirma Et iterū abiens oravit eūd
sermonē dicēs Pr̄ mi si nō pt̄ calix transire
nisi bibā illū fiat voluntas tua Et reversꝰ
denuo īvenit eos dormiēs Erāt n. oculi
eorū gravati et ignorabāt quid rn̄derēt ei Et
relictis istis iterū abiit et positis genibꝰ ora
uit tercio eūdē sermonē dicens Pr̄ si vis
transfer calicē istū a me Verūptn̄ nō mea vo
luntas sed tua fiat Ap Apparuit aūt illi ange
lꝰ de celo cōfortās eū et factus in agonia plix
ius orabat Et factus ē sudor eiꝰ sicut gut
te sāguis decurrētis in terrā Et cū sur
rexisset ab orōne et venisset ad discipulos
suos invenit eos dormientes pre tristi
cia et dicit illis Dormite iā et requiescite
Sufficit Ecce appropīqabit hora et filiꝰ hoīs t.
det in manꝰ peccatorum Surgite eamꝰ Ecce
q̄ me tradet ꝓpe est Sciebat aūt et iudas
q̄ tradebat eū locū q̄ frequēter ihs̄ cōvene
rat illuc cū discipulis suis Iudas ergo scha
rioth vnꝰ ex duodecī cū accepisset co-

hortem et a pōtificib' & phariseis ministr
ad huc eo loquente venit illuc & cū eo t
ba multa cū lanternis & facib' & armis cū
gladiis & fustibus & lignis missi a principibus
summis sacerdotibus & a scribis & a senioribus
Qui aūt tradidit eū dedit signū dicens Quē
osculatus fuero ipse ē tenete eū & ducite cau
te Et appropinquauit ihū ut osculaet eū
Ihs itaq sciens oīa q̄ ventura erāt eū sup
eū processit & dixit eis Quē queritis Rndē
runt ei Ihm nazarenū Dicit eis ihs Ego
sū Stabat aūt & iudas q̄ tradebat eū
cū ipsis Ut ergo dixit eis ego sū abierūt
retrorsū & ceciderūt in terram Iterū ergo
eos interrogauit Quē queritis Illi aūt dix
erūt Ihm nazarenū Rndit eis ihs Dixi
vobis quia ego sū Si ergo me queritis sini
te hos abire ut impleret sermo quē
dixit qr quos dedisti m̄i nō pdidi ex eis
quēq̄ Et confestim iudas accedens dixit Ave
rabbi Et osculatus ē eū Dixitq̄ illi ihs Iu
da osculo filiū hoīs tradis Amice ad qd ve
nisti Videntes aūt hii q̄ circa ipm erāt qd
futurū erat dixerāt ei Dn̄e si pcutimus in gla
dio Et ecce symō petrus unus de circumstanti
bus ex hiis qui erāt cū ihū habens gladiū
suū & pcutiens servū principis sacerdotū
amputauit auriculā eius dexteram Erat

malchus

aūt nomē servo malcus Rñs aūt ihs ait
Sinite usq̧ huc Dixit ergo ihs petro Conū
te gladiū tuū in vaginā Omnes q̄ acceperint
gladiū gladio pibūt Calicē quē ded[t] michi
pat[r] nō bibā illū An putas q̄ nō possū ro
gare prem meū et exhibebit m̄ mō plusq̄
duodecī legiones āgeloꝝ Quō g[o] īplebūt[r]
scripture Quia sic oꝫ fi Et cū tetigisset au
riculā servi sanavit eū In illa hoā dixit
ihs ad eos qui venerāt ad se prīcipes sa
cerdotū et mgrātꝰ tēpli et seniores Tāq̄
ad latronē existis cū gladijs et fustibꝰ et
lignis cōprehēdē me Cotidie apud vos
sedebā in tēplo et non me tenuistis Sꝫ
h[e]c est hoā vr̄a et ptās tenebraꝝ h[o] aūt totū
fcm̄ ē ut ad īplerent[r] scripture pphārū Cohors
ergo et tribunꝰ et ministri iudeoꝝ accesserūt
et manꝰ īiecerūt in ihm̄ et ligauerūt et
tenuerūt eū et ad duxerūt ad ānā pm̄
Tūc discipli oēs relicto fugerūt Adoles
cens aūt sequebat[r] eū amictꝰ syndone sup
nudo et tenuerūt eū At ille reiecta syndo
ne nudus pfugit ab eis Erat aūt ānas soc[r]
cayphe qui erat pōtifex āni illiꝰ Erat
aūt cayphas qui cōsiliū dederat iudeis
q̄ expedit vnū hoiē mori p pplō Pon
tifex ergo interogavit ihm̄ de discipulis

suis et de doctrina eius Respondit ei ihs Ego pa-
lam locutus sum mundo Ego semper docui in syna
goga et in templo quo omnes iudei conveniunt
et in occulto locutus sum nichil Quid me interro-
gas Interroga eos qui audierunt quid locutus sum
ipsis Ecce hii sciunt que dixerim ego Hec cum
dixisset unus assistens ministrorum dedit ala
pam ihu dicens Sic respondes pontifici
Respondit ei ihs Si male locutus sum testimonium
perhibe de malo si autem bene cur me ~~ba~~ cedis
Et misit ihm annas ligatum ad caypham pon-
tificem principem sacerdotum ubi scribe et seni
ores populi convenerant Sequebatur autem ihm
symon petrus et alius discipulus Discipulus
autem ille erat notus principi et introivit cum ihu
in atrium pontificis Petrus autem stabat ad hostium
foris Exivit ergo discipulus ille qui erat no-
tus pontifici et dixit ostiarie et introduxit pe
trum Principes sacerdotum et omne concilium querebant
falsum testimonium contra ihm ut eum morti traderent
et non invenerunt cum multi falsi testes accessissent
et conveniencia testimonia non erant Novissime
autem surgentes venerunt duo falsi testes et
falsum testimonium querebant adversus eum dicentes
Quoniam nos audivimus eum dicentem Possum
destruere templum dei et post triduum redifi-
cabo illud Ego dissolvam templum hoc ma-
nufactum et post triduum aliud non manu

stum reedificabo et non erat conueniens tes-
timonium eorum Petrus autem sedebat foris in atri-
o deorsum Accenso autem igne in medio atrio
stabant serui et ministri ad prunas quia frigus
erat et calefaciebant se Erat autem cum eis et
petrus stans et calefaciens se in medio eorum
Quem cum vidisset ancilla quedam ostiaria vna ex
ancillis summi sacerdotis calefacientem se et seden-
tem ad lumen et eum fuisset intuita accessit ad eum
dicens Et tu cum ihesu galyleo eras Nunquid tu ex dis-
cipulis es hominis istius At ille negauit coram omnibus
dicens Mulier non sum neque scio neque noui quid
dicas et exijt foras ante atrium et gallus canta-
uit Exeunte autem illo ianuam rursum vidit eum
alia ancilla et ait circumstantibus hijs qui erant ibi
Et erat cum ihesu nazareno Alius videns eum dixit
Et de illis eras Et iterum negauit cum iuramento
et ait O homo non sum Et post pusillum interuallo
facto quasi hore vnius accesserunt qui astabant
et dixerunt petro Vere et tu ex illis es Nam
et loquela tua manifestum te facit nam et galileus
es Et vnus ex seruis pontificis cognatus eius
cuius abscidit auriculam affirmabat dicens Vere
et hic cum illo erat Nonne ego te vidi in orto cum illo
Tunc cepit anathematizare detestari et iu-
rare quia nescio hominem istum quem dicitis Et
continuo illo adhuc loquente statim iterum gal-
lus cantauit Et conuersus dominus respexit petrum

Et recordatus ē petrus ubi dn̄i qđ dixerat
priusquam gallus cantet bis ter me negabis
Et egressus petrus foras flevit amare Et
exurgens summus sacerdos princeps sacerdotū
in mediū interrogavit ihm̄ dicens Non respondes
q̄ ad ea q̄ isti adūsus te testificant̄ Ihs autē
tacebat et nichil r̄ndit Rursū princeps sacer-
dotū interrogabat eū et dixit ei Adiuro te
p deū vivū ut dicas nob̄ si tu es xp̄c filius
dei bn̄dicti Ihs aūt dixit illi Tu dixisti ego
sū Verūptn̄ dico vobis amodo videbitis fi-
liū hoīs sedentē a dexteris v̄tutis dei et
venientē in nubibus celi Tunc princeps sacerdo
tū scidit vestimenta sua dicens Blasphe
mavit qđ adhuc egemus testibus Ecce nūc
audistis blasphemiā q̄ vobis videt̄ At illi
r̄ndentes dixerūt Reus ē mortis Et viri
q̄ tenebāt illū illudebāt ei cedentes Et
ceperūt quidā conspuere eū et expuerūt in
faciē eius et velaverūt faciē eius et colaphis
eū ceciderūt Alii aūt palmas in faciem
dederūt ei Et interrogabāt eū dicentes prophe
tiza nobis xp̄e quis ē q̄ te percussit Et
alia multa blasphemantes dicebāt in eo
Et confestim mane factū ut factus ē dies consi
liū inierūt omēs principes sacerdotū a se
niores ppli et scribe adversus ihm̄ ut eū

morti traderent Et duxerunt illum in consilium
suum dicentes Si tu es xpc dic nobis Et ait
illis Si vobis dixero non credetis mihi Si autem
interrogavero non respondebitis mihi neque dimittetis
Ex hoc autem erit filius hominis sedens a dextris
virtutis dei Dixerunt autem omnes Tu ergo es filius
dei Qui ait vos dicitis quia ego sum At illi dixerunt
Quid ei adhuc desideramus testimonium Ipsi enim
audivimus de ore eius Et surgens omnis multi-
tudo eorum ducentes ihm vinctum adduxe-
runt pontio pylato principi Tunc videns
iudas qui eum tradidit quod dampnatus esset pe-
nitencia ductus retulit triginta argenteos
principibus sacerdotum et senioribus dicens
peccavi tradens sanguinem iustum At illi dix-
erunt Quid ad nos Tu videris Et proiec-
tis argenteis in templo recessit et abiens
laqueo suspendit Principes autem sacerdotum
acceptis argenteis dixerunt Non licet eos
mittere in corbonam quia precium sanguinis est
Consilio autem inito emerunt ex illis agrum
figuli in sepulturam peregrinorum Propter hoc
vocatus est ager ille acheldemach hoc est ager
sanguinis usque in hodiernum diem Tunc adimple-
tum est quod dictum est per iheremiam prophetam dicentem
et acceperunt triginta argenteos precium appre-

aciati quē appciauerūt a filijs ihrlm z
dederūt eos in agrū figoli sicut ↄstituit
m̄i dn̄s Adducūt ergo ihm̄ ad cayphā i
ptoriū Erat aūt mane Et ipi nō intrie
rūt in ptoriū ut nō ↄtaminarēt̄ s̄ mā
ducarēt pascha Exiuit ergo pylatꝰ ad
eos foras et dixit Quā accusacōem affe
adūsus homē hūc Rn̄derūt et dixerūt
ei Si nō eēt h̄ malefctor nō t̄ tdidissē
eū Ceperūt aūt accusar̄ illū dicēs hūc
inueīmꝰ subūtentē gentē nrām z p
hibentē tributa dar̄ cesari et dicētē se eē
xp̄m regē Dixit ergo eis pilatꝰ Accipi
te eū vos z s̄m legē vrām iudicate eū Dix
erūt ergo ei iudei Nobis nō licet interficē
quēq̄. vt s̄mo ihū impleret̄ quē dixit s̄ns
qua morte eēt moriturꝰ Introiuit ergo iterū
in ptoriū pilatꝰ et vocauit ihm̄ Ihs aūt
stetit an̄ p̄sidē z interogauit eū d̄ p̄ses
dicens Tu es rex iudeoꝝ Et rn̄dit
ihūs A te metipo hoc dicis an alij tibi
dixerūt de me Rn̄dit pylatꝰ Nuq̄d ego
iudeus sū Gens tua z pōtifices tradiderūt
te m̄ Qd̄ fecisti Rn̄dit ihs Regnū meū
nō ē de hoc mūdo Si ex h̄o mūdo eēt
regnū meū ministri mei vtiq̄ decerta
v nō rent ut traderer iudeis Nūc aūt regnū
meū non est hinc Dixit itaq̄ pylatꝰ

ergo rex tu es Respondit ihesus Tu dicis quia
rex sum ego Ego in hoc natus sum et ad hoc ve
ni in mundum ut perhibeam testimonium veritati.
Omnis qui est ex veritate audit meam vocem Dicit
ei pylatus Quid est veritas Et cum hoc dixisset
iterum exiuit ad iudeos Et ait pilatus ad
principes sacerdotum et turbas Nichil invenio
causam in hoc homine At illi invalescebant Et ac
cusabant eum summi sacerdotes in multis di
centes Commovit populum docens per universam
iudeam et incipiens a galylea usque huc
Pilatus autem audiens galileam interrogavit
si homo galyleus esset et ut cognovit quod de
herodis potestate esset remisit eum ad herodem
qui et ipse iherosolimis erat illis diebus Hero
des autem viso ~~aut~~ ihesu gavisus est valde Erat
enim cupiens ex multo tempore videre eum eo quod au
diret multa de illo et sperabat signum aliquod
videre ab eo fieri Interrogabat autem illum multis
sermonibus At ipse nichil illi respondebat Sta
bant etiam principes sacerdotum et scribe constanter
accusantes eum Sprevit autem illum herodes
cum exercitu suo et illusit indutum veste al
ba et remisit ad pilatum Et facti sunt amici
herodes et pilatus in ipsa die Nam antea
inimici erant ad invicem Pilatus autem
convocatis principibus sacerdotum et magistrati

bus et plebe dixit ad illos Obtulistis mihi hu
hominem quasi avertentem populum et ecce ego
coram vobis interrogans nullam causam inveni
in homine isto ex hiis in quibus eum accusatis
sed neque herodes Nam remisi vos ad illum et
ecce nichil dignum morte actum est ei E
mendatum ergo illum dimittam Et cum accusare
tur a principibus sacerdotum et senioribus nichil
respondit Tunc rursum interrogavit eum pylatus
dicens Non respondes quicquam Non audis quanta
adversum te dicunt testimonia Vide in quantis te
accusant Et non respondit ei ad ullum verbum ita
ut miraretur preses vehementer Per diem autem sollem
nem consueverat preses dimittere populo unum
ex vinctis quemcumque petissent Habebat autem
tunc unum vinctum insignem qui dicebatur bar
rabas Erat autem barrabas latro qui cum sedi
ciosis erat vinctus qui in sedicione fecerat
homicidium qui erat propter sedicionem quandam
factam in civitate et homicidium missus in
carcerem Et cum ascendisset turba cepit
rogare sicut semper faciebat illis Pilatus autem
respondit eis et dixit Quem vultis dimittam vo
bis barrabam an ihesum qui dicitur Christus Vul
tis dimittam vobis regem iudeorum Sciebat
enim quod per invidiam tradidissent eum summi sa
cerdotes Principes autem sacerdotum et se

moēs ꝯcitauerūt t'bā ꝛ ꝑsuaserūt popu
lus ut peterēt barrabā ihm vero ꝑderēt
Exclamauit aūt sil' vniuſa dicēs Tolle hūc
et dimitte nobis barrabā Iterū aūt pyla
tus locutus ē ad illos volēs dimittē ihm Ait
illis Quid ī faciā de ihū q dicit' xpc Ver
go vultis faciā regi iudeoꝝ At illi iterū
clamauerūt oēs Crucifige crucifige illū
Pylatus aūt 3° dixit ad illos Quid em ma
li fecit iste Nullā causā mortis īuenio in
eo Corripiā ergo illū ꝛ dimittā At illi ī
stabant vocib9 magnis ꝛ magis clamabāt
dicentes Crucifigat' Et inualescebāt voces
eoꝝ Tūc ergo apprehendit pylatus ihm
ꝛ flagellauit Tūc milites ꝑsidis suscipi
ētes ihm duxerūt eū intro in atriū ꝑ
torij et cōgregauerūt ad eū vniuſam co
horte et induentes eū clamide coccineā
cinxerūt eū ꝛ plectētes coronā de spinis
posuerūt sup caput ei9 et arūdinē in
dexteā ei9 Et veniebāt ad eū et genu
flexo an eū illudebāt ꝛ ceperūt salutarē
eū et dicebāt Aue rex iudeoꝝ Et dabāt
ei alaphas Et ceperūt arūdinē ꝛ ꝑcu
tiebant caput ei9 arūdine ꝛ expuētes
in eū ꝛ ponētes genua adorabāt eū
Et pquā ... illuserūt ei exijt pylatus foras

et dicit eis Ecce adduco hoiem vob eū fo
ras ut cognoscatis q in eo nullā cam inue
nio Exijt go ihs portans spinea coronā
et purpureū vestimētū Et dicit eis Ec
ce ho Cū g° vidissent eū pōtifices et mi
nistri clamabāt dicens Crucifige crucifige
eū Dicit eis pylatus Accipite eū vos
et crucifigite Ego em nō inuem in eo cām
Rnderūt ei iudei Nos legē hēmus z sm
legē moi dz mori quia filiū dei se fecit Cū
g° audiss pylatus hunc smone mag ti
muit Et ingressus ē ptoriū iterū et dicit
ad ihm Vn es tu Ihs aūt rnsū nō dedit
Dicit ergo ei pylatus Michi nō loqueris
Nescitis q ptatem hēo crucifigē te z ptātē
habeo dimittē Rndit ihs Non habes ptā
tem adūsū me ullā ni tibi eēt datū desup
ppterea q tradidit me t' maius petm hz Ex
in qrebat pylatus dimittere eū Judei
aūt clamabant dicēs Si hunc dimittis nō
es amicus Cesaris Oms qui se regem facit
dicit cesari Pylatus aūt cū audisset hos ser
mones adduxit foras ihm z sedit p
tribunali in loco q dicitur lythostratus hebraice
ce aūt gabata Erat aūt parasceue pasche
hora quasi sexta Et dicit iudeis Ecce

rex iudeorum vestrum Illi autem clamabant Tolle
tolle crucifige eum Dicit eis pylatus regem
vestrum crucifigam Responderunt pontifices Non
habemus regem nisi cesarem Sedente autem illo
pro tribunali misit ad illum vxor eius dicens Nichil
tibi et iusto illi multa enim passa sum hodie per
visum propter eum Videns autem pylatus quod nichil
proficeret sed magis tumultus fieret accepta aqua
lauit manus suas coram populo dicens In
nocens ego sum a sanguine iusti huius vos vi
deritis Respondens vniuersus populus dixit sanguis
eius super nos et super filios nostros Tunc py
latus volens populo satisfacere adiudicauit
fieri petitionem eorum et dimisit illis barra
bam eum qui propter omicidium et seditionem missus
fuerat in carcerem quem petebant ihesum vero
flagellatum tradidit voluntati eorum ut cruci
figeretur Susceperunt autem ihesum et exuerunt
clamide seu purpurea et induerunt eum
vestimentis eius et duxerunt eum ut crucifigerent
et baiulans sibi crucem exiuit exeuntes autem
inuenerunt hominem cyreneum nomine Symo
nem pretereuntem venientem de villa patrem
alexandri et rufi hunc angariauerunt ut
tolleret crucem eius Et imposuerunt illi crucem
portare post ihesum ¶ Sequebatur autem illum turba

multa ppli et mulierum que plangebant et lamenta
bant eum Conuersus aut ad illas ihs dixit
Filie ierlm nolite flere sup me sed sup vos-
ipsas flete et sup filios vros Qm ecce
venient dies in quibus dicent Beate steri
les et ventres qui no genuerunt et vbera que
non lactauerunt Tunc incipient dicere mo
tibus cadite sup nos et collibus operite nos Quia
si in viridi ligno hec faciunt in arido quid
fiet Ducebant aut et alii duo nequam cum eo
ut interficerentur et venerunt in locum qui dicitur gol
gatha qd est interpretatum caluarie locus ibi
crucifixerunt eum Erat aut hora tercia et
crucifixerunt eum Et dederunt ei bibere mir
ratum vinum cum felle mixtum Et cum gustasset
noluit bibere et no accepit Et cum eo crucifigunt
duos latrones vnum a dextris et alium a sinis
tris eius medium aut ihm Et adimpleta est
scriptura que dicit et cum iniquis deputatus est
Milites aut postquam crucifixerunt eum accepe
runt vestimenta sua Diuiserunt vestimenta
eius sortem mittentes sup eis quis quid tol
leret Et fecerunt quatuor partes sup eis quis
quid tolleret Et fecerunt quatuor partes vnicui
que militi partem Et tunicam Erat aut tuni
ca inconsutilis desup contexta per totum Dix
erunt ergo ad inuicem Non scindamus eam sed sor
tiamur de illa cuius sit ut adimpleretur qd dicitur

et per prophetam dicentem Diviserunt sibi vesti
menta mea et super vestem meam miserunt
sortem Et milites quidem hec fecerunt Et sedentes
servabant eum Ihesus autem dicebat Pater dimit
te illis non enim sciunt quid faciunt Scripsit autem
et tytulum pylatus et posuit super caput eius caũ
ipsius scripta Ihesus nazarenus rex iudeorum hunc
ergo titulum multi legerunt iudeorum quia prope ci
uitatem erat locus vbi crucifixus est ihesus Et
erat scriptum hebrayce greece et latine Dice
bant ergo pylato pontifices iudeorum Noli
scribere rex iudeorum sed quia ipse dixit rex sum
iudeorum Respondit pylatus Quod scripsi scripsi
Et stabat populus expectans Pretereuntes autem
blasphemabant eum mouentes capita sua
dicentes Vach qui destruit templum dei et
in tribus diebus illud reedificat Salua te
metipsum Si filius dei es descende de cruce
Similiter et principes sacerdotum illudentes cum scri
bis et senioribus populi deridebant illum dicentes
Alios saluos facit se ipsum non potest saluum facere
Si rex israel est Vel si hic est christus dei electus
descendat nunc de cruce ut videamus et credamus
Confidit in deo liberet eum nunc si vult Dixit
enim quia filius dei sum Illudebant autem ei et mi
lites autem ei et milites dicentes Si tu es
rex iudeorum saluum te fac Idipsum et latrones
qui crucifixi erant cum eo inproperabant ei.

Unus autem ex hiis qui pendebant latronibus
blasphemabat eum dicens Si es xpus saluum
fac te metipsum et nos Respondens autem alter increpabat ipsum dicens Neque tu times deum
quod in eadem dampnatione es Et nos quidem iuste
nam digna factis recepimus hic vero nil male
fecit Et dicebat ad ihm Domine memento mei
cum veneris in regnum tuum Et dixit illi ihs
Amen amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso Erat autem fere hora sexta Stabant autem
iuxta crucem ihu mater eius et soror matris eius maria cleophe et maria magdalene Cum vidisset
ergo ihesus matrem et discipulum stantem quem
diligebat dicit matri sue Mulier ecce filius
tuus Deinde dicit discipulo Ecce mater tua Et
ex illa hora accepit eam discipulus in suam
A sexta autem hora tenebre facte sunt super universam
terram usque ad horam nonam Et circa horam nonam clamabat ihs voce magna dicens hely
hely lamazabathani Quod est interpretatum deus
meus deus meus ut quid dereliquisti me Et quidam
de circumstantibus audientes dicebant Ecce
helyam vocat iste Postea sciens ihs quia iam
omnia consummata sunt ut consummaretur scriptura dicit
Sitio Vas ergo positum erat aceto plenum
Milites autem accedentes spongiam plenam aceto ysopo circumponentes et currens unus ex eis
acceptam spongiam implevit aceto et imposuit arundini obtulerunt ori eius et potum

dabat ei Ceteri vero dicebant Sine vi
deamus an veniat helyas liberans eum Cum
ergo accepisset ihesus acetum dixit Consummatum
est Ihesus autem iterum clamans voce magna ait
Pater in manus tuas commendo spiritum meum Et hec
dicens inclinato capite emisit spiritum Et
ecce velum templi scissum est in duas partes a
summo usque deorsum Et terra mota est et pe
tre scisse sunt et monumenta aperta sunt et mul
ta corpora sanctorum que dormierunt surrexerunt
Et exeuntes de monumentis post resurrecti
onem eius venerunt in sanctam civitatem et appare
runt multis Centurio autem qui ex adverso sta
bat et qui cum eo erant custodientes ihesum
viso terremotu et hiis que fiebant et quia
sic clamans expirasset timuerunt valde et
glorificavit deum et ait Vere filius dei erat
iste hic homo iustus erat Et omnes turba eorum
qui simul aderant ad spectaculum istud et vide
bant que fiebant percucientes pectora sua rever
tebantur Stabant autem omnes noti eius a longe
et mulieres que cum eo erant in galilea sequebantur
eum et ministrabant ei hec videns inter quas
erat maria magdalena et maria iacobi mi
noris et mater ioseph et mater filiorum zebedei et
alie multe que simul cum eo ascenderant ierosolimam
plurima ¶ Iudei ergo quoniam parasceue erat ut

non remaneret in cruce corpora sabbato erat enim
magnus dies ille sabbati rogaverunt pylatum
ut frangerentur eorum crura et tollerentur. Venerunt
ergo milites et primi quidem fregerunt crura
et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad ihesum autem cum ve-
nissent et viderunt eum iam mortuum non frege-
runt eius crura sed unus militum lancea latus eius
aperuit et continuo exivit sanguis et aqua. Et qui
vidit testimonium perhibuit et verum est eius testimonium.
Et ille scit quia vera dicit ut et vos credatis
facta sunt enim hec ut scriptura impleretur. Os non
comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit
Videbunt in quem transfixerunt. Post hec autem cum sero
factum esset quia erat parasceve quod est ante sabbatum
venit vir dives nomine ioseph qui erat nobilis decu-
rio vir iustus et bonus hic non consenserat con-
silio et actibus eorum venit ab arimathia civi-
tate iudee qui expectabat et ipse regnum
dei eo quod esset discipulus ihesu occultus autem propter
metum iudeorum. Hic accessit audacter ad py-
latum et peciit ut tolleret corpus ihesu. Pylatus autem
mirabatur si iam obisset. Et accersito centurione
interrogavit eum si iam mortuus esset. Et cum cog-
novisset a centurione donavit corpus ioseph.
Venit autem et nychodemus qui venerat ad ihesum
nocte primum ferens mixturam mirre et aloes
quasi libras centum. Ioseph autem mercatus syndo-

ne et deponens eum involuit syndone et depo-
nens eum involuit syndone munda Acceperunt
ergo corpus ihesu et ligaverunt eum lyntheis cum
aromatibus sicut mos est iudeis sepelire Erat
autem in loco ubi crucifixus est ihesus ortus et in orto
monumentum novum quod erat excisum de petra in quo
nondum quisquam positus erat Ibi ergo propter parasceuen
iudeorum quia iuxta erat monumentum posuerunt ihesum
Et dies erat parasceves et sabbatum illucescebat
Et advolvit ioseph saxum magnum ad ostium mo-
numenti et abiit Erant ibi maria magdalena
et altera maria et subsecute mulieres que cum ipso ve-
nerant de galylea sedentes contra sepulchrum Et
aspiciebant ubi poneretur et quemadmodum positum
erat corpus ihesu Et revertentes paraverunt aroma-
ta et unguenta et sabbato quidem siluerunt secundum
mandatum // Altera autem die que est post parasce-
ue convenerunt principes sacerdotum et pharisei
ad pylatum dicentes Domine recordati sumus quia
seductor ille dixit adhuc vivens post tres
dies resurgam Iube ergo custodiri sepul-
chrum usque in tercium diem ne forte veniant dis-
cipuli eius et furentur eum et dicant plebi sur-
rexit a mortuis Et erit novissimus error
peyor priore Ait illis pylatus habetis custo-
diam ite custodite sicut scitis Illi autem abeun-
tes munierunt sepulchrum signantes la-
pidem cum custodibus Et cum transisset sab-

batum maria magdalena et maria iacobi et
salome emerunt aromata ut venientes un
gerent ihm

Una autem sabbati valde diluculo vene
runt ad monumentum portantes que pa
raverant aromata orto iam sole Et dicebant ad inui
cem Quis revolvet nobis lapidem ab ostio mo
numenti Et terremotus factus est magnus An
gelus autem domini descendit de celo et accedens
revolvit lapidem et sedebat super eum Erat
autem aspectus eius sicut fulgur et vestimen
tum eius sicut nix Pre timore autem eius exter
riti sunt custodes et facti sunt velut mor
tui Et aspicientes viderunt revolutum la
pidem Erat quippe magnus valde Maria
magdalena cucurrit ergo et venit ad symonem
petrum et ad alium discipulum quem amabat
ihesus et dixit eis Tulerunt dominum de mo
numento et nescimus ubi posuerunt eum Exiit
ergo petrus et ille alius discipulus et venerunt
ad monumentum Currebant autem duo
simul et ille alius discipulus precucurrit citius
petro et venit primus ad monumentum Et
cum se inclinasset vidit posita lintheamina
non tamen introivit Venit ergo symon petrus se
quens eum et ingrediens vidit lintheamina
sola posita et abijt secum mirans quod factum
fuerat Et introivit in monumentum et vidit

lintheamina posita et sudarium quod fuerat
super caput eius non cum linthea minibus posi-
tum sed separatim involutum in unum locum Tunc
ergo et intravit ille discipulus qui venerat primus ad
monumentum et vidit et credidit Nondum enim
sciebat scripturam quod oportet eum a mortuis re-
surgere Abierunt ergo iterum ad semetipsos dis-
cipuli Respondens autem angelus dixit mulieribus Nolite
timere vos Scio enim quod ihesum qui crucifixus est que-
ritis Non est hic surrexit enim sicut dixit Ve-
nite et videte locum ubi positus erat dominus Et
cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit
et ecce precedet vos in galylea Ibi eum vide-
bitis Ecce predixi vobis Et introeuntes in mo-
numentum viderunt iuvenem sedentem in dextris
coopertum stola candida et obstupuerunt Qui
dicit illis Nolite expavescere Ihesum queritis na-
zarenum crucifixum Surrexit non est hic Ecce
locus ubi posuerunt eum Sed ite dicite disci-
pulis eius et petro quia precedet vos in galyleam
Ibi eum videbitis sicut dixit vobis At ille
exeuntes fugerunt de monumento Invaserat
enim eas tremor et pavor et nemini quicquam dix-
erunt Timebant enim Et ingresse non inve-
nerunt corpus domini ihesu Et factum est dum mente con-
sternate essent de isto ecce duo viri ste-
terunt secus illas in veste fulgenti Cum ti-
merent autem et declinarent vultum in terram

dixerunt ad illas Quid queritis viuentem cum
mortuis Non est hic sed surrexit Recordamini
qualiter locutus est vobis cum adhuc in galilea esset
dicens Quia oportet filium tradi in manus
hominum peccatorum et crucifigi et 3a die resurgere
Et recordate sunt verborum eius Et exierunt
cito de monumento cum timore et gaudio mag
no Maria autem stabat ad monumentum foris
plorans Dum ergo fleret inclinauit se et prospexit
ad monumentum et vidit duos angelos in albis
sedentes vnum ad caput et vnum ad pedes
ubi positum fuerat corpus ihesu Dicunt ei illi
Mulier quid ploras Dicit eis Quia tule
runt dominum meum et nescio ubi posuerunt eum
hec cum dixisset conuersa est retrorsum et vidit
ihesum stantem Surgens autem ihesus mane
prima sabbati apparuit primo marie magdalene
de qua eiecerat septem demonia Et non
sciebat quia esset ihesus Dicit ei ihesus Mulier quid
ploras Quem queris Illa existimans quia ortula
nus esset dicit Domine si sustulisti eum dicito
mihi ubi posuisti eum et ego eum tollam Dicit
ei ihesus Maria Conuersa illa dicit ei Rab
boni quod dicitur magister Dicit ei ihesus Noli me
tangere Nondum enim ascendi ad patrem meum
Vade autem ad fratres meos et dic eis As
cendo ad patrem meum et patrem vestrum deum

meū ꝛ deū vr̄m Et regresse a monu
mento nunciauerūt hec oīa illis vndecī
ꝛ ceteris ꝛ ecce ihesus occurrit illis dicēs
Auete Ille aūt accesserūt ꝛ tenuerūt pedes
eius ꝛ adorauerūt Tūc ait illis ihs No
lite time Ite nunciate fribꝫ meis vt eant
in galileam ibi me videbūt Venit maria
magdalene nuncians discipul' his q̄ cū eo
fuerant lugentibꝫ ꝛ flentibꝰ qꝛ vidi dn̄m
ꝛ hec dixit michi Et erāt maria magdalē
et iohanna et maria iacobi ꝛ cetere que cū
eis erant que dicebant ad aplos ad aplos
h̄ Et illi audientes qꝛ viueret ꝛ visus es
set ab ea nō crediderūt ꝛ visa sūt an̄ ocu
los sicut delirameta v̄ba ista Que cū ab
issent ecce quidā de custodibꝫ venerūt in
ciuitatē ꝛ nunciauerūt principibꝫ sacerdotū
omnia que facta fuerāt Et congregati cū
senioribꝫ consilio accepto pecuniā copiosā
dederūt militibꝫ dicentes Dicite qꝛ dis
cipuli eius nocte venerūt ꝛ furati sūt eū
nobꝭ dormientibꝰ Et si hoc auditū fuerit a
p̄side nos suadebimus ei ꝛ securos vos facie
mus At illi accepta pecunia fecerunt sicut
erant edocti Et diuulgatū ē v̄bū istud a
pud iudeos vsqꝫ in hodiernū diem Post
hec at ecce duo ex illis ibant ipsā die

in castellum quod erat in spacio stadiorum sex
aginta a ierusalem nomine emaus Et ipsi loque
bantur adinuicem de hiis omnibus que acciderant
Et factum est dum fabularentur et secum quererent
et ipse ihesus appropinquans ibat cum illis Oculi autem
eorum tenebantur ne eum agnoscerent Et ait illis
Qui sunt hii sermones quos confertis adinuicem
ambulantes et estis tristes Et respondens vnus
cui nomen cleophas dixit ei Tu solus peregrinus
es in ierusalem et non cognouisti que facta sunt
in illa hiis diebus Quibus ille dixit Que
Et dixerunt de ihesu nazareno qui fuit vir
propheta potens in opere et sermone coram
deo et omni populo Et quomodo tradiderunt eum summi
sacerdotes et principes nostri in dampnacionem mor
tis et crucifixerunt eum Nos autem sperabamus quia
ipse esset redempturus israel Et nunc super omnia
tercia dies est hodie quod hec facta sunt Sed et mu
lieres quedam ex nostris terruerunt nos ante
lucem fuerunt ad monumentum Et non inuento
corpore eius venerunt dicentes se etiam visionem an
gelorum vidisse qui dicunt eum viuere Et abie
runt quidam ex nostris ad monumentum et ita
inuenerunt sicut mulieres dixerunt ipsum uero
non inuenerunt Et ipse dixit ad eos O stul
ti et tardi corde ad credendum in omnibus que
locuti sunt prophete Nonne hec oportuit pati

xpm̄ et ita intrare in gl'am suā Et incipiēs
a moyse et omnibus prophetis interpretabatur
illis in omnibus scripturis q̄ de ipso erāt Et
appropinquauerūt castello quo ibāt et ipse se
finxit longius ire et coegerūt illū dicentes
Mane nobiscū q̄m aduesperascit et inclinata
est iam dies Et intrauit cū illis Et factū ē
cū recumberet cū illis accepit panē et benedixit
ac fregit et porrigebat illis Et aperti sūt
oculi eorū et cognouerūt eū Et ipse euanuit
ex oculis eorū et dixerūt ad inuicē Nonne cor
nr̄m ardens erāt in nobis dū loquerētur in via
et aperiret nobis scripturas Et surgētes eadē
hora regressi sūt in ihrlm̄ et inuenerūt
congregatis vndecim et eos qui cū ipsis erant
dicentes q̄ surrexit dn̄s vere et apparuit sy
moni Et ipsi narrabāt que gesta erāt in
via et quō cognouerūt eum in fractione
panis Dū hec aūt loquerentur cū eēt sero
die illa vna sabbatorū et fores eēnt clau
se ubi erāt discipuli congregati propter
metū iudeorū venit ihūs et stetit in me
dio discipulorū suorū et dixit eis Pax vob
Ego sum Nolite timē Conturbati et conter
riti existimabant se spm̄ videre Et
dixit eis Quid turbati estis et cogitacio
nes ascendūt in corda vr̄a Videte manus

meas et pedes quia ego ipse sum Palpate et vi
videte quia spiritus carnem et ossa non habet
sicut me videtis habere Et cum hoc dixisset oste
dit eis manus et pedes et latus Adhuc autem
illis non credentibus et mirantibus pre gaudio
dixit Habetis hic aliquid quod manducetur
At illi obtulerunt ei partem piscis assi et
et favum mellis Et cum manducasset coram
eis sumens reliquas dedit eis Et dixit ad eos
hec sunt verba que locutus sum ad vos cum adhuc
essem vobiscum quoniam necesse est impleri omnia que scripta
sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de
me Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent
scripturas et dixit eis Quoniam sic scriptum est et
sic oportebat xpm xpi pati et resurgere
a mortuis die tercia et predicari in nomine eius
penitenciam et remissionem peccatorum in omnes gen
tes incipientibus ab iherosolima Vos autem es
tis testes horum et ego mittam promissum patris
mei in vos Vos autem sedete in civitate quo
adusque induamini virtute ex ~~alto~~ alto Ga
visi sunt ergo discipuli viso domino Dixit
ergo eis iterum Pax vobis Sicut misit
me pater et ego mitto vos Hoc cum dixisset
insufflavit et dicit eis Accipite spiritum sanctum
Quorum remiseritis peccata remittuntur eis et
quorum retinueritis retenta sunt Thomas
autem unus ex duodecim qui dicitur didimus

nō eāt cū eis qn̄ venit ihs Dixerūt er-
go ei alij discipuli Vidimꝰ dn̄m Ille aūt
dixit eis Nisi videō in manibꝰ eiꝰ fix
urā clauoꝝ et mittā digitū in locū cla
uoꝝ ꝛ mittam manꝰ meā in latus eiꝰ nō cre
dam Et post dies octo iterū eant disci
puli eiꝰ intus ꝛ thomas cū eis Venit
ihs ianuis clausis ꝛ stetit in medio ꝛ dixᵗ
pax vobis Deīn dicit thome Infer di-
gitū tuū huc ꝛ vide manꝰ meas ꝛ affer
manū tuā ꝛ mitte in latus meū et noli
eē incredulus sed fidelis Rn̄t thōs ꝛ dixit
ei Dn̄s meus et deus meus Dicit ei ihs
Quia vidisti me credidisti bti q̄ nō viderūt
et crediderūt Multa quidē ꝛ alia signa
fecit ihūs in cōspectu discipuloꝝ suoꝝ que nō
sūt scripta in libro hoc Hec aūt scripta sūt ut
credatis q̄ ihs est xp̄c dei filiꝰ ut et cre
dentes vitā habeatis in noīe eiꝰ

Postea manifestauit se iteꝝ ihūs ad
mare tyberiadis manifestauit aūt
sic Erant sil' symō petrꝰ ꝛ thomas qui
dicit' didimꝰ et nathanael qui eāt a
chana galilee ꝛ filij zebedei ꝛ alij ex
discipulis eiꝰ duo Dicit eis symon pe-
trꝰ Vado piscari Dicūt ei Venimꝰ ꝛ
nos tecū Et exierūt et ascenderūt Na-

ne iā facto stetit ihs in littore Nō tn̄ cog
nouerūt discipuli qr ihs est Dicit ergo eis
ihs Pueri nūquid pulmentariū habetis·
Rnderūt ei Non Dixit eis Mittite in dex
trā nauigij rethe et inuenietis Miserūt
ergo et iam non valebat illud trahere pre
multitudine pisciū Dicit ergo discipulus
ille qm̄ diligebat ihs petro Dn̄s ē Symō
petrus cū audisset qr dn̄s est tunica succinxit
se erat enī nudus et misit se in mare Alij aūt
discipuli nauigio venerūt Nō enī longe
erant a terra ſʒ q̄si cubitis ducentis trahens
rethe pisciū Vt ergo descenderūt in terrā
viderūt prunas positas et piscē suppositū
piscibus et panē Dicit ei ihūs Afferte de piscibus quos
prendidistis nūc Ascendit Symō petrus et traxit
rethe plenū magnis piscibus centū quinquagin
ta tribus Et cū tanti essent nō ē scissū rethe
Dicit ei ihūs Venite prandete Et nemo
audebat discumbentiū interrogare tu quis es scie
tes qr dn̄s est Et venit ihs et accepit pa
nē et dat eis et piscem similiter Hoc iam
tercio manifestatus est ihs discipulis suis
cū resurrexisset a mortuis Cū ergo prā
dissent dicit Symoni petro ihūs Symō
iohānis diligis me plus hijs Dicit ei Etiā
dn̄e tu scis qr amo te Dicit ei pasce

te agnos meos Dicit ei iterũ Symõ
iohis diligis me Ait illi Etiã dñe tu scis
qr amo te Dicit ei Pasce agnos meos
Dicit ei tertio Symõ iohãnis amas me
et dicit ei Dñe tu oĩa scis tu scis qr amo
te Dicit ei Pasce oves meas Amẽ a
mẽ dico tibi cũ eẽs iunior cingebas te
z ãbulabas ubi volebas Cũ aũt senu
eris extendes manꝰ tuas z aliꝰ te cinget
z quo nõ vis ducet Hoc aũt dixit significãs
qua morte clarificaturꝰ eẽt deũ Et cũ
hoc dixisset dicit ei Sequẽ me Conver
sus petrꝰ vidit illũ discipulũ quẽ dili-
gebat ihs sequẽtẽ qui et recubuit in
cena sup pectꝰ eiꝰ z dixit dñe quis ẽ
q tradet me hũc ergo cũ vidisset petrꝰ
dixit ihũ Dñe hic aũt quid Dixit ei
ihs Sic eũ volo manẽ donec veniã.
Quid ad te Tu me sequẽ Exiuit ergo
sermo iste int' fres qr discipulꝰ ille nõ
morit' Et nõ dixit ei nõ morit' s sic
eũ volo manẽ donec veniã qd ad te
hic ẽ discipulꝰ q testĩoĩũ phibet de hijs
et scripsit hec Et scimꝰ qr verũ est
testĩoniũ eiꝰ Undecĩ aũt discipuli abi
erũt in galileã in mõtem ubi cstitu
erat illis ihs Et videntes eũ adorave
rũt quidam aũt dubitaverũt Et acce-

dens ihus locutus e eis dicens Data e m oīs
ptās in celo et in terra Euntes g° do-
cete omes gentes baptizātes in noīe
pris et filij et spūs sancti Docēs eos ser
uare oīa qcuqȝ mādaui uob' Et ecce ego
vobiscū sū oībȝ diebȝ usqȝ ad cōsūmatōez
sċli Nouissime recubētes illis vndecī app-
ruit et exprobrauit in incredulitate illoȝ et
duriciā cordis qȝ hijs q̄ viderant eū re
surrexisse nō crediderunt Et dixit eis
Euntes in mūdū vniuersū mūdū pdicate euā
gelium omi creature Qui crediderit et bapti
zatus fuerit saluus erit Qui vero nō crede
rit condēpnabitur Signa autē eos q̄ cre
diderint hec sequentur In noīe meo de
monia eiicient linguis loquētur nouis ser
pētes tollent Et si mortiferū qd' biberint
nō eis nocebit Sup egros manus īponēt
et bene habebunt Et conuescens precepit
eis ab iherosolimis ne discederent s; expecta
rent pmissionē pris quā audistis inquit
p os meū Quia iohēs quidē baptizauit
aq̄ uos autē baptizabimini spū sco nō post
multos hos dies Igitur q̄ conuenerant in
rogabant eū dicentes Dñe si in tpe hoc
restitues regnū isrl' Dixit autē eis Nō
ē vrm nosse tpa uł momenta q̄ pr̄ po

sunt in sua ptāte sed accipietis v̄tutem
supuenientes spūs stī in vos z eritis m̄
testes in ihrlm̄ z in oī iudea z samaria z
usqz ad ultīm terre Et cū hec dixisset edux
it eos foras in bethaniā z eleuatis ma
nibꝫ suis benedixit eis Et fcm̄ ē cū bndiret
illis videntibꝫ illis eleuatꝫ ē z nubes sus
cepit eū ab ocul' eoꝝ z ferebatur in celū
et sedet ad dexteram dei Cūqz intuerēt
in celū eūtē illū ecce duo viri astiterunt
iuxta illos in vestibꝫ albis q̄ et dixerunt Vi
~~astiterunt~~ galilei quid statis aspicientes in
celū sic veniet quadmōm vidistis eū eūtē
in celū Tūc ipi adorātes regressi sunt in
ihrlm̄ cū gaudio magno a monte q̄ uocā
oliueti q̄ est iuxta ihrlm̄ sabbati hns iter
Et cū introissent in cenaculū ascenderunt
ubi manebant petrꝫ z iohēs iacobꝫ z ā
dreas philippꝫ z thōs bartholomeꝫ z ma
theus iacobꝫ alphei z symō zelotes et
iudas iacobi Hij omēs erant pseuerāntes
vnanimiter in orōne cū mulieribꝫ et
maria mrē ihū et fribꝫ eiꝫ Et erant
semp in teplo laudantes z bndicētes deū
Sunt aūt z alia mlta q̄ fecit ihūs q̄
si scribant per singula nec ipm̄ arbitror
mundū capē eos qui scribendi sunt li
bros Seq̄tur de glīa celesti

Tanta ē pulchritudo Augustinus iusticie tanta ē iocunditas lucis eterne ut etiā si nō liceret āplius in ea delectari quam unius diei hora propter hoc solū īnumerabiles huius vite dies plenī deliciis et circumfluencia bonorū tpaliū recte merito cōtempnerent. Tam pulchra enī ē et suavis ut ea visa nichil amplius possit desiderari et omēz vi cit dulcedinē omēz exsupat concupiscenciam Jheronimus ad eustochium Egredere queso paulisper de papilione corporis ut in ostio stans videas glām dei cōtinuere et presentis laboris ante oculos pinge mercedem qualis erit dies illa cū maria mr̄ dnī occurret comitata virgineis Tūc et ipse sponsus tibi cū omībus scīs occurret dicens Surge veni propera arnica mea columba mea formosa iā hyems transiit ymber abiit et recessit Tūc angeli admirabunt de tua glā dicentes Que ē ista que descendit de deserto deliciis af fluens innixa sup dilectū Videbunt te filie syon et laudabunt te Tūc illa centū quadraginta quatuor milia in cōspectu throni te nebunt citharas et cantabunt canticū no vum Tūc secura ī amplexibus sponsi eius labiis cū iubilo dicens Inveni quē diligit

aīa mea te nūc cū n° dimittā Idē Quo
tiensc̄ūqz te vana sc̄li delectauit abicio sa
ens in mūdo aliqd videris gl'osū ad parady
sum mēte trāsgrede et incipe q̄ futura
es Cesarius beatā vitā facilius ē qreq̄ q̄
enarrare ea cursus sine tēdio visus sine fastidio
refectio sine cibo sub antiquis pperuus qz
gaudiis semper noua iocūditas et sine ti
more amittendi gtinuata felicitas Gre
gorius in moral' Cuma in hac vita nobis ē
distīctio opm erit pcul dubio in illa distīctio
dignitatū ut quo alius hic aliū merito su
pat illic alius aliū retribucōe trāscendat
vn̄ et ewa veritas d' In domo pris mei
māsiones multe sūt Sz in eisdē multis mā
mansionibus erit aliquo ipā diuisitas retri
butōnū concors qz tāta vis in illa pace
nos sociat ut q̄ in se quisqz nō accepit hoc
se accepisse in alio exultet vn̄ et nō eque
laborantes in vinea eq̄ cuncti denariū sorti
ūt Et quidē apud prēm mansiones multe
sunt et tn̄ eūdē denariū dispares labora
res accipiūt qz vna erit cunctis btitudo le
ticie qrūis nō vna sit omnibus sublimitas
vite Idem Erit in illa btitudine culpe
memoria nō que mentē polluat sed q̄
leticia nos arcius astringat ut dolores

sui amicus sine dolore remiscitur & debitore
se medicina rerum intelligat & eo magis ac
cepta salute diligat quo de molestia meminit
quod euasit In illa itaque leticia sic tunc sine
tedio mala nostra conspiciemus sicut nunc in
luce positi sine ulla cordis caligine an tenebras
videmus Quia & si obscurum est quod mente cer
nimus de iudicio est hoc luminis non de passione
cecitatis De eterna contemplacione agit ut oportet
deus quo magis visus fuerit eo magis diligatur
Ibi videndum quod ante retribucionem extremi iudi
cii iusti in requie quosdam iniustos conspiciunt ut
eos videntes in gaudio non solum suo supplici
o sed de illorum bono crucientur iusti vero in tormen
tis semper intuentur iniustos ut hinc eorum gau
dium crescat quod malum conspiciunt quod miseri
corditer euaserunt tanto quod ereptori suo
maiores gracias referunt quanto vident in a
liis quod ipsi perpeti si essent derelicti potuerunt
Bernardus Eterna omnium beatorum est solempnitas
facie ad faciem deum intueri eius dulcedine
sine fastidio saciari ut quod semel habent semper habere
velint eius visione sine defectu perfrui An
selmus Partes beatitudinis sunt pulchritudo
agilitas fortitudo libertas sanitas voluptas
longevitas sapiencia amicicia concordia ho
nor potestas securitas gaudium Et notandum
quod septem priores partes beatitudinis ad corporis

btitudine septem q posteriores ad aiam
ptinent Idem Et illa vita pulchritudo uns
toru solis pulchritudini que e septeplicior
q modo sit splendidior adequabit Pe in
futuo sic iustus fortis erit ut etia si velit t
ram commoue possit & sic equus iusto ibe
erit ut nec etia vermes amoue qat ab
oculis suis Ide Bernardus Gaudium est
iusto intus & ext gaudium sursu atq deorsu
su gaudium circuitu ubiq gaudiu plenu
Ide Aut iusti scient cuncta q deus fecit sci
enda ta ea que pterita q ea q post mo
d sit ibi a singulis omnes ibi ab oibus singuli
cognoscet nec quispiam oino latebit qua ptria
q gente q stirpe quis editus fuerit vl quid ecia
in vita sua fecerit Si aut fuis malus vera oi
no sapientia pvatus tantu tantis vrgeberis
doloribus ut no solu insipiens vez etia omino
fias amens Bonaventura O aia ieiuna &
famelica si vl vna mica que cadit de mensa
dnoru in hoc convinio apto mentis ore sup
sisses puto q hanc pegrinacione cu tuc
impatient tolerares puto si vl vna gutta
de vino potus eius degustasses ocm huius
seculi dulcedine fastidires Petrus blesen
ad rege anglie Putasne q aliquis in pnti
vita gaudeat debeat dici quod [illegible] et

in futurā Si tn̄ gaudeat debeat dici q̄d
turbat' assidue ɀ respgit' amaritudine
pn̄ti Nimis delicatꝰ es si vtrūqꝫ p̄su
mis vti sclō et frui xp̄o Prūtis mūdi
delicias cape et nichilominꝰ celeste glē
diuicias obtine Audi q̄d dcm̄ sit illi diuiti
in ewāgelio fili recepisti bona ɀc̄ Multo
possemꝰ reges stissimos reputare isanos
et pphetas applōs martires cofessores
teneras ac delicatas vgines qui omēs
spretis diuicijs ɀ cōculcatis delicijs hꝰ
mūdi sepōs p xp̄o t̄bulacōi ɀ morti
obtulerūt si glam̄ quā adepti st̄ in angus
tijs ɀ dolore potuissent in voluptatibꝰ et
delicijs obtinē Gregoiꝰ in omē Si culmē
veri hōis q̄ritis ad celeste regnū tendite
Si glam̄ dignitatū diligitis in illa supna
anglōꝝ curia ascribi festinate Hec si veꝛ
diuicias cupite veās diuicias amate Cri
sostomꝰ ad ama Et si cotidie oporteret nos
tormēta pferre si ipam̄ gehenā longo
tēpore tolerāre p eo ut xp̄m vidē pos
semꝰ in glā venientē ɀ sciorū suō sociati
Nōne esset dignū suō pati omē q̄d triste
ē ut tanti ꝑ boni tante ꝙ glē pticipes ha
beam' Hꝰ ad demet' Ne opꝰ leuiꝰ solet

fieri cum ergo premium cogitatur et spes premii solatium sit laboris. Item ubi nullus labor durus nullum tempus longum videri debet quo eternitatis gloria comparatur. Augustinus Recedat amor presentis seculi in quo nullus ita nascitur ut non moriatur et succedat amor futuri seculi in quo omnes ita vivificantur ut deinceps non moriantur. Ubi nulla adversitas turbat nulla necessitas angustat nulla molestia inquietat sed perhennis leticia ibi regnat. De beatitudine omnium bonorum celestium perficit securitas eterna que si sola deesset omnia bona celestia quantumcumque dulcia vilescerent ex timore amittendi

Dic ubi sunt reges ubi principes Gre
gorius Ubi imperatores ubi potentes
seculi Ubi locupletes rerum Cer
te qui umbra transierunt velud sompnium et etiam
innuerunt Cumulaverunt et non sunt divitie usque
ad pulverem duxit Idem Esto mortuus mundo
vel mundus tibi contempne vivens quod postquam postquam mor
tem habere non potes Bernardus Salubirrimum est
remedium redeundi ad deum habere pre oculis mortem
Philosophus Omnis vita sapientis meditatio est mortis
Iheronimus Mors cum venerit non timebit si per
usque veneit semper timeat Crisostimus Cumud super
bis terra et cinis Idem Si annis multe vix
erit homo et in hiis omnibus letus fuerit meminisse
debet tenebrosi temporis et dierum multorum quod cum
venerit vanitatis arguuntur preterita Ber
nardus in meditacionibus Cur ergo thesauri
zat homo in terra cum fine dilacione transeat
et illud quod colligitur et ipse qui colligit
Et tu homo qui finem expectas in mundo
tuus fructus ruina est tuus finis mors est
Gregorius Nichil tamen valet ad domandum
carnis desideria quam considerare qualis mors
tua sit futura Bernardus Si dies durus
est hic sermo non possum mundum spernere et
carne mea odio habere Dic michi ubi sunt ama
tores mundi qui ante pauca tempora tecum erant

nichil ex eis remãsit n̄ terra ⁊ cinis At
tende diligent' quid sit quid fuerūt hoīes
fuerūt sicut et tu cōmederūt biberūt risē
rūt duxerūt in bonis dies suos ⁊ in pūc
to ad inferna descenderūt hinc caro eoꝝ v'
mibꝫ illic aīe eoꝝ igni deputate donc
rursus in felici collegio colligati sēpit'nis
in voluat' incendijs qui socij fuerunt in vi
cijs vna naq3 pena implicat quos vnius a
mor in crimine ligat Quid pfuit illis in
anis glā breuis leticia mundi potēcia car
nis voluptas false diuicie mag̃ familia
Ubi risus vbi iocus vbi iactancia vbi
arrogancia de tanta leticia quāta tris
ticia post tātā voluptatē q̄ grauis mi
seria de illa exaltacōe ceciderūt i magnā
ruinā et miseriā ⁊ grandia tormenta
q̄d q̄d illis accidit tibi accidē pt quia homo
es tu de humo limus de limo de terra
cinis et in terrā vtiq3 reuerteris qn̄
veniet dies illa vltīa que subito venit et
forsitā hodie erit || Theodm⁹ Facile ɔtēp
nit oīa q' semp cogitat moriturū Au
gustinus Semp an̄ oculos nr̄os verset'
vltim⁹ dies et cū diluculo surrexim⁹ nō
ad vesperā cōfidamus nos puenire et
cū in lectulo mēbra nr̄a deposuerim⁹ de

de luctis nō cōfidamus adūctu et facilime
poterimus corpus nrm̄ a vicijs et concupiscē
cijs refrenare videlicet ad primaz assumendā
pp̄ta Mors pctōr pessima preciosa in conspectu
dn̄i mors sctōr eius Jeronimus in obitu hoc
teneo hoc verū puto hoc multiplici experiencia
didici q̄ ei nō bonus ē finis cui mala sp̄ fuit
vita qui peccare non timuit sed mundi va
nitatibus sp̄ vacavit Augustinus Non pōt
male mori qui qui bene vixerit Si di
cis m̄ Nū multi iusti naufragio periere
Certe nō pōt male qui bn̄ vixerit Nū
multos iustos gladius perimit hostilis Cer
te nō pōt male mori qui bn̄ vixerit Nū
multos iustos latrones occiderunt et
Bernardus Bona mors iusti propter requiem
melior propter novitatem optima propter securitatem
Sz mors pctōrū pessima et audi cur pes
sima Cur pessima mala siquidem in amissi
one mundi peior in separatione carnis pes
sima in vermis ignis et duplici contricione
Bernardus Quid in rebus humanis morte cer
cius quid hora mortis incercius invenitur nō
miseratur in opiā non divicias reveretur nō
generi nō moribus nō ipsi denique parcit etati ū
p sembus ē in iamuis iuvenibus aut i insidijs
Idē Bernardus Certū ē q̄ moriemur et incertu
qn̄ et quō aut ubi quoniam ubique te mors expectat

tat tu quis sapiens filius ubique eam expectabis
Seneca. Ideo est quod semper vivat et huius rei ha
beat fiduciam Regum xiiij Omnes morimur
et tamquam aque dilabimur in terram que non revertuntur.
Ecclesiastes ix Nescit homo finem suum et sicut pisces
capiuntur hamo et aves comprehenduntur laqueo sic
capiuntur homines malo tempore cum eis extemplo
supervenerit. Bernardus Quando enim libenter
et iocundissime moratur homo in hoc mundo diu
quam se victurum arbitratur et multa in longo tempore
disposuit agenda subito rapitur in morte
et ex improviso aufertur anima de corpore In
horologio similitudo morientis dicit Nunc putassem
credidisse quod tam cito mori debuissem. Sed
nunc mors o misera repente quasi ex insidiis
erumpens irruisti super me comprehendisti
atque mille funibus ligasti in omnibus fere
eis tecum trahis sicut trahi solet dampnatus
ad supplicia mortis. Nunc prae dolore complosis
manibus rugitum emitto cupiens mortem ef
fugere et non est locus diffugiendi. Circum
spicio ad omnem plagam et deficit consolator et
adiutor fixum est mihi non possum vocem mor
tis horribilem audio intonantem et dicen
tem Filius mortis es tu nec opes nec pa[rentes]
nec cognati aut amici valebunt te liberare

de manu mea finis veit decretu z im-
pleri oportet Iob Breues dies hois sut
tu posuisti t(er)mi(n)os eius tc Lu(c)i(ani) xiiiio Vigi-
late q(ui)a nescitis q(ua)n d(omi)n(u)s deus veniat seru
an media nocte Luce xii Et vos estote
pati q(ui)a q(ua) hora no(n) putatis Gregorius
sup eczechiele Esse nob(is) c(on)ditor n(oste)r die(m)
mortis n(ost)re in cognitu(m) voluit ut du(m) s(em)p(er)
ignoratur s(em)p(er) esse p(ro)ximus credat(ur) et tanto
quisq(ue) sit feruentior in operac(i)o(n)e q(ua)nto et i(n)c(er)t(us)
e(st) de vocac(i)o(n)e In nocencius de miseria hu(m)ane condi
c(i)o(n)is P(ri)mus dolor morte est angustia corpea ta(n)
ta et ta(n) g(ra)uis q(ua)lis n(on) fuit n(on) e(st) in p(re)nti vita
Vn(de) p(ro)ph(et)a lame(n)tando in psalmos ait Circu(m)dederu(n)t
me dolores morte no(n) est menbr(um) no(n) (et) arti
culus in corpe q(ue)m p(e)nitus i(n)uoluat(ur) illo i(n)
expugnabili dolore In horologio sil(encii) de mo
rientis heu me m(od)o n(un)c video n(un)c experior q(uo)d
vi(ri)me a(m)pli(us) no(n) valeo et q(uod) mors e(st) in p(ro)pinq(uo)
En manus in ualide incipiunt rigrescere fa
cies pallescere visus obrubrare et oculi (con)fu(n)
dari et transuerti Ach me miseru(m) p(un)ctu(m)
morte amarissime c(ir)cu(m)dant me et cor de
bile suffocare incitu(m) tu(m) Q) cordis angustie et
pressure mortifere En pulsus incipit
t(er)gyrisare alitus desice(re) et quasi ex (con)fu(n)
do se colligere luce(m) huius mundi no(n) video

apliug z ecce ia statu altiq mudi pre o-
culis mētalibq qi ꝯspice meditando inspi
tio zc̄ En sudor mortis adest mēb pene-
trans z victa esse natura ia sucubuisse
cotestans Ite ibi sr̄ Cu inutiq morte inf
irmitas ꝯfius adest couenuit amici z socij ad
egrotu grā visitandi omīs q bona sut ꝯphe
tando ꝯmittut z nequaq morte fuisse ad
esse s neq oino timedu ee ul' etiā piclm
i minere attestant' s fluxu trāseunte ul'
ꝯlemtuq humorp deordinatoem in bniu trā
situzā Sic amici corpis imici aie sut z
miseru negligut qe du singulis momētis
infirmitas degrauescit z egrotus sp deq
ualescentia ꝯpat tandem ex insusto in ꝯ
uise deficit z sine fructu salutis spm in
felicē expalat Bnardq i medi Elige
ꝑ illu amicu qui cu oia subtracta tibi fuerit
solus tibi fidem seruabit in die sepulture
tue qn omēs amici tui recedent a te ille
no derelinquet te s tuebit' te ꝑ ignotā re
gionē z pducet te ꝑ a rugientibq ꝑpatis
ad escam z educet te ad plateas supne
syon Ibiq collocabit te cu angelis ante
faciē maiestatis ubi audies illud angelicu
melos Inno de in hua gdi Cuius fetidis

hūano cadauē quid horribilius hoīe mortuo
q̄ gratissimus āplexus erat in vita molestis
simus etiā erit aspectus in morte Quid go
psunt diuitie quid epule qd delicie nō libe
rabunt hoīem a morte nō defendet a ver
me non eripient a fetore In hec si mo
ste ia statu alcius mūdi pre oculis menta
libus pspice meditando inspicio O mi deus
q̄ miserabiles aspectus Ecce ex adueniente bestie
laruales demōn facies nigri ethiopes in
mirabiles circumdant me insidiantes et exspe
tantes miserā aīam in proximo exituram
si forte torquenda erit in sorte tradatur O
terribilis aspectus iusti iudicis in ia psen
tis p timore subito venturus p exhibitorez
Valete mūc socij et aīci kmi qz ij ia exitu
rus oculū mentis ad purgatoriū quo iam
deducendus sū quo inde nō exiturus usqz
dū reddo nouissimū quadrantē Illic oculo cor
dis intueor miseriā et dolorē penā etc Ex
vita io. eleōsmarij Sima ut estimo ego
sufficit ad salutē hūilis assidue et dolent.
cogitare et sollicitudinē habe de morte
qm̄ neq̄ nobis in illa hoā separabit aut co
mitabitur ex ista nisi bō opa nr̄a Et quō
āgelis venientibus et sperantibus tūc aīa
turbatur si in iueta nō fuerit ppata Quod

regat ut addat modicu tēpq vite z sibi audiet Quid em Tempq quod vixisti bn ɡsūpsisti Et iterz dicebat tāq p de se ipo Quo huius iohēs tusire poteris bestias arundineti qu obuiabut t exactozes De qliter timor z tremor obtinet aiaz tūc roes ponente tantis exqsitoribq amaris at in misericordibq Item in memoria retinebat quod stē symeoni q in columpna stetit p reuelatōne notū factū ē qz ut ait expeūte aiā de corpa obuiauit ei ca ascenderit a terra in celū choru demonū singuli in ordine ppio Obuiat ei chorq demonq superbie investigat si heat opa eoz vnos ... ibi sup Mortalitate aliqn ciuitate corphedente erat z ipē suis ut videret funerū obsequa valde em dicebat hoc eē pficiuū z sepultorz cosideratione Multociens vero resi debat z hys q moriunt vexatione in exitu aie patiebant ipē eoz oculos ppriys manibq claudebat meoria ex h sempitnā volens habere z curā ppij exitus Luce Si cognouisses z tu Et quidē in hac die que ad pacē tibi nūc at st abscondita ab oculis tuis Quia venient dies in te et circudabut te inimici tui vallo z circu

dabunt te et coangustabunt te undique et ad terram consternent te et filios tuos qui in te sunt et non relinquent lapidem in te super lapidem eo quod non cognoveris tempus visitationis tue etc. Petrus damiani Pensandum quippe est cum iam peccatrix anima vinculis incipit carnis absolvi quam amaro terrore concutitur quantis mordacis conscientie stimulis laceratur Recolit vetita que commisit videt mandata que negligenter implere contempsit Dolet indulta penitentie tempora sese inaniter preterisse Plorat inmobile districte ultionis articulum ineuitabiliter imminere Manere sagatur nec compellitur recuperare vult perdita non auditur Post terga respiciens totius transacte vite cursum colligit unum brevissimum reputat itineris spatium Ante oculos dirigit et perhemnitatis infinite spacia deprehendit Plorat itaque quod intra tam breve spacium acquirere potuit omnem letitiam seculorum Deflet etiam se propter tam brevis illecebre voluptatem inenarrabilem perpetue suavitatis amisisse dulcedinem Erubescit quod propter illam substantiam que vermibus erat obnoxia illam neglexerit que choris angelicis erat inferenda Iam radios mentis attollit et dum divitiarum immortalium gloriam contemplatur eam propter vite huius inopiam

pdidisse cōfundit. Cum sub se reflectit ocu
los ad huius mundi cōvallē tetrā qz caligine
sup se vero miratur eterni luminis claritatem
liquido dephendit quia nox erat et tenebre
quod amauit O si re diuinū pmie tēpus
pmereri potuisset qui dure conuersacois iter
arripet qntis se deuotionis vinculis inoda
ret Augustinus de spū et aīa Jugi medi
tacōe aīm nrm exerceā et cōsideremus mi
serias et mētes nras labores et dolores lugentes
enī in hac vitā intrauimus cū labore viuimus
cū dolore et timore exituri sumus Cogi
temus qz sit breuis vita nra qz via lubri
ca qz mors certa Cogitemus quātis ama
ritudinis admixtū sit si quid iocūdū ac
dulce in via huius vite occursu suo nob
alludit qz fallax qz suspectū qz instabile
et trāsitoriū ē qz qz amor huius mundi pr
currit qz qz spēs ac pulchritudo tpalis pr
mittit Consideremus etiā qz sit patrie celes
tis suauitate atqz dulcedo etc. pla ibi

Sicut riuus proprio no͂ ascribit᷒ Augus
tinus q͂ fluit s̄ fonti vnde fluit sic
etiā q͂ q͂ bene sapimus sapiā diti no͂ pt̄ nisi
ad deū referemus a quo venit q͂ sapimus.
Siquidē de domi pstrū desursū est Gregorius
mirū est q͂ homo s̄p deū non laudat quia
qlibet creatura ad deū laudandū nos semp
invitat Ide nāls cursus cuncta sub sole c̄
ata ad fine᷑ pprui ducit solus homo ppu
ordinē deserit Idē no͂ ē dignus de dandis
q͂ no͂ agit grāes de datis Idem Miser ego
qntū deberem dilige deū qui me fecit cū
non eram redemit cū pierā non erā ⁊ de
nichilo me fecit no͂ lapidem no͂ arborem
non auē no͂ aliud de aīalibus s̄ hoīe᷑ voluit
me esse dedit m vive sentire discerne
pieram ⁊ ad mortalem descendit morta
litatē suscepit passionē sustinuit mortē
vicit ⁊ sic me restaurauit pierā ⁊ abierā
qm̄ in pctīs meis denudatus erā venit
ille post me ut redimeret me ⁊ tm̄ dilexit
ut sanguinis sui pciū appenderet p me Tali
pacto reduxit me de exilio et redemit
de seruicio noīe etiā suo vocauit me ut
memoriale suū semp esset apud me vnxit
me oleo iusticie quo ipē vnctus erat ut
ab vncto essem vnctus ⁊ a xp̄o dicerer

copiangit gra͂ ei9 ⁊ mia͂ sp̄ puenit me
⁊ de multis nāqꝫ piculis sepe liberauit me
liberator meus Et qui errabam reduxit me
q̄ ignorabā docuit me qui peccabā corri-
puit me qui tristabar cōsolat9 ē me qui
desperaui confortabat me quādo cecidi e-
rexit me · qui stabā tenuit me qui iui dux͛
me Et h̄ et alia mlta fecit m̄ deus de q-
b9 eīt m̄ dulce loq̄ semꝑ · sp̄ cogitaē sp̄ gras
agere ut ꝑ oīb9 beneficijs suis possim eū
laudaē et amare Cū eni cūctis sit presidens
singulos implens ubiqꝫ ꝑus cūctorū curā agens
et tn̄ singulis q̄ omnib9 ꝓuidens Ita totū
ad custodiā meā occupatū video q̄ oim
oblit9 sit ⁊ m soli intendē velit sp̄ ⁊ se p̄-
sentē exhibet sp̄ ⁊ se parat̄ offert si me pa-
tū inuenit quocuqꝫ me vertero non me de-
serit n̄ prius ego eū deserā Bernard9
sup cātica Quāobrē suadeo vob̄ amicis
meis reflecte͂ interdū pedē a molesta ⁊
anxia recordacōe viaꝝ vraꝝ et intmeā
euadē planiora serenioris memorie bnfi-
cioꝝ dei ut q̄ in vobis cōfūdimini ipsi9
intuitu respireтis Volo vos expiri illd
qd̄ scūs ꝓpha cōsulit dicens Delectaē in do-
mino et dabit t̄ peticōes cordis tui Et

quidē nūmq dolor ꝗ̄ peccās sed si nō sit con
tinuus Sane intꝑolet letiori recordacōē
diuīe benignitatis ne forte pre tristicia in
duret cor et desperacōē pl9 peat Misceamq
absintheo mel ut salubris amaritudo salutē
tūc dare possit cū īmixto tpata dulcōe bibi
poterit Audi denique deū quō ipsi contriti cor
dis tpat amaritudinē rē Ait p pphām
Ego infrenabo os tuū laude mea ne inte
reas hoc est ne intuitu facinoꝝ tuoꝝ ni
miā incīdas tristiciā atq instar effrenis
equi desperatus in preceps ruas et peas sic
no te inquit inhibeo indulgētie mee et meis
laudib9 erigā reparabis q̄ in bonis meis
q̄ in te tuis cōfunderis malis dū me sa
ne benigniorem q̄ te culpabilem inueies
rē Augustin9 Multi hn̄t multa dona et
deū nesciendo a quo habent ipsa vani
tate iactant neō aūt ē donis dei btūs
q̄ donanti extiterit ingrat9 Id Cui ē
orand9 ut faciat illi ē actio graꝝ red
denda cū fecerit Id Grās agamq de ac
ceptis et q̄d nond eo ipō q̄ de acceptis
ingrati nō sumq nos accepturos eē cōfidam
Bnardq Disce i referendo grās non eē
tard9 at signis disce ad singula dona
grās age diligenter inquit considera

que t appomut ut nulla videlicet dei dona
deta grazie actoe frustrent non grandia no
mediocria no pusilla demq iubem collige
fragmenta ne peant Idem Non tm ubo
i ligua sed ope z veitate exhibeamq nos
non igratos no eni graz dictonem sz gra
zu actione exigit a nob dns deq mr Idem
Oportet hoiez graciosu z deuotu ee quia
liberi dona multiplicat si p̄ora bn sal
ua vident Idem Quis digne pensset
quate fuit humilitas mansuetudinis digna
tionis dnm maiestate carne indui mlt
tas morte turpam cruce Oz dicit aquis
no voluit opq suu repare creator absq ista
difficultate voluit sz maluit cu i iuria
sui ne pessimu atqz odiosissimu vitiu in
gratitudinis occasione ult reperiet in
hoie Sane mltu fatigatois assupsit quo
multe dilcois hoiem debitore teneret q
mouet q graze actoes difficultas redep
tois qua minq ee deuotu fecerat codicois
facilitas Idē Sex diebq condidit oma
et te inter oia At vero p totos trigita
anos opatq z salute tua in medio terre
P qtu laborauit sustines carnis necitates
hoste teptatoes nome sibi cruce aggrava

130

nit ignominia et cumulavit mortis horride
In perfectibus Gratiarum actio est omnia bona a deo
data sentire et pro hiis cum laudare corde voce
et opere Gratias agimus cum bona que accepimus gratie
non meritis asscribimus laudare deum est ipsum
laudabilem intelligere et eius magnificenciam
cum exultacione et admiracione extollere vel pro eo
quod in se ipso est vel pro hiis que facit Gratias deo
agimus cum de bono quod nobis ab ipso confluit
eius bonitatem commendamus Ad gratiarum actionem
pertinet beneficia que accepimus diligenter re
colere subtiliter intelligere fideliter confiteri stu
diose servare benefactorem diligere et eius offen
sam timere et graciam acceptam non ocio se neg
ligere sed ad id quod datur exercere debet et
in non insolescere vel extolli etc Bernardus Si
no enim sola nos a profectu conversa omnibus impe
dit ingratitudo mira dum quodammodo amissum
reputans dator quod ingratus accepit cavet
sibi de cetero ne tanto plura amittet quanto
plura conferret ingrato felix primum qui se
alienigenam reputans eciam pro quibusque mi
nimis beneficiis non minimas referret grates
gratuitum esse non dubitans neque dissimulans quod
quod alieno inpenditur et ignoto Nos autem
miseri et miserabiles cum initio dum adhuc
alienos nos estimamus timorati satis satis de
voti et humiles invenimur cum facile pro primo?

obliuiscam̄ qȝ gratuitū sit qȝ qȝ accepimus
psumentes non bn̄ qui de familiaritate dei
nequā aduertimus qȝ mereamur audire qm̄
inimici hoīs domestici eius tanto enim̄ facili9
mūr offendimus eum idē quius qnto ea q̄ a no
bis committitur. iudicanda nouimus eē cum legā
mus qm̄ si inimicus meus male dixisset michi
sustinuissem vtique. Obsecro itaqȝ fres mei
humiliemur. magis ac magis sub potenti ma
nu dei et ab hoc tam maximo tam nequissimo
vicio ingratitudinis lōge fieri studeamus ut
tota deuocōe in grāz actōe versantes ꝯci
liemus nobis grām dei nr̄i q̄ sola pt sal
uare aīas nr̄as nec vbo tm̄ uel lingua ƒ
ope et veritate exhibeamus nos gratos
qr grāᵹ actōēz magis qȝ ꝯdicōne a nobis
exigit dator grāᵹ dns deus nr̄. Augus
Ingratus existit q̄ plenus vtutibus deum
non oīno timuit in hoc eni fit culpabi
lior quo est deo acceptior

De extremo iudicio ./

O peccator quid erit de te Anselmus in die iu-
dicij cum loquetur contra te consciencia tua ac-
cusabunt elementa contra te crux christi porta-
bitur vulnera allegabunt cicatrices loquentur
clamando congruenter. Gregorius O peccator iudex erit ira-
tus super te subtus te horridum chaos infernum et os
patens abissi foris mundus ardens intus consciencia urens
a dextris peccata accusantia a sinistris infinita
demonia ad infernum trahencia peccator sic depre-
hensus quo effugiet latere erit impossibile appa-
rere intollerabile Jeronimus Sive comedo sive bi-
bo sive aliquid aliud facio semper videtur mihi tuba illa
resonante in auribus meis Surgite mor-
tui venite ad iudicium Gregorius Ad districti
iudicis sentenciam pertinet ut numquam careat suppli-
cio quorum mens in hac vita posita carere
noluit peccato ut nullus detur iniquo terminus ulcionis
qui quamdiu vixit noluit carere peccatis Sopho-
mas Dies illa dies ire dies tribulacionis
et angustie dies calamitatis et miserie dies
tenebrarum et caliginis dies nebule et turbinis
dies tube et clangoris quia consummacionem faciet
dominus cum festinacione cunctis habitantibus terram
Luce Et superveniet repentina dies illa tamquam
laqueus in omnes qui sedent super faciem omnis terre
Mathei Enim sicut fulgur exit ab
oriente et apparet usque in occidente ita

erit aduentus filii hominis / ad thess Dies enim
domini sicut fur ita in nocte veniet Cum enim
dixerint pax et securitas tunc repentinus eis
superueniet interitus sicut dolor in vtero ha-
benti et non effugient Apoc Omnes qui in
monumentis sunt audient vocem filii dei et pro
cedent boni in resurrectione iudicii Mors
et infernus dabunt mortuos suos qui in ipsis
erunt et videbit eum omnis oculus et qui eum pu
pugerunt filium hominis venientibus in nubibus
celi cum virtute magna et maiestate Ysaias
Nam si columpne celi contremiscunt et pauescunt
aduentum eius et angeli pacis amare fle
bunt peccatores autem quid facient In epistola canonica
Si iustus vix saluabitur impius et peccator
vbi apparebunt Pro quo pro ve miueres tu in
diciau cum sit et Mathei xii De omni verbo oci
oso quod locutum fuerit homines super terram red
dent de eo rationem in die iudicii Ambrosius
Ve mihi si non peccata mea defleuero Ve
mihi si non media nocte surrexero ad con
fitendum tibi domine Ve mihi si dolum proximo meo
fecero Ve mihi si non locutus fuero veritatem
Iam ad radicem securis posita est faciat fruc
tum qui potest gerere qui debet premie Idest
deus qui fructum requirat secundos vinifi
cet steriles dampnet Bernardus super quod tibi tunc

Durū vob' videt tū dī agite pmaz exrate
qz audit' estis aliqn̄ asp(er)m v(er)bū sermone
durū audicōne malā Ite maledicti i ignē
et(er)nū Ita dico uobis hoc timete hoc durū
reputate z inuenietis qz iugū dn̄i suaue
ē z onꝰ eiꝰ leue Si in illud scriptū suaue
crede necdū potestis vel hoc nō ignoratis
qm̄ huiꝰ op(er)acōe suauissimū est Gregoriꝰ Illu
go dic̄ fr(atr)es k(arissi)mi an(te) oculos v(est)ros ponite z
q(uo)d ꝙ mō q(ua)e terruit in eiꝰ op(er)acōe leui(us) ge
Amarꝰ sr̄ q̄ hitat Quid tam pauēdū q(uam)
tā plenū amp(ri)etatis z vehementissime
solicitudinis excogitari pt q(uam) iudicādū as
tare illi tā terrifico tribunali z incerta ad
sub tā districto iudice expectare sniam
horrendū ē ait aplus incid(er)e in manꝰ dei
viuentis Iudicem interim fr(atr)es z terribi
le illā expectacōez studeamꝰ p(er)niti dedi
nare iudicio Non iudicabit deꝰ bis i id
ipm̄ Gregꝰ Sic go tāti pauoris iudice
an oculos v(est)ros ponite hūc vetustū ti
mete ut hūc tū venerit nō timidi sed
securi videat Remediū z ne timeat Ver
ior eiꝰ nos ad usū bone op(er)acōis excitat
vitā nr̄az a prauitate cōpescat Hebroz v°
Omēs nos manifestari oportet an(te) tribunal
xp̄i ut referat vnusquisqz p(ro)pria corporis
ut ipa pnj Vigilate qz p(ro)pe est dies dn̄i

quasi vastitas a dno veniet Ide ecce dies
dni veniet crudelis et indignationis ple9
et ire furoris qz ad ponenda terra Mt xxiiij
Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret
in occidente ita erit adventus filij hois v
bicunqz fuit corpus illic congregabuntur et aqle
Stati aut post tribulatoez dierum illorum sol
obscurabitur et luna no dabit lume suu
stelle cadent de celo et virtutes celorum con
movebuntur et tunc apparebit signu filij ho
minis in celo et tunc plangent oes tribus tre
et videbunt filiu hois venientem in nubibus
celi cu virtute magna et maiestate et mit
tet angelos suos cu tuba et voce mag.
Et congregabunt electos eius a qtuor ventis
et summis celorum usqz ad tmos eius Luc xxi
Vigilate itaqz oi tpe orantes ut digni ha
beamini fugere oia ista q futura sunt et stare
an filiu hois Ieronimus Quociens diem
iudicij cogito toto corpe contremisco Job
xxxi Quid faciam cu surrexerit ad
iudicandum deus et cu qsierit qd respondebo ei
Ide xxvj Columpne celi contremiscunt et pavent
ad nutu eius Ide Et qs poterit tonitruum
magnitudinis eius intueri Ieronimus Quid
faciet virgula deserti ubi concutitur cedrus
paradisi Bernardus Heu iam morior plenus

iniquitatibus et ab hoiacoibus ia iamque presen
tabor ante districtum iudicium iudice de opi
bus meis racionem redditurus Ve mihi misero cum
venerit dies illa iudicii et apti fuerint libri
in quibus omnes actus mei et cogitaciones dno presente
recitabuntur Tunc demisso capite pre confusione
male gestie coram dno stabo strepidus et
anteiguipputa commemorans scelerum commissa
meorum Et tunc dicetur de me Ecce homo et opera
eius ut Dan xii Veniet tempus quale non fuit
ab eo ex quo gentes esse ceperunt usque ad
tempus illud [?] Creator universitatis
et si pro animabus iustificandis humilis ad ve
nerat et occultus pro te glorificanda o misera
anima sublimis veniet ~~tempus quale non fuit~~
et manifesto non iam in infirmitate sed in gloria
et maiestate sua Crimus cogitationibus die ad
ventus illius ut Osee xiii Ero eis quasi leena
et sicut pardus in via assiriorum occurram
eis quasi ursus raptis catulis et disrumpam
interiora iecoris eorum consumam quasi ibi eos
quasi leo Augustinus Expectat dies iudicii
et aderit ille equissimus iudex qui nullius pe
tentis personam accipit cuius palacium auro vel
argento nullus episcopus vel abbas vel comes cor
rumpere poterit Jeronimus Cruciati illuc elingues

et muti feliciores laqueis exeunt quam pastores philosophis quanti rustici oratoribus quanti ebetes argucijs persendi sunt cyredmus Sophus Argentum eorum non poterit liberare eos in die ire domini // Bernardus Veniet dies illa in qua plus valebunt pura corda quam astuta verba conscientia bona quam bursa plena Leo papa Ista est sciencia sublimis atque tremenda aspectu tui proprium est esse solidum et apertum est esse secretum cui abscondita claret muta respondent silentium confitetur et mens sine voce loquatur Bernardus super qui tunc tat- Vos qui divitias seculi penitus reliquistis quid timeatis a verbo aspero quia iam liberati estis a laqueis Quibus enim dicetur Ite maledicti etc Esurivi etc quibus et cetera dicetur nisi hijs qui substantiam habent huius mundi Nunquid non valde expavescent ad hoc verbum corda eorum et spirituali aviditate replentur Nunquid non preciosiore dicatis paupertatem vestram thesauris seculi Ea quidem ipsa est que liberat vos verbo aspero Quod namque a nobis exigat deus quod pro ipsius amore relictum est Augustinus Presto tunc erit dyabolus recitans verba confessionis mee Bernardus Tunc loquentur eius opera et dicent Tu nos fecisti Crisostimus In illa die non est quod videamus ubi celum et terra aqua sol et luna dies et noctes et totus mundus stabunt adversum nos in

testimonium peccatorum nostrorum Job xx° Reue-
labunt celi et iniquitatem eius et terra consurget
adversus eum Sapientie v° Stabunt iusti in magna
constantia etc Idem Armabit creaturam ad
ultionem inimicorum et pugnabit pro illo orbis terra-
rum contra insensatos Sapientie vi° Interrogabit opera
vestra et cogitaciones scrutabitur Bernardus Omne
tempus tibi impensum requiretur qualiter a te fuerit ex-
pensum Idem sicud capillus non perit de capite sic
nec momentum de tempore Anselmus O anima pec-
catrix lignum inutile et ardet eternis ignibus
deputatum quid respondebis in illa die qui exiget
a te usque ad ictum oculi omne tempus impensum qualiter
sit expensum Job xxx° Confundetur vehementer
quia non intellexerunt obprobrium sempiternum quod
numquam delebitur Crisostomus nec resistendi ma-
nus nec fugiendi facultas nec penitencie locus nec
satisfaccionis tempus Et angustia erit omni nunt
remanet nisi luctus Apocalipsis ix In diebus illis que-
rent mortem et non invenient et desiderabunt
mori et fugiet mors ab eis Climachus Non
inculpabimur neque ingredietur a nobis quia non fecimus
mirabilia sed neque quia non theologizavimus
sed neque quia non fuimus contemplativi Sed certe
omnino dabimus deo quia penitenciam non egimus et
quia humiles non existerimus et eo quod indesinenter

non superius Gregorius in omelia Si quis sa-
pere in cordibus palato possit quam admiracionis
hec quod dicitur venit sponsus Quod dulcedinis in-
fuerunt cum eo ad nupcias Quod amaritudinis
et clausa est ianua Ambrosius Quantus tunc pu-
tas memor erit quibus luctus quam tristicia cum
separabuntur iniusti a consilio iustorum a visione
dei et in potestate demonum tradentur et ibunt
cum ipsis in ignem eternum ibique semper erunt sine fine
in luctu et gemitu procul exulati a beati pa-
radisi patria Augustinus Mallent reprobi omne tormen-
tum sustinere quam faciem nati iudicis cernere
Effrem Quemadmodum si media nocte pro-
fundo sapore natura hominum occupata repente
de celo efficiatur sonus magnus et tonitrua ter-
ribilia et choruscaciones conterriti aut subito
dormientes recolunt unusquisque que sua sunt si-
bona sive mala Qui autem male egerunt la-
mentes in lectis pectora sua percuciunt quoniam non
est quoque fugere vel abscondi vel sursum hiis que
egerunt penitenciam agere Terra enim quassatur et
tonitrua terrore minuciunt fulgura panore
commonent tunc obtinet eos confusa obscuritas
Ita tuba ista tamquam fulgur velox repente totam
terram commovet Tuba enim cum timore de ce-
lo sonat et suscitat dormientes excitat quoque
eos qui a seculo dormierunt Celi enim tu

suis v̄tutibȝ cōmouebūt' et terra omnisa q̄i
liqua maris a facie gl'e eius contremiscit Ig
nis siquidē terribilis discurrit an̄ faciē eius
emundans eā ab inquinamento eius qua fuerat cō
taminata Inferus portas suas q̄ sep a sc̄lo pate
facit mors destruit' puluis at qui putrefuerat
i hūana natuā resurget Ex passionali Vi
debūt in quē trāsfixerūt Hec enim signa passio
nis xp̄i in iudicio erūt .s. crux claui cycatrices
in corpe et Primo in ostensione gloriose vic
torie sue et ideo i excellenti gl'a apparebit
vn̄ dicit crisostomus q̄ crux z cycatrices ra
dijs solis erūt lucidiores Itē considerā q̄ta
sit v̄tus crucis sol absfuabit' et luna non
dabit lumē suū ut distas q̄ntū crux z
luna lucidior z sole p̄clarior ẑ Sc̄o in oste
sione sue m̄ie ut ex hoc ostendat' q̄ m̄se
ricorditer boni sunt saluati Tercio in ostensione
sue iusticie ut ex hoc ondat' q̄ iustissime re
probi sunt dāpnati q̄ scilicȝ tm̄ p̄ciū sui sag
uinis contempserūt Vn̄ in hr̄ uba eis exprob
bit ut dicit crisostimus Ego pp̄t vos hō factus
sū ppter vos alligatus z delusus sū cesus
sū crucifixus sū vbi ē tantarū mearū i iuri
arū fruc̄ Ecce p̄ciū sanguinis mei quē de
di p re ... p̄ce ... uiarū vrarū Vbi ẑ seruitus vra
quā m̄ .. n p̄cio sanguis mei dedistis Ego sup
glāz meā vos habui cū ēem deus appareb hō &c.

Tanta ē in iferno Gregorius obliuio qȝ mens
nil agnoscit nisi id ad quid eā doloris ipetus
ipellit Ibi mors viuit et finis incipit et defec
tus defice nescit Illuc dirigit^r vis intencionis
augus^9 sentit^r vis doloris Gregorius Cuius vita mor
tua fuit huius mors viuit in pena Bernar^9
Iam diu torqueberis in iferno qȝ diu deus ꝫ
in celo id ē sine fine In libro de tuore Rega
lis magnificencia requirit qȝ rex hēat nō
solū palaciū ꝓpter bonos ſȝ etiā carceres ꝓpt
malos Sapie Potē^s aūt potēter torme
ta pacient^r Clymacus Refor̄ in te et strua
tū ne cesses eterni ignis abyssū in manes
mistros in cōpassibilē iudicē et absqȝ indul
gencia Infinitū chaos flāme infernalis
i subterraneū et pauendū interribilem
locū et hyatū et terrores descensus Crisosto^9
In illo enī loco infernali nichil erit nisi
stridor dentiū n̄ vlulatus et fletus et sera
pnā cessantibȝ vndiqȝ auxiliis et vndiqȝ
inualescentibus penis ſȝ nec solaciū quidē
usqȝ q̄cqȝ ullū Nichil enī occuret oculis
miris nisi facies vbiqȝ dire tortorꝫ et
qd̄ ꝫ oibȝ deterius nec aeris quidē erit ullū
solamē a lucis Cntaudabunt cū penarꝫ
loca tenebre exteriores et ignis ille sicut
natura nō hȝ cōsumendi ita nec illuiandi

si est ignis obscurus et flamma tenebrosa In
hijs aut positis quis tremor ymmo quantus ressp
luctio visteorum sit divulsio membrorum quantus et
quante omnibus sensibus cruces nullus nec sermo
explicare poterit Sunt enim diverse et varie
penarum facies et pro peccatorum quantitate et qua
litate singulis quibusque multiplicantur et variantur
pone ergo Amarum in medio Juxta qualitate vero
culpe penam sustinebit unusquisque gehenne.
Cursorius Dic ergo quanta tempora luxurie que
deliciarum spacia comparari vis talibus penis
centum si placet deliciis annos dem⁹ adde et
alios centum adde et decies centum quid erit ex hijs
ad eternitatem compensatio Pone de tempus vite
huius quo deliciis frui videmur et indul
gere libidini quasi noctis unius sompnium ad
eternitatis comparacionem videtur Est ergo aliquis qui
ut una nocte delectabile videat sompnium
eternas subire eligat penas et illud pro
hijs recipe vel pro illis ista mutare Cursorius
in mora In inferno ignis ad consolacionem non
lucet et tamen non magis torqueat ad quod lucet
Nam sequaces suos secum in tormento re
probi flamma illustrante visuri sunt quorum

amore dilexerunt contemnunt quia eorum vitam colunt con-
precepta conditoris amaverunt ipsorum quoque interitu
eos in augmentum sue dampnationis affligit. Idem
in omelia. Ut peccatores in supplicio amplius puni-
antur et eorum videt gloriam quos contempserunt et
de illorum pena etiam torquentur quos inutiliter a-
maverunt. Ieronimus In consummatione mundi preteritarum
deliciarum recordatio erit materia cruciatuum. Au-
gustinus In inferno mors queritur et non invenitur
quia quibus in hoc mundo vita offertur et noluerunt ac-
cipere in inferno mortem querent et non poterunt in-
venire. Idem mitissima sane omnium pena erit eorum
qui preter peccatum quod originale contraxerunt nullum
insuper addiderunt et in ceteris qui addiderunt tanto
ibi quisque tollerabiliorem ibi habebit dampna-
tionem quanto hic minorem habuit iniquitatem. Idem
Sicut nullum gaudium rerum temporalium ~~potest semper
terminis in~~ ex aliqua parte simile potest inveniri
gaudio vite eterne quod sanctis acceptum fuit, ita
nullus cruciatus penarum temporalium potest sempiter-
nis iniquorum cruciatibus comparari. Crisostomus Ex-
cludi a bonis eternis et alienum effici ab hiis que
preparata sunt sanctis tantum generat cruciatum tantum dolorem
ut et si nulla extrinsecus pena torqueret hec sola
sufficeret. Idem Non putemus quod suppliciorum

inimicitas ipsa dabit fine dolorum s[ed] pecca[n]tes q[ui]d[e]
penas attendent i[n] corrupcio[n]e ab a[n]i[m]e [et] cor
p[or]is nullu[m] supplicijs t[erm]i[n]u[m] dabit Ysaias i[n] syno
Intende a[n]i[m]a quastio[n]u[m] sc[ilicet] penas quorum tor
mentorum doloros quastu[m] dolorum acerbi
tas ipsa hor totu[m] gehenne [et] leue e[st] q[uo]d q[uo]d
pateris Fulgencius principalia sunt duo tor
menta in inferno i[d est] frigus intollerabile et calor
ignis inextinguibilis Vn[de] in ewa[n]g[eli]o legit[ur]
Illic erit fletus [et] stridor dentiu[m] fetus na[m]q[ue]
in lupie factore oculorum de calore nascit[ur] stri
dor v[er]o dentiu[m] de frigore orit[ur] // Bernar[dus] Ob
hoc p[ro]cul dubio inflexibilis et obstinate
mentis punit[ur] eternalit[er] malu[m] licet temporalit[er] p[er]pe
tratu[m] q[uia] q[uod] breue fuit tempore vel ope longu[m] e[st]
co[n]stat i[n] ptinaci volu[n]tate Ide[m] Illud at sci
tote fr[atr]es q[uia] post ha[n]c vita[m] i[n] purgatorijs lo
cis ce[n]tuplicit[er] q[uam] fuerit hic neglecta reddet[ur]
usq[ue] ad nouissimu[m] q[ua]drante Gre[gorius] e[ius] q[uia] du
ru[m] e[st] ho[m]i[ni] dissoluto app[re]hende[re] disciplina[m] v[e]
bosus silenciu[m] pati vagu[m] solito stabile p[er]
mane[re] s[ed] durius [et] m[u]lto durius erit futuras
illas molestias tolerare // Exhorologia Ibi
eni[m] superbi sepultura[m] asinina dessperti[n]e

sepeliebant et tamen cadauera putrida ignita
repleti obprobrio sempiterno quod nunquam delebitur
adiciebant. et quia gloria temporali et mentis elatione
qua ceteris inflati preeminere ambiebant tanta
penarum mole ac pondere premebant quantum a
quibus premi poterant quam maximam eam super
se haberent. Et sic de singulis penarum generibus
iuxta varietatem peccatorum. Post hec autem vocem
quandam desuper audiuit qui tonitruum quasi
insultando et exprobrando dicit Ubi nunc sunt
qui ab initio a diebus antiquis mundo huic toto se
merunt desiderio qui voluptuose viuentes
variis se desideriis subdiderunt. Ea quod
profuit illis nec omnia que tamquam umbra transierunt
quam breuis delectatio tam longa restet poena se tenet
eterne miserie. O stulti et vecordes ubi
nunc verba illa que cum leticia tanta cordis quasi tri
pudio dicere solebatis Venite fruamur bo
nis que sunt et utamur creatura tamquam in iuuentute
celeriter quid iuuat modo dulcia omnia quibus
tam celeriter perfruiti estis Siquidem nunc a
contrario nobis plangere conuenit et plangendo ex
clamare et dicere Ve ve nobis iam nunc et iterum et
nunc Ve quod nati sumus nec volumus mori valemus
Ve quod male torquemur nec a tormentis vimus

liberabimur O quis est qui ista recogitet suppli
cia et hec mente ad cor ponat tormenta Habet
enim talia sunt ut quicquid quis in hoc mundo terribile ex
cogitare possit huius comparari in crudelitate
non valet O quam felix et fortunatus qui per gau
dia huius mundi non abijt qui non aspexit in
vanitates et insanias mendaces Nos insensati
vitam illorum estimabamus insaniam et finem illorum
sine honore quomodo computati sunt inter filios dei
et electos sors illorum est Ergo erravimus a
via veritatis et iusticie lumen non luxit no
bis et sol intelligencie non est ortus nobis lassati
sumus in via iniquitatis et perdicionis et ambu
lavimus vias difficiles et viam domini ignora
vimus Quid nobis profuit superbia aut quid diviciarum
iactancia contulit nobis transierunt omnia illa
tamquam umbra transijt quod temporale fuit sed peccatum
dolor non remansit quod eternum remanebit
Job Transiet de aquis nivium transibunt ad calorem
ignium ut subita mutacione commutacio maiorem inferat
cruciatum Crisostomus in opere perfecto Intolerabile est
et gehenna et pena illa verum decem mille
aliquis ponat gehennas nihil tale dicet quale
est a gloria illa excidere odio haberi a Christo audire
quia non novi vos etc In quatuor exerciciis
Ego horreo vermem mordacem et mortem

vna sil' pit'

vinacē O gehennalis regio fugienda Ubi
ē ignis ardens frigus rigens vermis
īmortalis fetor intolerabilis ⁊ mallei p-
cucientes umbre palpabiles ꝯfusio pctorum
īnodacio vitulorum horribiles facies de-
monū Aug' de illis qbus pparabit' dolor
ōmiū ardor flammarum sitis sine potu fle-
tus et stridor dentiū lacrime oculorum ubi
mors optabit' s; nō dabit' ubi nullus ordo
s; sempiternus horror inhitat Climacus
Ignis etenim memoria singulis vesperis dor-
miat ⁊ teneat tecū resurgat ⁊ nūq̄ neg-
ligencia dnabit' tibi in tpe psalmodie P
ubi gehenne timor illuxit ibi omniū
laborum pacia extitit / Ber in epla vigi-
lias times et ieiunia manuumque labores
s; levia sunt hec meditanti flammas ppetuas
Recordacio tenebrarum sunt nō horre soli-
tudinē Si futurarum de verbis ociosis co-
gitas discussionē nō displicebit silencium
fletus ille ⁊ stridor dentiū pauores tibi reddit
mattā ⁊ cilicium Aug' i sermone agens
humana mundi huius illecebris ⁊ concupiscē-
cijs deuicta fugit laborē expetit volupte

et vix ad h° deducit ut a se vite prorsus
consuetudine excludat. Sed cum iterum incepit co
gitare futuri iudicii necessitatem et penarum inf
nalium crudelitatem voluntarium bellum inducit
passionibus mota vel spe premij vel timore sup
plicij omnibus fruitur pristinis desiderijs et vi
olenter ipsa se ipsa vincere contendit. Crisostomus
Si mille gehennas quis proponat non tamen ita pu
to sicut ab illius glorie sortietatis rotundita
te expelli et exosum fieri creatori. Augustinus Sin
gulis excessibus singulis et membris que ar
ma fuerunt iniquitatis sua debetur pena pro
qualitate vel quantitate commissi. In quo autem
membro creator amplius offendit peccator gravius
torquetur. Ysaias primo Unusquisque ad proximum
suum stupebit facies combuste vultus eorum
Ysaie 13 Et facies omnium sicut nigredo olle
Job 41 Sternutatio eius splendor ignis
et oculi eius ut palpebre diluculi De ore eius
lampades procedunt sicut tede ignis accense
De naribus eius procedit fumus sicut olle suc
cense atque ferventis Alitus eius prunas ar
dere facit et flamma de ore eius egreditur.
Gregorius Si zelos habuimus in creatorem in

culpis habebimus derisores in penis Ysaie
xxxiiij Convertentur torrentes eius in picem
et humus eius in sulphur Et erit terra eius in
picem ardentem Nocte die non extinguetur
in sempiternum Ascendit fumus eius a generatione in
generationem desolabitur in seculum seculorum Apoc. xxi
Timidis autem atque incredulis et execratis et
homicidis et fornicatoribus et veneficis et
ydolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit
in stagno igne ardenti et sulphure Jere. ix
Ego cibabo populum istum absinthio et potum da
bo eis aquam fellis Job xx Panis eius
in utero illius vertetur in fel aspidum intrin
secus Divitias quas devoravit evomet et
de ventre illius extrahet eas deus Ysaie lxv
Hec dicit dominus deus Ecce servi mei bibent
et vos sitietis Ecce servi mei comedent
et vos esurietis Ecce servi mei letabuntur et
vos confundemini Ecce servi mei laudabunt
pre exultatione cordis et vos clamabitis
pre dolore cordis et pre contritione spiritus ulula
bitis Bernardus meditationes Nichil ibi audietur nisi fletus
et planctus gemitus et ululatus merores et
stridores dentium Nichil ibi videbitur nisi
vermes atque larvales facies tortorum atque

etnā monstra demonioꝝ etc. Jeō9 Tanta
in ifferno erit ōīs doloris qḋ mens ad aliud
dirigi nō poterit n̄i ad qḋ doloris īpellit
Job x Vadā et nō reuertar ad trām tene
brosā ⁊ optā mortis caligine trā miserie
et ordo tenebraꝝ vbi vmb⁹ mortis et nullus
ordo sed sēpitnus horror inhītāt Judith poi
Dabit igne ⁊ vermes in carnes eoꝝ ⁊ sen
ciāt usqꝫ in sēpitnū · ysaie vlt͡ᵒ Vermis
eoꝝ nō moriet³ et ignis eoꝝ nō extiguēt³
ysaie xxxiii Quis poterit hītare de vob̄ cū
igne deuorante Quis hītabit ex uobis cū
ardoribꝫ sempitnis · Crisost ad demet Pōna⁹
añ oculos quāti doloris ē excludi ⁊ priuari a
regno celoꝝ Quod ut m̄ videt³ ipā grauior
ē gehenna Nā ⁊ si ille ignis nō arderet
et in mortalis illa pena nō eēt cōpata hoc
solū qḋ alieni efficim³ a xpō et excludim³ a
bonis etnis nōne om̄i pena cruciabilior du
cet³ Je.ᵉ viii Transiit estas finita ē mes
sis ⁊ nos saluati nō sumus Idem Ve vob̄
qꝛ peccauimus.

O Vos omnes qui transitis Dñs per viam at
tendite et videte si est dolor similis si
cut dolor meus Bern. Cum in capite ocu
los herimus cum vita redemptoris mei tanta co
gitatione aspicimus Idem Considera o anima
mea considera filium virginis illitum sputis
lividum plagis attende ruborem celi stantem in
cruce pallidum in morte carne deformem et
ne pertranseas dominum angelorum unum percussum
et humiliatum undique leprosum et omnibus detinente
expositum Quis unquam audivit tale aut
quis vidit huic simile Idem Christe christiane
quantum debeas deum diligere qui dedit nobis
carnem suam in cibum et sanguinem in potum animarum
in pretium aquam lateris in lavacrum vestem
crucifixoribus matrem iohanni et ut nichil nobis
deesset largitus est nobis suam deitatem Idem
Heu candor lucis nigrescit in carne pur
ganda et illa facies in quam desiderant ange
li prospicere fit a fletu turbida coronatus incedit
sed ipsa corona est ei cruciatus quia mille puncture
preciosum eius verticem vulneraverunt In cruce pro omnibus
amaritudo dulcorat Quid enim tam efficax
remedium ad curanda conscientie vulnera quam christi
vulnerum meditatio sedula Idem Ubi firma in
firmis requies nisi in vulneribus christi Idem Res
pice fidelis anima christum natum sine hospicio
involutum in panniculo hospitatum in stabulo
inter animalia iacentem in presepio fugitivum
in egipto sedentem in asino nudum pende

tē in crucis patibulo Ide respice fidelis
aīa xpm̄ in cruce eleuatū ut te secū
trahat in altū caput inclinatū ad tuū osculū
manus extendentē ad tuū amplexū
cordis transfixione p tue redempcōis effectu Idem Cura require eū volue re
uolue eū a latē in latus a plāta pedis
usq ad verticē capitis et nō inuenies in
eo sanitatem s vndiq dolorē vbiq cruore
Ide suauissim michi bone ihū cor uital spi
nea corona capitis tui dulcis in lectis
signū scē crucis tue Ide xpi pas
sione quis tā deliciosus qui nō abstineat
a malo qs tā maliciosus q nō condoleat qs
tā iracūdus qui non condonet Ide ille
tibi fixus sit in corde q p te fixus fuit
in cruce Augꝰ Recordacō crucifixi crucifixio ē pcti Iob xvi° Apperuerūt sup
me ora sua exprobātes pcusserūt max
illas meas saciati s̄t penis meis Ysaie l°
Corpꝰ meū dedi pcucientibꝰ z genas
meas vellentibꝰ faciē meā nō auerti
ab increpantibꝰ z conspuentibꝰ Mathei
xxvii Et expuentes in eū accepe
rūt arūdine z pcuciebāt caput eiꝰ
Et postq illuserūt ei exuerūt eū clamide
et induerūt eū vestimētis eiꝰ et dux
erūt eū ut crucifigeret Ad ad sacr
Ihūs sedēs in cena cū btis aplis suis

pridie q̄ pateret^z carne sua Sedit ad ma
ducandū et sanguinē suū ad bibendū et tibi
idē mīsteriū faciendū reliquit ī sui gmē
racoēz Deīn surgens a cena lintheo p̄cīc
tus misit aquā in pelui et se regē āgelorz
deposuit an pedes humiliū seruorz suorz z
mundissimis manibꝫ tangē tergē z abluē
nō dedignatus est īmundicias pedū ipsorz
que eis de luto platearz adheserat et id
tibi exemplū reliquit dicens Si ego
laui vobis pedes dns z mgr et vos de
betis alter alterius lauarē pedes Vn su
pbis igit^r terra et cinis putredo z ver
mis Quid putredū mēbrū erigis te
sup caput ipis āgelicis sublimitatibus
tremedꝰ Deīn in orōe constitutꝰ p an
gustia spūs sui totus sanguineo sudore
īmaduit Ibi captus tentus ad tribu
nal iudicis ductꝰ est Et cū multi falsi
testes cont^a eū pcederent ipē tāq agnꝰ
inocens qui ad victimā ducit^r obmu
tuit z non apuit os suū tāquā homo
nō audiens et nō habēs in ore suo re
dargucoēs Ibi cōspuerūt faciē dulcis
ihu collaphis eū cedebāt et alaphas
in caput eius ter tati mīstri dederūt
Deīn ad colūpnā reuinctꝰ cedit^r car

ne pre nodis flagellorum in tuores surge
te et in liuores se vertente sanguine effu
tati in terram de plagis inruente Inde spi
narum punctionibus caput undique cruentat
et in ludibrium virga manu ipsius iterum
coccinea clamide amictus tamquam rex infatuatus
deridetur Que loquor hic totus homo contre
miscere tremore obrigescere merito expallescere
pugnis pectus tonsurare fletibus totam animam
effundere compati patienti Ad mortem ducitur
ut educaris de morte Ducunt impii laniste
ducunt agnum ad immolandum et angariant
ut propriam crucem propriis humeris baiulet et ad
locum passionis sue deferat Non reclamat
non remurmurat non contradicit obsequitur tor
toribus ymaginale licet o homo quo quali
vel quanto precio redemptus es Simplex
mors redemptoris creatoris plasmatoris
tui non sufficit ut tu redimaris Unde mo
dum mortis Attende qualitatem moriendi
ut attendas quid debeas morienti Bernardus
in sermone In hac igitur meditatione fratres
tria specialiter convenit intueri opus modum
et causam Nam in opere quedam paciencia in
modo humilitas in causa caritatis commendatur
Paciencia autem singularis quod videlicet cum

supra dorsu eius peccatores fabricaverunt cum sic extenderetur in ligno ut dinumerarent omnia ossa eius cum fortissimum illud propugnaculum quod custodit israel undique perforaret cum foderet manus eius et pedes sicut agnus ad occisionem ductus est et tamquam ovis coram tondente non aperuit os suum non adversus patrem murmurans a quo missus fuerat non adversus humanum genus pro quo quod non rapuit exsolvebat non denique vel contra populum ipsum speculare sibi a quo pro tantis beneficiis tanta mala recipiebat etc. Ita ergo habes in opere patientiam Nam modum ipsum si diligenter attendas non modo mitem agnosces sed et humile corde Nempe in humilitate iudicium eius sublatum est cum nec ad tantas blasphemias nec ad falsissima que sibi obiciebant crimina responderet Vidimus igitur eum et non erat ei aspectus non speciosum pre filiis hominum obprobrium tamquam leprosum et novissimum virorum etc. O novissimum et altissimum O humilem et sublimem O obprobrium hominum et gloriam angelorum nemo illo sublimior nemo humilior Denique sputis illitus et obprobriis saturatus et morte turpissima condempnatus et cum sceleratis reputatus est etc. Sicut et

patiā singularis sit z humilitas amicabil
utraqz finē ex° utraqz tn̄ magnifice cā
ipā cōmendat nimirū caritas ē zel̄ ma
iorē nulꝰ caritatē nēo habet ꝙ ut aīam
suā ponat quis ꝓ amicis

De pctīs

Cum peccatē cogitas primū ut Augustinꝰ
tende quid merearis si peccaueris Itē
z cū vulnꝰ cogitāe de vulnē ꝙ poꝰ volꝰ dis
putāe de sanitate Ambr̄ Nichil peiꝰ ꝙ culpam
agnoscē nec deflē Idem O pctm̄ qntū inualuisti
ꝙ nō ni morte filij dei sanari potuisti Idem nō
ē pctm̄ adeo veniale qn̄ fiat criminale si placet
Idem Plꝰ peccāt qui contēpnūt xp̄m regnātē
in celis quā qui crucifixerūt eū ambulātē
in tris Augꝰ Non dimitti pctm̄ ni restituat
oblatū Seneca Si scirē deos ignosituros et
hoīes ignoturos tn̄ ad huc ab horrorem pctāre
ꝑpter pcti enormitatē Gregorius sup eze-
chielem actū qrēs ūbo quotiēs cogitacōne de
linqmꝰ deū ꝙ nos totiēs inuitamꝰ Idē pctm̄
qd ~~penitencie~~ pnia nō diluit ipō suo pondē
mox ad aliud trahit Idem Tribꝰ modis pctm̄
admitti ignorācia infirmitate studio ꝯ gniꝰ

infirmitate q̄ ignorãcia ꝯ multo grauius studio
q̄ infirmitate ꝑpetrat. Idem Plerumq̄ qd̄ in
laycis culpa ē hoc crimē ē in sacro ordinē
constitutis Idem nō numq̄ dn̄s eis ī quibus
magna dona confert ꝑua quedā reprehensibi-
lia relinquit ut semꝑ habeant cōtra qd̄ bellage-
rant ꝫ deuictis magnis hostibus mentē nō
erigant qñ eos adhuc aduersarij etiā minimi
fatigant Idem ī omel. Cū bona fr̄es agi-
tis semꝑ ad memoriā mala acta reuocate ut
dū caute culpa conspicit, numq̄ de bono ope
ī caute aīa letet. Ide sr̄ eze. Cū mala co-
mittimus sine cā ad meoriā bō nr̄a trāsac-
ta reuocamus quia in ꝑpetracōe malorū nulla
debet eē fiducia bonorū ꝑteritorū. Ide Cum
nobis mīe dei munere fiunt cū nobis ad meo-
riā miserie nr̄e reuocat. Ide sup eze. Si
sepe cogitacōi bone cogitacio sinistra adiun-
git ut ero ipē qui easdē cogitacōes generat
aīa agnoscat Id ī morlibus Tanto longius
mens a uicijs cessat quāto iam a lacius cogitat
sī contra quātu agē potuit ne exterius labat. in
ope tn̄ interius nequaquā agē potuit ne unquā
labat. in cogitacōe Idem ī regist. Illud ab
oīpotenti deo pollutū eē in ope ostendit
q̄ ex polluta cogitacōis radice generat. Au-
gustinus de spū ꝫ lrā. Sicut nō ipedimt

acontra eterna in sinu quedam peccata venialia sine quibus
hec vita non ducitur sic ad salutem eternam nichil
proficit ipsis absque bonis operibus sine quibus difficulter
vita talibus pessimi homines inueniuntur. Idem in medi
tacione o miser homo ipsa sola plus est contracta pec
cati feditas quam quibus tormentorum immanitas. Ide(m)
de prima. Nullum peccatum adeo magnum puto quando non
desinit neglectum non enim considerandum est quid fecerit
sed quem offenderit quam bonus est quam benignus quam
considera(n)s. Cuius peccatorum memoria compungit ad
lamenta tunc dei se visitari sciat presencia
quia ex eo quod se admisisse recolit interius
erubescit suo quod se iudicio penitendo iam
punit. Idem iudicio diuino in reatu nequiori la
bitur qui distringere memoria sua facta contempnit. Idem
maioris est culpe manifeste quam occulte pec
care dupliciter enim reus est qui aperte delinquit
quia et agit et docet. Crisostomus super 10. Excogita
quantum est malum posse bolete nos ex hominibus ad
feras transponere venter enim seruire et pe
nuriam concupiscencia detineri irasci et mordere et
calcitrare non hominum sed ferarum est. Idem super epistolam
ad Hebreos. Nullum inuenit delictorum tale
remedium sicut eorum continuata memoria. An
selmus in solitudinibus. Consuetudo viciorum est
ut non facile videatur ab illo qui eo premitur
sed mox ut cessauerit tunc demum considerat

in q̄nta feditate ⁊ miseria iacueāt In pfec-
tibꝰ Qu̅ eni̅ pctm̅ dr̅ auersio a sūmo bono
ad bonū ifeiꝰ i q̄ntū inde auertim̃ in tātū
pctō nō caremꝰ ⁊ q̄ magꝰ auertit mgis pec
cat et q̄ minꝰ minus Anselmꝰ i sili Si hic
pctī pudore ⁊ illic terrere iferni horrore
⁊ v̄no simi eoꝝ habere imergi cōnis me i if-
nu imergere q̄ pctm̄ i me imittere malle ..
purꝰ a pctō ⁊ inocēs gehēna intrē q̄ sorde
pollutꝰ celoꝝ regna tenē cū cōstet solos ma-
los in iferno torqueri ⁊ solos bonos i ce-
lesti btitudine foueri Seneca Initiū salu
tis ē noticia pctī nā qui peccare se nescit cor-
rigi nō vult Gregoriꝰ i moralibꝫ Iusti viri cū
districtione venturi iudicis cōtēplat pctā
sua ad memoriā reducūt deflent q̄ cōmiserūt
districte se iudicāt ne iudicēt Idē Omnis
tanto q̄sqꝫ securiꝰ expectat q̄nto cotidie vitā
suā suspectus examinat Augustinꝰ de v̄bo
dn̄i nihil ē q̄ sic q̄sqꝫ cogitare debeat n̄ ut i
semetipm̄ oculos cōuertat se distat ⁊ dis
cutiat se inspiciat se q̄rat ⁊ se q̄rat ⁊ se iue-
niat ⁊ q̄d displicet necet ⁊ q̄d placet optet
⁊ plātet Gregoriꝰ Se. nāqꝫ pctōr iniq̄tatis
sue vinculis ita cōstringit ut plerūqꝫ q̄dē pctōꝝ
tolēt s tn̄ quia tolēt ~~s tn̄ quia tolē~~ ignorat
Se. atqꝫ si cognoscat q̄nto reatu pmit erūpe
conat ⁊ non pt ut hūt in se mēte libera

gusione mte(n)q(ue) (com)ple(n)t(ur). Iste g(raui)o dolore suu(m) non
valet q(uia) et iniquitatis sue statu(m) co(n)siderat et
tu(m) p(re)re terrene occupac(i)o(n)is po(n)d(er)e hac ei ge-
me(re) nequaq(uam) vacat. Iste dolore suu(m) no(n) valet
qui p(ra)ue q(ui)dam co(n)suetudini q(uod) vte nitit(ur)
s(ed) tu(m) ad hu(n)c succrescentib(us) desiderijs carnis
s(er)uat(ur). Ancelmus. Redue a(n)i(m)a erumpnosa (et)
misera ad me(m)oria(m) enorme delictu(m) (et) (con)duc
in celu(m) usq(ue) rugitu(m) (et) lame(n)tu(m). Cogita a(n)i(m)a p(er)-
fida dei adult(er)a (christ)i q(uo)d fecisti deliquisti
in celu(m) castu(m) amore(m) co(n)tempsisti factore(m) tuu(m) re-
pudiasti sponsu(m) tuu(m) turbasti reuerent(er) tract-
asti angelu(m) tuu(m) custode(m). Erat templu(m) dei
sponsa (christ)i sacrariu(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i. Heu (et) ista
subita (con)u(er)sio repentina mutio de dei v(ir)gine
f(ac)ta est corrupcio sathane de sponsa (christ)i scortu(m)
c(on)te(m)ptibile de h(ab)itaculo sp(iritu)s s(an)c(t)i f(ac)ta est tuguriu(m)
dyaboli. Sapie(nti)e xi. Nichil odisti eor(um) q(ue) fe-
cisti s(ed) n(on) nisi p(ro)pter p(e)cc(atu)m adueniu(m). In (com)pendio
theologie. Multa (com)parata mala p(e)cc(atu)m h(om)i(n)i et
ante morte(m) (et) i(n) morte (et) p(ost) morte(m). Ante
morte(m) p(e)cc(atu)m opat(ur) h(ec). Natia (et) vulnerat g(ra)tuitis
spoliat. Anima(m) maculat ad pena(m) et(er)na(m)
obligat. Co(n)scia(m) amaricat. Induzat Insensi-
bilem reddit. Alia(m) occidit. Ad alia p(e)cc(at)a
tr(ahi)t. Bona q(ue) fuit in fructuosa reddit. Ex

hoīe īfirmū facit Nocivū tandē hoīem de
linquit fallendo decipit Stultū hoīez de
mēat īt Item oculū cognitōis obscurat
Affectū reddit tepidū fastidiū boni gn̄at
Ad bene opandū īpedit Ad resistendū
tēptacoībz debilitat fervorē caritatis minuit
dolorē & tīorem sp̄ infligit Seneca Cū hoī
bꝫ pacē habe bellū cū vicijs In su' vi
Si omnes demones et mali hoīes et bestie
et oīes c'atore q̄ possēt hōri nocē eēnt
cōgregate ex vna pte magis timēdū esset
vnū mortale pctm q̄ oīa illa Augustinus
lege & ilege dcm oīa scriptura oīa dicta
sctōrꝫ & nichil inuenies horribilius q̄ hoīez
viuē et manē in tali statu i q̄ mori non
audet Am̄ i smoē Nemo dicat in corde
suo levia sūt ista nō curo corrigē nō ꝫ magn'
s in hijs materia venialibꝫ inuenīt innumisꝫ
pctis h' ē em dilectissimi i pma h' blasphe
mia i spm̄ sctm blasphemia irremissibilis
xiiij° sermo Venialia multiplicata ita pūt
obrue' sicut vnū mortale Intelligit' h° dcm
p occasione nō p causa Grauē assuetudo
venialiū facit cadē i mortale sicut assuefac
tio iurādi i piuriū Salon Qui minima
negligit paulatim decidet Aug' vitasti
grandia caue ne obruaris arena hostes

Quid enī interest ad naufragiū v/
triū vno grandi fluctū maris opriat³
et obruat³ an paulatim subrepens
aq̄ in sentinā et p neglectū culpam
derelicta atq̄ ↄtēpta ipleat nauē atq̄
submergat Beda Quid prodest si ci/
uitas fuit vndiq̄ bn̄ munita si vnū
fuerit foramē quo hostis intret . vt Joh̄es
Si dixerimus q̄ pctm̄ nō hēmus nos/
metipōs seducimus ꝛ veritas in nob̄
nō ē . Bn̄ q̄nto pfectius dignitatē meā
aspicio tāto magis vitā degenerē dup
ipse cōfundor et erubesco Timeo eī
q̄ tāto grauior sit culpa q̄nto dignior et no
bilior sit nā̄ formido q̄ tāto magis sit of
fensio q̄nto maior ꝫ illius q̄ offendit ex/
cellentia Pertimesco q̄ tāto peior ē in
iuria q̄nto maiora fuerit illius cui iniuriā
irrogauit beneficia Heu dn̄e deus ex dig
nitate sbn̄e ia ppendo vilitatē ma/
licie Ex speciositate nē ↄgnosco defor
mitatē culpe Ex recordatōe bnficioꝝ
acceptoꝝ intelligo magnitudinē scelꝝ
meoꝝ Idem Agnosce hō q̄ grauia sūt
vulnera tua p quibꝫ nccē ꝫ xp̄m deū vul
nerari Si nō essent hec ad mortem
et mortē sepitnā nūq̄ p eoꝝ remedio

filius dei moreret(ur). Gregorius viii(?) mor(alium)
Quando namq(ue) diuini iudicii afflicti dum
q(ua)da(m) male gesta plangimus ipsa vi amari
tudinis ad discutiendos nos vigilancius ex
citat alia eciam in nobis que amplius defleam(us)
inuenimus Idem pi mor(alium) Iste n(amque) in hac vita
iustor(um) labor est ut semetipsos inueniant
et inuenientes flendo atque corrigendo ad me
liora p(er)ducant Idem Electus q(ui)s agit(ur) et(er)nita
tis desiderio amplius apparere ventur(um) iudi
ci desideat mundus tanto se subtilius nu(n)c ex
aminat q(uan)to minimu(m) cogitat ut tu(n)c terr(ib)ili
illius liber assistat et ostendi sibi exorat
ubi displicet ut hoc in se p(er) p(enite)nciam pu
nit se q(uo)d h(ic) iudicans iniudicabilis fiat Idem
xvi mor(alium) Tunc culpas plangimus cu(m) p(e)n(s)
sare cepimus s(ed) tunc pensamus subtilius cu(m)
sollicitius plangimus atque ex fomentis
in corde n(ost)ro conplemus districtio nascit(ur).
Ysidorus Conpunctio cordis et humilitas
mentis cu(m) lacrimis exoriens de re
cordacione pecti et timore iudicii

Deo gracias

Oret p(ro) scriptore

rod. 1 large fol(?)

De septē horis canoicis

Epties in die laudē dixi tibi
In psalmo. Quāuis deus sit
+ omni tēpe a nobis sit lauda-
dus et benedicēdus quibus
tamē horis ab ecclesia ordia-
tis et statutis spāliter a nobis est lau-
dandus. De quo potest sumi verbū pal-
legatū. Septies et cetera. Nam ibi de-
scribitur horarū sufficiēcia. causa moti-
ua seu inductiua. et intēcio debita et
recta. Primo enim describitur hic horarū
sufficiēcia cū pmittitur Septies. vnde di-
citur leuitici xvi aarō tollet de sāguine
vituli. et aspget digito septies cōtra
ppiciatoriū ad oriēte. Aaron est qlibz
dīno cultui deputatus. q nō hz sortem
tēpalium cū alijs tribubꝫ isrl. sed solū sors
et porcio eius deus est. Hic digito. id est
instinctu spūs sci. Sāguine vituli. id
est sanguine & passionem xpi. aspgit
septies. p septē horarū deuotā psolu-
cione. cōtra ppiciatoriū. hoc est in cō-
spectu ppiciacionis dīne. ut nobis deus
ppicietur. Hore enim canonice sunt sep-
tē tube quibus angeli septē canebat

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

H

Et sunt septē candelabra ante dnm lu-
cencia · in quorū medio filius hois ex-
istit · ut in apocalipsi scribitur Secundo
describitur causa motiua siue inductiua
et hoc cū additur In die Ad horarū eni
deuotā psolucōnē · mouē nos debet qd
xps in sua passione · tota die et eciam
nocte sine intermissione p nobis labo-
rauit scdm illud psalmi Tota die expā-
di ad te manus meas Tercio describitur
intencio debita siue recta · et hoc cū sub
infertur · laudē dixi tibi · Hore enim
canonice pp laudē humanā et uanā
gl'am nō sunt decantande · sed ad dei glo
riā et laudē · cui soli scdm aplm debet
honor et gloria · ut quilibz dicē ualeat
horas psoluēdo Per singulos dies be-
nedicā tibi · et laudabo nomē tuū in
seculū sc'li · Quilibet eni cū audierit
campanā ad horarū psolucōnē nos inuitā-
tē cogitarē debet deuota mente et dicere
Hoc signū magni regis est · eamus ·
et offeramus ei munera et cetera Dicit
ergo Septies in die laudem dixi tibi ·

Tota die cōtristatus ingrediebar
et io nos tota die idest septē ho-
ris statutis passionē xpi deuote
recolādē ut sentiē ī extremo
iudicio xpo dicē valeās . psalmi

ut
Circa hanc materiã est in iure ca
nonico reperitur · q̄da sunt notāda
¶ Primo est advertēdū qualiter hore ca
nonice dici debeant · Debet eni celebrari
et psolui studiose et devote Nā hoc
precipitur in v̄tute obediēcie et de cele
bracõe missarū capitl Dolētes est ro
est · q̄r deus plus respicit animū q̄ cla
more vocū sedm̄ illū versū · Nō clamor
sed amor pulsat in aure dei · Unde ecciā
scribitur de cōsecrãcõe distīctõe quinta caplō
nō mediocriter et est verbū btī jeronimi
Nō eni verbis tm̄ · sed corde oradus est
deus Quapropter melior est · septē psal
morū decantacio · cū cordis puritate ac
serenitate et spūali hilaritate: quā to
cius psalterij modulacio cū anxietate cor
dis atq; tristicia Het ibi ¶ Unde
nota sedm̄ innocenciū et hostiēsem · q̄ talr
homo nō debet alijs intendere · nisi ne
cessitas vel utilitas que dilacionē non
capit ipm̄ cogat de alijs cogitare ¶
Verūtamē cū sedm̄ btm̄ bernardū · cor hoīs
sit vagū et mobilius omni mobili: nō

H3

est sp fortis adeo homo . qd' tales cogi-
tacoes euitet Unde no semp in hijs mor-
taliter peccat sed venialiter . du tn qn
percipit . nititur tales cogitacoes dethe-
tes remouere licet pluries relabatur
Et ideo dicit hostiensis sup dictu decre-
talem . Dolentes et cetera . Precipimus
quide qd' dicatur hore Intencione aute
et deuocone & si suadeamus . eam tn
in precepto no ponimus sed solu caueat
ne impedimentu deuoni prestent . Nam
deus sp paratus est deuocone et gram das
si homo paratus esset recipe . Secundo
est notandum . que sint . que deuocione
in horis impediant ita qp hore debite
no persoluantur . Hec em ponuntur in
clementinis . extra de celebracoe missa-
ru caplo Gravi & alibi et sunt septe
Primu impedimentu est . qn dica-
tur hore trnscurredo . Na hore cano-
nice debet distincte et apte legi ad in-
telligedu . exeplo esdre . de quo dicitur
qp legit libru legis distincte et apte
ad intelligedu . et ad cuius lectione aures
uniuersi ppli erat intente . Qui em decantat

uel horas seu lcōnes· aut aliqd huiusmoi
legit ∵ toto suo conamine distincte et apte
debet cantare seu legere∵ quatinus ꝑueniet ⁊
sibi audientes· sensū uborū ualeat ꝑcipe
Et rō est· quare in horis nō sit trisṫcurre
dū· Nā dū quis horas trisṫcurrēdo dicit∵
sensum uerbo₄ nec ipse legens ꝑfecte ꝑci
pit· nec audientes ꝑcipe ꝑmittit Ad
tales enī in horis trisṫcurrētes· et minus
intelligibiliter uolūtarie lectiones et
huiusmoi legentes· potest chorus dicere illud
euāgelij Edissere nobis ꝑabolā ista· Nā
ꝑabolice loq̄ Circa quod tū nota
scdm Innocentiū Quod qui est in diuinis
officijs· nō peccat si id qd dicit nō intelli
gat∵ sed cor suū ad deū erigat et illi
psallat· Ex quo dicto potes conicere
qd si quis lectionē uel huiusmoi in choro
legat· quā intelligere nequeas ꝓpter le-
gentis impedimentū∵ q de hoc te nō opor
tet conscientiā habere· dūmodo diligentiā
ad intelligendū adhibeas· et cū deuotione
audias∵ ꝑ eo ut dictū est· qd si qd ab aliq
legitur· q ipse nō intelligit ꝓpter sciencie de
fectū minime ei in peccatum reputatur

Secundum impedimentum est qui horas dicit
sincopando Integre enim et complete hore ca-
nonice debent persolui · nam earum persolucio
seruitus appellatur · In seruicio enim ali-
cui debito · quilibet debet esse fidelis · ita
quod nec apice uel iota unum pretereat : sed
integre seruicium suum sine fraude perficiat
ut scribitur distinctione xci capitulo presbiter
Seruitus est clericorum · septem horarum of-
ficia qualibet die persoluere · Et ideo sicut ille
qui alicui · qualibet die obligaretur persol-
uere septem marcas · et in persoluendo aliquos
denarios subtraheret · ad plenum creditori
non satisfaceret · Sic qui dicit horas deo
debitas sincopando ex toto non satisfacit
et ideo deum in hoc offendit Hic nota
exemplum · quomodo dyabolus cuidam homini
deuoto occurrens cum sacco · ait illi · se de uno
collegio uenisse · ubi asseruit in sacco suo
recollegisse dictiones et sillabas ibidem in
diuino officio per sincopam omissas : ut omit-
tentes in die iudicii · de talibus negligen-
tiis accusaret · Circa quod tamen aduerten-
dum · quod si quis ex causa uersum aliquem omit-
tat · non peccat · Et si omitteretur totus
psalmus · non debet homo ad illum redire propter

scandalum et impedimentum quod possit ex tali
repetitione euenire. Debet enim facere tunc sicut
faciunt vigellatores et in instrumentis mu
sicis scilicet canentes. Quorum si aliquis in me
dio ludi propter impedimentum parte cantalene
uel notas aliquas omittat. ceteris secum psal
lentibus easdem medio tempore proficientibus. id
quod omissum est non repetit. sed illo omisso
id quod residuum fuit. cum ceteris secum psal
lentibus canit. Contra istud faciunt. qui propter
uersum aliquem omissum. reuertunt solum. impedi ‸uel unum
unt chorum et melodiam chori confundunt
per huiusmodi reuolutionem et repetitionem
Et de illis verificatur illud psalmi. Sin
gularis ferus depastus est eam.
Tali modo facere debet. qui negligentia
propter aliquem uersum uel aliquid aliud omittit. Nam
non debet ad illum redire propter predictam
causam. Negligentiam tamen suam debet confi
teri tamquam de veniali et non de mortali. Sed
uideat quod non sit negligentia accumulata
uel lata seu maliciosa. Nota etiam hic
secundum magistrum henricum de gadano quoli
beto suo xi° questione xxii°. Quod dum chorus
dicit unum uersum psalmodie et alius alium
singuli reputantur totum dixisse. et factum

eet sibi sup hoc formare consciencia. Ex quo dicto potes notare · quilli habet sanam consciencia · qui illud quod ab officiatore inchoatur uel legitur uel a cantore seu ab alio intonatur · uel ab aliquo seu aliquibus more consueto decantatur videlicet collectam · capitulum · inuitatorium · versum · versiculum · et similia · in ore suo seu submissa uoce dicit et repetit. Sufficit enim ita diuinum officium perficere · ueluti ab ecclesia est ordinatum · et hucusque a sanctis patribus obseruatum. Tercium impedimentum est quando horis canonicis · extranea · uana · prophana · et inhonesta colloquia intermiscentur · Et notabiliter dicit extranea et uana · Nam homo potest querere · et ad illa respondere infra horas breuibus uerbis · que sunt intrinseca et utilia · id est que sunt ad diuinum officium et ad persolucionem horarum spectancia · Ut si querat aliquis ab aliquo · Quis leget illam lectionem uel a quo responsorium sit incipiendum et huiusmodi Et similia si ista respondeatur

Ista em̄ spectāt ad officiū diuīū · et ideo licita sūt fieri Nā dicitur ex de regu lis iuris Qui ... nō est licitū · loq̄ em̄ tūc de ex̄neis · id est de negotijs se cularibus et uanis id est de inutilibꝰ nō licet Et nō maxime ꝓphana et inhōesta collo... in diuīo officio ꝓhibētur Nā si secundū euāgeliū de omī uerbo ocioso quocūq̄ et ubicūq̄ dicto seu ꝓlato · debeat reddi racio in extremo iudicio : maxime tamē reddetur · qm̄ indebito et loco īcōgruo videlicet in diuīo officio · et in loco deo dicato · ꝓphana et inhōesta col loquia ꝓferuntur Et sil' nō q̄ dict intermiscetur Ponatur em̄ q̄ ali quis oīa et singula ad diuīū officiū ꝑtinētia ante hymnōi classicatōnē seu post inteḡliter dicat : peccat tamē quia intermiscuit inutilia et uana et cetera Exēplū huiꝰ Si quis t' prādiū aliq̄ ꝓcurasset · et multa fercula hoēstati tue cōpetēcia mi nistrasset · et inter ministracōē seu apportacionē aliquorū ferculorum

H 9

medio tpe . aliqd fedū seu inmūdū ad me
sam ante oculos tuos posuisset puta
bufonē . utiqz ille te cōendisset . quo
nis etiā nullū ferculū tibi cōpetēs
abstraxisset . Sic fili modo est in pro
posito ¶ Quartū impedimētū est . qn
tarde ad chorū quis uenit . et eciam
ipsum absqz causa racionabili ante
finē officij exit frequēter . Et est
causa quare ista ī diuino officio fieri
prohibetur? Nā in oī ope bono duo
sunt facienda . Primo enī inuocandū
est diuinū auxiliū et adiutoriū . sine
quo nichil boni incipe neqz pficere
ualeam9 . secūdū qd dicebat salua
tor discipulis ~~suis~~ . Sine me inquit
nichil potestis facere . Contra qd'
faciūt . qui ex quodā torpore ac de
sidia . post inceptū officiū ad chorū
cōueniūt . ac si dicāt . Diuino adiu
torio nō indigem9 . labia nrā et opa
nostra a nobis sunt . Quis noster do
minus est . Tales enī nō sūt solliciti
ut in choro diuinū auxiliū p horis de

uote psoluendis · cum ceteris moneret dicens et lau-
tes. Domine labia mea aperies et cetera
Et illud Deus in adiutorium meum intende
et cetera · Nam cum seculari seu temporali do-
mino loqui habet reuerenter tempus preue-
niret · et ad loquendum cum eo se diligen-
ter disponeret Ideo ille qui cum deo
suo loqui proponit · tempus debet preueni-
re et ipsum expectare · dicendo illud
psalmi · Expectans expectaui dominum
et intendit michi · Secundo de opere
bono post eius consumacionem sunt deo
gratiarum actiones referende · Nam opera
nostra bona que operatur in nobis ·
Et ideo in fine horarum · quia opus deo
cooperante deuote persoluimus · dicimus et
canimus Benedicamus domino · et deo gratias · ut ei gratiarum actiones pro suis be-
neficiis referamus dicentes cum psalmista · Benedicam dominum · qui michi tribuit
intellectum · Et propterea hii qui tarde
ad chorum ex desidia conueniunt · et propter
plurimitatem horarum ante finem recedunt

H 11

minus pfecte diuinū officiū psoluunt · ac deū cui seruiunt offendunt · Et hic nota exemplū · quomodo btūs benedictus indux · q dyabolus quedā monachū p fimbriā uestimenti eius sepe de diuino officio eduxit · Circa istud tamē est notā dū · q si aliquis nō interfuerit in prīcipio officii sine malicia · nō oportet q a capite incipiat · Sed dicimus de fine · si ei interesse nō valeat · Ubi tū magnā ptē neglexerit · prudenter faceret si illud diceret · qd' eciā hostiensis dicit ēē tutū · Contra impedimentū est qū quis dicit horas · aues secū ad chorū portando · seu portare faciendo · aut canes venaticos secū ducendo Racio aūt quare ista phibeantur hec est Quia diuinū officiū debet deuote psolui ut dictū est · et nō distracto corde · Nā nō ea que offeruntur sed voluntatē offerenciū respicit deus ut scribitur xxiiii q̄ne pma caplō adi Sed quicunqz tria alia p tunc se occu

pauerit . diuinum officium deuote adimple-
re nequibit . Qua propter tempore diuini offi-
cii . cetera opus aliquod exterius seu ma-
nuale . pro tunc ~~expediens~~ non expediens
nullus occupari debet . quia per huiusmodi
deuocio in horis tepescit . Contra
tales enim querulando . ait Christus per
prophetam dicens . Populus hic labiis
me honorat . cor autem eorum longe est
a me . Deus enim intuetur cor ... ...
aspicit corda quam verba Unde ...
distinctione xcii capitulo Cantantes . Ad i-
cetera cum deuocione cordis est cantandum
et theatrales cantus non sunt exerce-
di . quia non prouocant deuocionem . Prete-
rea si opera seruilia . omnibus hominibus in
diebus solempnibus ideo sunt prohibita
ne occasione illorum quis a cultu et
seruicio dei pro tunc abstrahatur . er-
go merito illi qui iugiter cultui diuino
non sunt mancipati ac deputati . cetera
exteriora occupari non debent . qui

H 3

persolue

deo suo seruicium et debitum tenetur
Hec enim quinque impedimenta predicta in
allegata decretali videlicet Grau
nimirum plenius ponuntur ac prohibentur
Sextum impedimentum est quando quis
beneficiatus est in ecclesia et sine racione
horas dicit extra ecclesiam unde dicitur in
questione iii capitulo primo Quod qui be
neficiatus est in ecclesia tenetur officia
paraz Omnes enim clerici eiusdem
debent insimul ad eam conuenire
ut ipsam officient ut scribitur vii questione
prima capitulo primo Et sunt alii qui non sunt
clerici eiusdem ecclesie qui possunt potius
debent dicere officium in ecclesiis quam in
aliis locis quia ecclesie ad hoc sunt de
putate De consecratione distinctione prima
prima per totum Possunt tamen clerici
ex causa racionabili ecclesias abesse ut
quando oportet eos intendere administracioni
temporalium dummodo diuinum officium alias
persoluant Et sicut ministerium absentes

prodest illis qui sunt in ecclesia: ita et
officium illorum qui sunt in ecclesia prodest
eis qui sunt extra ecclesiam in ammissione
.... cum omnes sint unum corpus in
domino extra de constitutionibus Cum omnes
Nota hic propter quorundam instancias
quod clericus in sacris ordinibus existens
vel beneficiatus tenetur ad horas etiam
si ab ecclesia tenue vel nullam habeat
sustentacionem Argumentum huius habetur
xxxiii questione quinta Horrendus Ta-
lis enim cum apostolo dicat Scio habundare
et penuriam pati et omnia possum
in eo qui me confortat Et manus
sue si oporteat sibi necessaria ministrent
distinctione xli Non dicat Septimum
et ultimum impedimentum est quando quis
in choro existens sine causa legit
horas suas ceteris ibidem congregatis easdem
devote decantantibus pro eo ut alias
oraciunculas medio tempore legere et dicere
valeat Sicut faciunt illi qui cum chorus

H 15

comuniter cantat leguit Septē psalmos
E vā delecta · Seruū actōes p9 dictā
missā suā vigilias et oracunculas
p̄uatas et silia · notē suā a choro
furtiue abstrahētes Tales enī mini9
pfecte · diuinū officiū psoluūt · Nā ut
premissū est · ille qui ad aliq̄ eccle-
siā spectāt · debēt ipām officiare et
cotidianū officiū psallere · et nō leg̃e
vnde in psalmo In cōspectu āgelorū
psallā tibi ꝛc̄ Debem9 enī sedēti in
throno psalle in vniū Vnde etiā aut
btūs Jeronim9 Iniq̃tū est spūi sancto
quidq̄ obtulei6 · neglecto eo ad quod
teneri6 · ¶ Religiosus etiā dū cō-
munit diuinū officiū a choro psoluit
faciēs aliq̄s p̄uatas oracunculas
ut dictū est · furtū cōmittit · et de
alieno deo oblacōē facit Nā secūdū
iura · ille cōmittit furtū · qui re alti9
utitur cōtra volūtatē illi9 qui est
dn̄s rei · Et ideo cū omnis religios9
nec uelle neq̄ nolle habeat · et sit
in manu sui supiori6 · et ipe supior

siue platus. inferiorē et subditū sum
uelit psolue horas cū ceteris psallēdo
et cātando: subditq at inferior uocē
suā q est ipi9 superiors tūc a chori of
ficio ex ppo arbitrio abstrahēs furtū
cōmittit. quia re altius utit ad usū
sibi nō cōcessū cōtra mētē sui supio
ris. Et quāuis aliqs multas orōnes
medio tpe dū qmiter a choro psolut
dinū officiū. dicē et pficē posset. ab
huiusmodi orōib9 tamē debet abstinē
et chorū iuuare. Nā quāe bonū. sp
pferēdū est singulari. et simili obia
omnia talia supplet. Quia quāuis
malū ppter obedienciā nō sit faciēdū
est tamē ppter obedienciā a bono ab
stinēdū ut scribitur xi que iii c. Ad ergo
Et forte dicis et arguis. Uocē
bonā nō hēo. ideo chorū iuuare nego
ppterea nō canto cū ceteris. Respō
deo qd in tēplo dni. nō solū erāt uasa
aurea. sed etiā argētea et erea. Et
silr in organis. nō solū sut pue fistu
le et acute. sed etiā magne. grossum

H 17

sonu̅ emittetes · que etia̅ tota melodia̅
ornat inchoant et terminat Sicut voces
tubales multu̅ ornat melodia̅ · et ideo
tales voces a ginitate chori no̅ sunt
abstrahende Una̅ quilibet secundu̅ gra
tia̅ sibi collata̅ creatori suo debet ser
uire · et fructu̅ laboru̅ suorum ei red
dere · Vn̅ de hiis dicitur in psalmo ·
Psallite dn̅o in cythara et in voce
psalmi in tubis ductilibus et cetera
Tertio et ultimo est notandu̅ · qn̅
hore sint dicende seu decantande · Dice̅
du̅ q̅ debitis te̅poribus debet dici
nisi utilitas uel causa subsit · Tunc
eni̅ secundu̅ magistrum henricu̅ de ga̅da
uo quolibeto suo ri° fine potest
quis dice simul usq̅ ad uesperas · Et
de sero uesperas cu̅ co̅pletorio · Et sili̅
qn̅ dicuntur matutine de nocte secundu̅
qd̅ ipse ibide̅ narrat · prima cu̅ matu
tinis forte dici potest · quia hoc
co̅suetu̅ est in capella dn̅i pape ut
dicit Innocentius qd̅ quacu̅q̅ hora noc
tis dicuntur matutine · co̅tinue sub

uno textu dicitur · prima Hec omnia magister
henricus de gadauo ibidem Qui etiam habens
causam legitimam potest dicere matutinum
sequentis diei de sero, Si uero hoc quis
faciat propter lasciuiam · ut quiescat sompnolentie et voluptati uacet · non est
absque peccato ¶ Nota etiam hic secundum
petrum de palude in quarto suo Quod qui
obmisit unam horam puta tertiam · et horam
seu horas sequentes · non oportet quod dicat omnes alias iterato · sed sufficit
solam obmissam dicere dum recolit · aliis
rite dictis non repetitis ¶ Nota etiam
secundum wol · quod ille qui tenetur ad horas
canonicas · si ex industria aliquam permittit · sine necessitate infirmitatis uel
alicuius talium · nec aliquid in recompensacionem
facit uel facere proponit · peccat mortaliter · iniuriam inferendo primo · cui pro
temporalibus non refundit spiritualia presertim cum ad hoc ex precepto ecclesie teneatur ·
Et quanto plures sic obmittit · tanto
grauius peccat · Dixi autem ex industria
quia si ex obliuione obmittit · non peccat

H 19

mortaliter · ymo si illa obliuio causatur
ex legittima causa credo quod nullum sit pec
catum ¶ Nota eciam · quod illi peccant · qui
horas suas secundum ordinarium suum et secundum
regulam ipsorum non seruant · Sicut faciunt
illi qui tenent festum de aliquo sancto · qui
nocturnum tenere deberent · quamuis eciam
idipsum non ex pigricia seu desidia · sed
ex deuocione faciant propter auctoritatem
beati Jeronimi palligatam Nam ingratum est
spiritui sancto quidquid obtuleris etc. Quia si
quis deberet dicere primam et pro psal
mo Deus in nomine tuo etc. diceret psal
mum Attendite etc. · non satisfaceret
sic variando propter rationem iam dictam:
quia tenetur dicere quod est debitum · non
quod est sibi placitum ¶ Postremo nota
de infirmis quo ad horas dicendas · Quod
infirmi bene excusantur ad dicendo horas
et sibi audiendo ut dicit hostiensis · Sed
talis debet esse infirmitas in qua di
recte uel occasionaliter sibi obesset uel
obesse timetur · si celebracioni diuinorum
interesset · Talibus enim infirmis non est

lex posita · extra de observācijs ieiuni-
orū Consuluit ¶ finali Nota ecia
secūdū hostiēsem · q si sit tanta infirmi-
tas · ut ex toto impediat infirmitate
tūc talis infirm⁹ nō tenetur horas redi-
tere post qualescūq · nec pniam ex
necessitate agere Si tamē ad caute-
lā et ex deuocōne velit face nō rep-
batur · Ubi vero infirmū se finxit ·
et face potuit et neglexit · certū est
qd' tenet' cōfiteri et agere pniam Si
eciā esset vetus quartana · uel alia
modica et tollerabilis infirmitas
qua nō obstāte · alia sua negocia
quis pcuraret · secus esset de excu-
sacōne horaꝝ Et sicut iacob seruj-
uit p rachel septē ānis · et ipaꝝ ob-
tinuit · sic qui deuote septē horas
cotidie deo psoluerit · vitā eťnam
habebit Quā nobis cōcedat et-
cetera

H 21

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

H 23

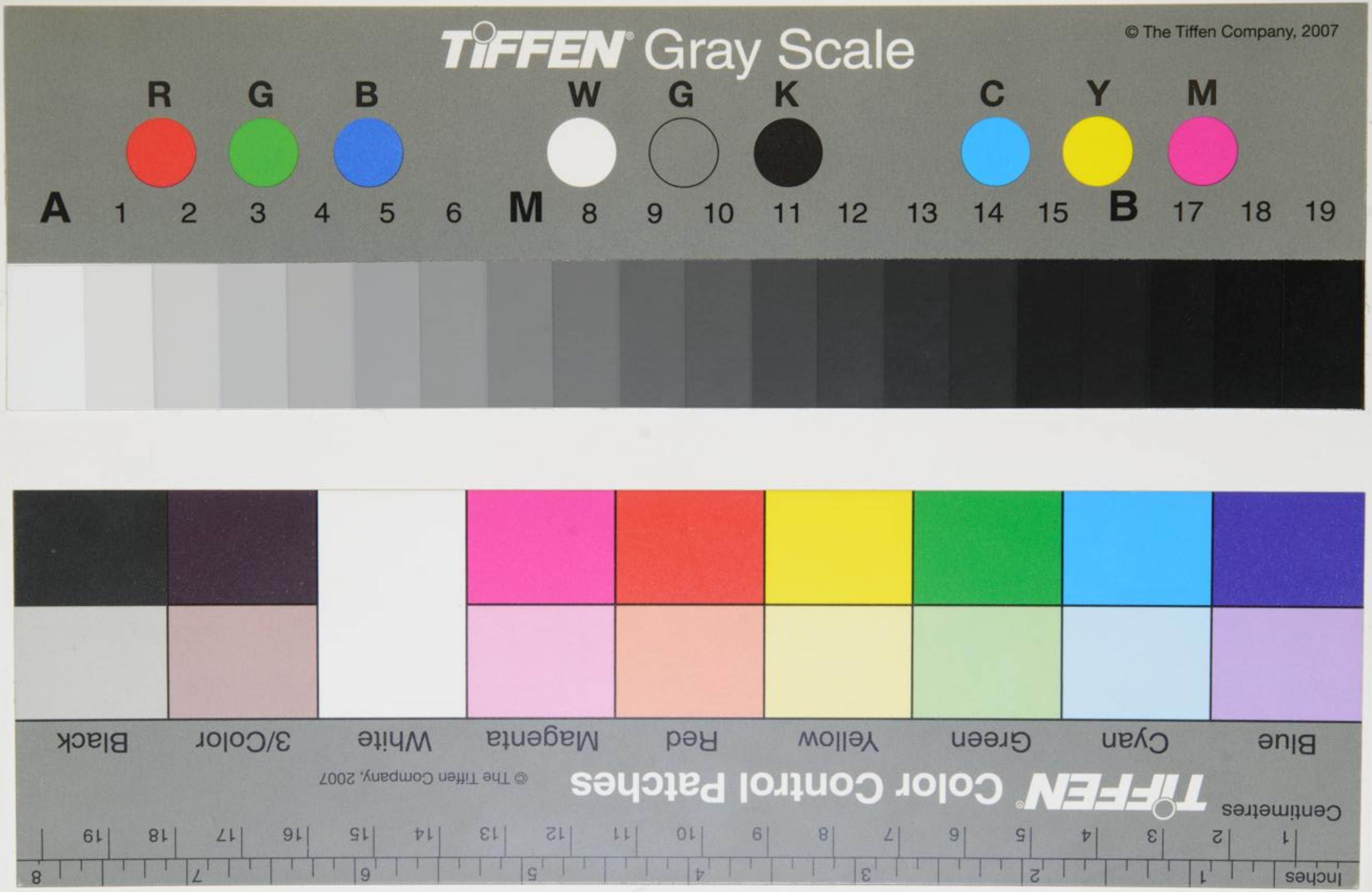
TIFFEN Gray Scale
© The Tiffen Company, 2007
R G B W G K C Y M
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Centimetres
Inches

et exitũ tuũ: ex hoc nunc et usque in sclm. Custodiet te dominus [illegible]
ris custodit te ab omi ma
lo custodiat aīam tuā dn̄s
Si iniquitates obseruaueris dn̄e. dn̄e
quis sustinebit. [illegible] iniquitates
De profundis clamaui ad
te dn̄e: dn̄e exaudi uo
cem meā. Fiant aures tue
intendentes: in uocē deprecatiōis
mee. Si iniquitates obseruaue
ris dn̄e: dn̄e quis sustinebit.
Quia apud te ꝓpiciatio est:
et ꝓpter legē tuā sustinui te dn̄e.
Sustinuit aīa mea in uerbo eius:
sperauit aīa mea in dn̄o. A custo
dia matutina usque ad noctē:

[illegible]ne ne in furore tuo
arguas me: neque in ira
tua corripias me.
Miserere mei dn̄e qm̄ infirmus sum: sa
na me dn̄e, qm̄ conturbata sunt
ossa mea. Et aīa mea turbata
est ualde: et tu dn̄e usquequo.
Conuertere dn̄e et eripe aīam
meā: saluum me fac ꝓpter miā
tuā. Quoniam nō est in morte qui me
mor sit tui: in inferno autem quis confi
tebitur tibi. Laboraui in gemi
tu meo, lauabo per singulas noc
tes lectū meū: lacrimis meis stra
tū meū rigabo. Turbatus est
a furore oculus meus: inueteraui
inter omnes inimicos meos.
Discedite a me omnes qui operamini iniq
[illegible] exaudiuit dn̄s uo
cem fletus mei. Exaudiuit

Arce in dñe mch